ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧ - ២០២៩

"ដើម្បីការពារអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី រក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន និងជំរុញសម្ទុះកំណើនរយៈពេលមធ្យម ក្នុងបរិការណ៍នៃភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ដោយធានានូវលទ្ធភាពឆ្លើយតបគ្រប់គ្រាន់ និង ចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ"

បានទទួលការឯកភាពពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ក្នុងសម័យប្រជុំពេញអង្គ
នាថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ៧ កើត ខែ ពិសាខ ឆ្នាំ មមី អដ្ឋស័ក ព.ស.២៥៦៩
ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ២៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០២៦

បុព្វកថា

ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម (Medium Term Fiscal Framework - MTFF) ឆ្នាំ ២០២៧ - ២០២៩ ត្រូវបានដាក់ចេញ ដោយផ្តល់នូវទស្សនវិស័យ និងការតម្រង់ទិសការគ្រប់គ្រងម៉ាក្រូ-សេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម ព្រមទាំងសម្រួចទិសដៅអាទិភាពគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងគោលការណ៍ប្រើប្រាស់ធនធានជាតិ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងស័ក្តិសិទ្ធិភាព ។ ជាមួយគ្នានេះ, ឯកសារនេះ ក៏ដើរតួនាទីស្នូលក្នុងការពង្រឹងការផ្សារភ្ជាប់រវាងគោលនយោបាយ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ និងការរៀបចំថវិកាប្រចាំឆ្នាំ ដើម្បីវិភាជធនធាន ឱ្យស្របតាមអាទិភាពគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍជាតិ និងពង្រឹងសមត្ថភាពក្នុងការឆ្លើយតបបានទៅនឹងបញ្ហាប្រឈម ដែលកំពុងកើតមានឡើងជាបន្តបន្ទាប់ ។

មិនខុសពីបរិការណ៍សកល និងតំបន់, កម្ពុជា បាន និងកំពុងស្ថិតក្នុងអន្តរកាលនៃពហុវិបត្តិ ដែលបន្តហ៊ុមព័ទ្ធទៅដោយភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ បណ្តាលមកពីការកើនឡើងកាន់តែខ្លាំងនៃការអនុវត្តគោលនយោបាយគាំពារនិយម (Protectionism) និងសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម, ភាពតានតឹងនៃការប្រកួតប្រជែងភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយ ព្រមទាំងផលប៉ះពាល់កាន់តែធ្ងន់ធ្ងរពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ ។ ជាក់ស្តែង ក្នុងរយៈពេល ២ ឆ្នាំចុងក្រោយ កម្ពុជាបានទទួលរងនូវព្យុះកំបុតត្បូង ចំនួន ៣ ផ្ទួនៗគ្នា ពោលគឺ **១)**. ការអនុវត្តគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក, **២)**.បញ្ហាជម្លោះព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ, និង **៣)**. សង្គ្រាមនៅមជ្ឈិមបូព៌ា ដែលបណ្តាលឱ្យមានវិបត្តិថាមពល ។ ទាំងអស់នេះបានបង្កើនភាពមិនប្រាកដប្រជា និងបង្កជាហានិភ័យដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេលខ្លី ទៅមធ្យមខាងមុខ ។

ជាក់ស្តែង, សង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា ដែលមិនទាន់ឃើញមានសញ្ញារលត់ទៅវិញ បានបង្កឱ្យមានការកើនឡើងយ៉ាងគំហុកនៃថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ និងឧស្ម័ន បណ្តាលឱ្យមានសម្ពាធអតិផរណា និងប៉ះពាល់ដល់គន្លងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។ ក្នុងបរិការណ៍ថ្មីនេះ, ទស្សនវិស័យកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ត្រូវបានកែសម្រួលមកត្រឹមអត្រា **៤,២%** សម្រាប់ ឆ្នាំ ២០២៦ និង **៥,០%** សម្រាប់ ឆ្នាំ ២០២៧ ព្រមទាំងជាមធ្យមប្រមាណ **៥,៥%** សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៨ និង ២០២៩ ។ ទន្ទឹមនេះ, ចំពោះផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម ក៏រងនូវផលប៉ះទង្គិចមួយចំនួនផងដែរ ដែល **ម្ខាង**, មូលដ្ឋានចំណូលរងនូវផលប៉ះពាល់ ស្របគ្នាជាមួយនឹងការដាក់ចេញនូវវិធានការចំណាយសារពើពន្ធជាបន្តបន្ទាប់ លើផលិតផលតេលសិលា ក៏ដូចជាមុខទំនិញមួយចំនួនដែលជំរុញដល់ការប្រើប្រាស់អគ្គិសនីជំនួសប្រេងឥន្ធនៈ; និង **ម្ខាងទៀត**, តម្រូវការចំណាយក៏កាន់តែកើន ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការពាក់ព័ន្ធនឹងការការពារអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី, ការរក្សាលំនឹងជីវភាពរបស់ប្រជាជន, ការកសាង និងជំរុញមូលដ្ឋានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ដែលធន់នឹងវិបត្តិ ព្រមទាំងការត្រៀមចំណាយសម្រាប់គាំទ្រដល់កិច្ចដំណើរការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ នាពេលខាងមុខ ។ ក្នុងន័យនេះ, **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩** នឹងចូលរួមគាំទ្រអាទិភាពគោលនយោបាយចម្បងៗ ចំនួន **៧** រួមមាន៖ **១)**. ការការពារអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី ព្រមទាំងការធានាស្ថិរភាព

នយោបាយ និងស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច, ២). ការខិតខំធានាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន, ៣). ការជំរុញពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍប្រភពថ្មីនៃកំណើន, ៤). ការពង្រឹងបរិយាកាសធុរកិច្ច និងការលើកកម្ពស់វិស័យឯកជន រួមទាំងការបន្តបង្ក្រាបសកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា, ៥). ការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស និងសង្គម, ៦). ការជំរុញបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងការអភិវឌ្ឍបៃតង និង ៧). ការពង្រឹងអភិបាលកិច្ច និងស្ថាប័ន ។

ដូចគ្នាទៅនឹងឆ្នាំមុនដែរ, **«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩»** ឬហៅខ្លីថា **«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩»** ត្រូវបានរៀបចំក្នុងទម្រង់ ៣ ឆ្នាំរំកិល ក្នុងគោលបំណងសំខាន់ៗចំនួន ៤ រួមមាន៖ ១). ធានាឱ្យបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ២). គាំទ្រការផ្សារភ្ជាប់ថវិកាទៅនឹងគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល, ៣). ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលចំណូល និងការវិភាជថវិកា, និង ៤). បង្កើនតម្លាភាពនៃគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការរៀបចំ **ក្របខ័ណ្ឌថវិការយៈពេលមធ្យមឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩** និង **សេចក្តីព្រាងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៧** ។

ជារួម, ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩ ត្រូវបានរៀបចំដោយប្រកាន់ខ្ជាប់នូវ «ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈអព្យាក្រឹត (Neutral Fiscal Stance)» ដែលគ្រោងការប្រមូលចំណូលចរន្តឱ្យមានកំណើនជាមធ្យម ក្នុងរង្វង់ ៧,៣% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩ ដែលក្នុងនោះ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧ មានកំណើន ៧,២% សមមូលនឹង ១៤,៧២% នៃ ផ.ស.ស. ។ ចំណាយសាធារណៈសរុប ត្រូវបានគ្រោងឱ្យមានកំណើនជាមធ្យម ៣,១% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលក្នុងនោះ ចំណាយចរន្តសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧ គ្រោងក្នុងកំណើនប្រមាណ ៧,៩% ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ សមមូលនឹង ១២,៤១% នៃ ផ.ស.ស. ។ ជាលទ្ធផល, ឱនភាពថវិកានឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ -១,៥៣% នៃ ផ.ស.ស. ជាមធ្យម សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩ ដែលក្នុងនោះ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧ មានទំហំប្រមាណ -១,៧៩% នៃ ផ.ស.ស. ដោយធានានូវអនុលោមភាពតាមសូចនាករសំខាន់ៗ ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។

ឈរលើមូលដ្ឋាននេះ, **«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩»** នឹងបន្តជាឧបករណ៍ដ៏សំខាន់ សម្រាប់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការអនុវត្តវិធានការគោលនយោបាយនានា ប្រកបដោយភាពម្ចាស់ការ ភាពជឿទុកចិត្ត និងប្រសិទ្ធភាព សំដៅការពារអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី, រក្សានូវលំនឹងជីវភាពប្រជាជន, ស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ព្រមទាំងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងគោលដៅពង្រឹង និងពង្រីកសសរស្តម្ភសេដ្ឋកិច្ចជាតិឱ្យកាន់តែមានធនភាព, ពិពិធភាព, ភាពរឹងមាំ និងភាពធន់ ។

តាងនាមរាជរដ្ឋាភិបាល ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងទាំងកម្លាំងកាយ និងកម្លាំងចិត្ត របស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ក្នុងការដឹកនាំរៀបចំឯកសារនេះឡើង ប្រកបដោយស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្ន, បុរេសកម្ម និងបត់បែនខ្ពស់ ត្បិតក្នុងបរិការណ៍ដែលស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច ទាំងតំបន់ និងសកលពោរពេញទៅដោយភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ និងមិនអាចប៉ាន់ស្មានបាន។ ទីចុងបញ្ចប់, ខ្ញុំសូមអនុម័ត និង

ប្រកាសដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវ **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩** ចាប់ពីពេលនេះតទៅ ដោយរាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តធ្វើការតាមដានយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ លើការវិវត្ត និងវាយតម្លៃសភាពការណ៍ឡើងវិញ និង កែសម្រួលក្របខ័ណ្ឌនេះតាមការចាំបាច់ មុនពេលរៀបចំ **សេចក្ដីព្រាងច្បាប់ស្ដីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៧** ។

ថ្ងៃអង្គារ ១១កើត ខែពិសាខ ឆ្នាំ មមី អដ្ឋស័ក ព.ស.២៥៦៩

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០២៦

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

សម្ដេចមហាបវរធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត

មាតិកា

បុព្វកថា i

១. បរិការណ៍រួម ១

២. ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ៤

២.១. បរិការណ៍សេដ្ឋកិច្ចសកល ៤

២.២. ទិដ្ឋភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ៦

ក. សមិទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០២៥ និងទស្សនវិស័យ ឆ្នាំ ២០២៦ .... ៧

ខ. ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩ .... ១៨

គ. ហានិភ័យ និងទិសដៅគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ២៣

៣. យុទ្ធសាស្ត្រហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២៧

៣.១. ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២៧

៣.២. វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២៨

ក. យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២៩

ខ. វិធានប្រតិបត្តិ ២៩

៣.៣. អាទិភាពគោលនយោបាយ ៣០

៤. ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយ ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ៣២

៤.១. ការអនុវត្តថវិកា ឆ្នាំ ២០២៥ និង ២០២៦ .... ៣២

ក. ការអនុវត្តថវិកា ឆ្នាំ ២០២៥ .... ៣២

ខ. ការប៉ាន់ស្មានការអនុវត្តថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ .... ៣៣

គ. លទ្ធផលអនុវត្តថវិកាធៀបទៅនឹងវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ៣៤

៤.២. ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩ .... ៣៥

ក. ក្របខ័ណ្ឌចំណូល ៣៦

ខ. ក្របខ័ណ្ឌចំណាយសាធារណៈ ៤១

គ. ឱនភាពថវិកា និងហិរញ្ញប្បទាន ៤៦

ឃ. លទ្ធផលក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យមធៀបទៅនឹងវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ៤៧

៥. ហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ៤៩

ក. ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ៥០

ខ. ហានិភ័យពីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ៥៣

គ. ហានិភ័យនៃការធានារបស់រដ្ឋកើតចេញពីភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន ៥៤
ឃ. ហានិភ័យបំណុលរបស់រដ្ឋាភិបាល...៥៥
ង. ហានិភ័យពីសហគ្រាសសាធារណៈ... ៥៦
ច. ហានិភ័យពីការវិនិយោគសាធារណៈ ៥៧
ឆ. ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ ៥៨
ជ. ភាពជឿទុកចិត្តបាននៃក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ៥៩
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន.. ៦០
ឧបសម្ព័ន្ធ ៦២
ឧបសម្ព័ន្ធ កៈ ក្របខ័ណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០២៣-២០២៩... ៦២
ឧបសម្ព័ន្ធ ខៈ ក្របខ័ណ្ឌចំណូល-ចំណាយរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៩ .... ៦៣
ឧបសម្ព័ន្ធ គៈ ការបែងចែកចំណាយថ្នាក់ជាតិតាមវិស័យ ៦៥

១

បរិការណ៍រួម

ក្នុងរយៈពេលជាង ៣ ទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ, កម្ពុជាត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរមុខមាត់ គួរឱ្យកត់សម្គាល់លើឆាកអន្តរជាតិ ពីប្រទេសដែលហ៊ុមព័ទ្ធដោយសង្គ្រាមរ៉ាំរ៉ៃ និងមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចផ្តើមពីចំណុចសូន្យ មកជាប្រទេស ដែលមានសុខសន្តិភាពពេញលេញ ស្ថិរភាពនយោបាយ និងសន្តិសុខសង្គម ព្រមទាំងសម្រេចបានវឌ្ឍនភាពគួរជាទីមោទនៈ ស្ទើរគ្រប់វិស័យ ។ សមិទ្ធផលទាំងនេះ បានបង្កើតជាមូលដ្ឋានគ្រឹះចាំបាច់បំផុត ក្នុងការធានានូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច, ចីរភាពកំណើន, និងរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច ដែលកាន់តែមានពិពិធភាព និងភាពធន់ខ្ពស់ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាល មានលទ្ធភាពជំរុញការអភិវឌ្ឍលើគ្រប់វិស័យ, ពង្រឹងភាពធន់សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច និង លើកកម្ពស់ជីវភាព និងសុខុមាលភាពប្រជាជន តាមរយៈការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាពនានា និងការពង្រីកប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម ដែលមានវិសាលភាពទូលំទូលាយ ប្រសិទ្ធភាព និងបរិយាប័ន្នជាងមុន ។ សមិទ្ធផលទាំងនេះ មិនមែនកើតឡើងដោយចៃដន្យនោះទេ តែជាផ្លែផ្កានៃការតស៊ូឥតងាករេ និងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងយ៉ាងមោះមុតរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលគ្រប់នីតិកាល ក្នុងការកំណត់យកនូវរបៀបវារៈគោលនយោបាយអាទិភាពថ្មីៗជាបន្តបន្ទាប់ ស្របតាមតថភាពជាក់ស្តែង តួយ៉ាង **ការធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងការតភ្ជាប់ទៅនឹងប្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់តំបន់ និងសកល, ការកែសម្រួលបរិយាកាសវិនិយោគ និងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម, ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសារវន្ត ដើម្បីបង្កើនការតភ្ជាប់, ការបន្តអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស, ការកែទម្រង់ស្ថាប័ន និងអភិបាលកិច្ច, ការជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច, ការលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងការពង្រឹងភាពធន់នៃសេដ្ឋកិច្ច** ដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាអាចនាំឱ្យកម្ពុជាសម្រេចបាននូវបង្គោលចអភិវឌ្ឍថ្មីបន្ថែមទៀត ជាពិសេសការកសាងខែល ឬរបាំងការពារ ដែលធន់នឹងវិបត្តិ ដូចបានកំណត់ក្នុង**យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី១** និង **ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍជាតិ** ។ ស្នាដៃបុរេសកម្ម និងចក្ខុវិស័យវែងឆ្ងាយទាំងនេះ បានក្លាយជាមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏សំខាន់ ក្នុងការកសាងភាពធន់គន្លឹះ ចំនួន ៥ របស់កម្ពុជា រួមមាន៖ ភាពធន់នៃស្ថាប័នសាធារណៈ, ភាពធន់នៃសេដ្ឋកិច្ច, ភាពធន់នៃសង្គម និងប្រជាជន, ភាពធន់នៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ, និង ភាពធន់នៃបរិស្ថាន និងអាកាសធាតុ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យកម្ពុជាអាចទប់ទល់ និងសម្របខ្លួនបានយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព ទៅនឹងពហុវិបត្តិផ្ទួនៗ តួយ៉ាង វិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩, ភាពតានតឹងនៃភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយ, ការអនុវត្តគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក, ការផ្ទុះឡើងនូវសង្គ្រាមឈ្លានពានពីប្រទេសថៃ លើអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី, និងថ្មីៗនេះ សង្គ្រាមនៅមជ្ឈិមបូព៌ា ជាដើម ។

អស់រយៈពេលជិត ៣ ឆ្នាំ, រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភា, ក្រោមការដឹកនាំដ៏ឈ្លាសវៃ និងប្រកបដោយថាមពលរបស់ **សម្តេចមហាបវរធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា,** បានបន្តបំពេញបេសកកម្មជាតិដ៏ថ្លៃថ្លាប្រកបដោយទស្សនៈវិស័យវែងឆ្ងាយ និងការប្តេជ្ញាចិត្តដ៏មោះមុតដើម្បីបន្តពុះពារបម្រើ និងការពារឧត្តមប្រយោជន៍ជាតិ និងប្រជាជនកម្ពុជាគ្រប់កាលៈទេសៈ ស្របតាមឆន្ទៈ

និងបំណងប្រាថ្នារបស់ប្រជាជន ក៏ដូចជាលើកស្ទួយកិត្យានុភាពជាតិទាំងនៅក្នុងតំបន់ និងលើឆាកអន្តរជាតិ ។ ក្រោយពីបានដាក់ចេញ និងអនុវត្តនូវ **«យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី ១»** និងការពង្រឹងការដ្ឋានកែទម្រង់សំខាន់ៗ, រាជរដ្ឋាភិបាល បានបន្តខិតខំដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនានា និងជំរុញកែទម្រង់កាន់តែមុតស្រួច ក្នុងការសម្របខ្លួនទៅតាមការវិវត្តនៃសភាពការណ៍សកល និងតំបន់ ប្រកបដោយស្មារតីបុរេសកម្ម, ជាពិសេសគឺការចាប់យកនូវកាលានុវត្តភាព ដែលលេចចេញក្នុងបរិការណ៍នៃការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃនិម្មាបនកម្មសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចសកល ។ ក្នុងសភាពការណ៍នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានបន្តរក្សាបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក៏ដូចជាខិតខំស្តារ និងជំរុញកំណើនជាបណ្តើរៗឡើងវិញបន្ទាប់ពីវិបត្តិកូវីដ-១៩ ដោយសម្រេចបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងអត្រា ៥% និងប្រមាណ ៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និងឆ្នាំ ២០២៤ រៀងគ្នា, ជាពិសេស រក្សាបានកំណើនមួយប្រសើរ ក្នុងអត្រា ៥,៣% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ខណៈទទួលរងនូវវិបត្តិមិនស្រាកស្រាន្តក្តី ជាពិសេសព្យុះកំបុតត្បូងពីកន្លងមក ។ ជាអកុសល, ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ នេះកម្ពុជាបានទទួលរងនូវព្យុះកំបុតត្បូង ថ្មីមួយទៀត ពោលគឺ សង្គ្រាមនៅមជ្ឈិមបូព៌ា ដែលបង្កើនភាពមិនប្រាកដប្រជា និងហានិភ័យដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា មួយកម្រិតបន្ថែមទៀត ។ កម្មវិបាកធំៗ ទាំង៣ នេះ បានធ្វើឱ្យកម្ពុជាប្រឈមនឹងការលំបាកទ្វេដង ក្នុងការបត់បែនគោលនយោបាយរបស់ខ្លួនទាំងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ផ្នែកការទូត និងផ្នែកសង្គម ដើម្បីបញ្ចៀស និងកាត់បន្ថយនូវកម្មវិបាកនានា, ទាំងផ្ទាល់ និងប្រយោល, មកលើសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច ។ **ក្នុងបរិការណ៍នេះ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដែលគ្រោងក្នុងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៦ ថាអាចសម្រេចបាន ៥,០% ត្រូវបានវាយតម្លៃថានឹងអាចសម្រេចបានត្រឹម ៤,២%** ដោយសារកម្មវិបាក និងឥទ្ធិពលសាយភាយពីបញ្ហាជម្លោះព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃផង, ការបង្ក្រាបការឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា និង ការកើនថ្លៃថាមពល ដែលធ្វើឱ្យមានសម្ពាធអតិផរណា និង បន្តដះឥទ្ធិពលដល់វិស័យ សំខាន់ៗ តួយ៉ាងកសិកម្ម, ដឹកជញ្ជូន, ទេសចរណ៍ និងលក់ដុំ-រាយ ជាដើម ។

ទន្ទឹមនេះ, ការព្យាករកំណើនសេដ្ឋកិច្ច សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧ ក៏ត្រូវបានកែសម្រួលពីអត្រា ៥,៥% មកត្រឹម ៥% ដោយសារកម្មវិបាក ដែលនៅសេសសល់ពីបញ្ហាប្រឈមនានា ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ និង ព្យាករថានឹងសម្រេចបានជាមធ្យមប្រមាណ ៥,៥% ក្នុងរយៈពេលមធ្យម (២០២៨-២០២៩) ដោយសារ ការរំពឹងទុកការងើបឡើងវិញ នៃសកម្មភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដែលនឹងត្រលប់ទៅរកប្រក្រតីភាពវិញ ។ គួរគូសបញ្ជាក់ថា, ការវាយតម្លៃទម្លាក់ការព្យាករនេះ ក៏មាននិន្នាការស្រដៀងគ្នាទៅនឹងស្ថាប័នអន្តរជាតិធំៗ ដែលបានកែតម្រូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាពីការព្យាករគោល ដែលបានដាក់ចេញកាលពីចុងឆ្នាំ ២០២៥ ដោយនៅរក្សាបានកំណើនក្នុងកម្រិតសមរម្យ តួយ៉ាងមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF) បានកែតម្រូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ពីអត្រា ៤,២% និង ៤,៧% មក **៤% និង ៤,៧%**, ធនាគារពិភពលោក ពីអត្រា ៤,៣% និង ៤,៩% មក **៣,៩% និង ៤,៩%**, និងការិយាល័យស្រាវជ្រាវម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានបូកបី (AMRO) ពីអត្រា ៥,១% និង ៥,៣% មក **៤,៩% និង ៥,២%** សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ និង ២០២៧ រៀងគ្នា ។

ឈរលើទស្សនវិស័យកំណើនខាងលើនេះ, គោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យមត្រូវរៀបចំឡើងដោយឈរលើ **«ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈអព្យាក្រឹត (Netural Fiscal Stance)»** ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម ដែលក្នុងនោះ, នៅផ្នែកចំណូល, រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តពង្រឹងការកៀរគរ និងពង្រីកមូលដ្ឋានចំណូល ខណៈចាប់អនុវត្តឡើងវិញនូវអត្រាពន្ធដាធរមាន លើផលិតផលតេលសិលាឡើងវិញ ក្រោយពីមានការបញ្ចុះអត្រាក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ។ ចំណែក

ង, ផ្នែកចំណាយ, រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តពង្រឹងស័ក្តិសិទ្ធិភាពថវិកា ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ និងប្រតិបត្តិការ តាមរយៈការបន្តធ្វើអាទិភាវូបនីយកម្មចំណាយ ដោយរក្សានូវលម្ហថវិកាសម្រាប់ធ្វើអន្តរាគមន៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច នៅពេលកាលៈទេសៈតម្រូវ និងធានាលទ្ធភាពក្នុងការទ្រទ្រង់ដំណើរការនៃកិច្ចអភិវឌ្ឍ, និរន្តរភាពប្រតិបត្តិការការងារ និងការអនុវត្តកម្មវិធីគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ព្រមទាំងរក្សាកម្រិតប្រាក់សន្សំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ពុំឱ្យមានការស្រុតស្រុត លើកលែងតែករណីចាំបាច់បំផុត ។

ជាការពិត, សភាពការណ៍សកល និងតំបន់ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ មានការវិវត្តយ៉ាងរហ័ស ពោរពេញទៅដោយភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ និងមិនអាចប៉ាន់ស្មានបាន ហើយភាគច្រើន មិនចំណុះក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់កម្ពុជាទាំងស្រុងនោះទេ ។ កម្ពុជា, ក្នុងនាមជាប្រទេសតូច បើកចំហ និងផ្អែកខ្លាំងលើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ, ពិតជាមិនអាចត្រៀមវិធានការគោលនយោបាយ សម្រាប់គ្រប់សេណារីយ៉ូ ដែលអាចកើតឡើងបានឡើយ, **ក៏ប៉ុន្តែ កម្ពុជា នៅបន្តពង្រឹង និងពង្រីកខ្លួនឯង ពីមួយពេលទៅមួយពេល ដោយបានប្រកាន់ខ្ជាប់នូវអភិក្រមចំនួន ២** នោះគឺ ១). **វិធានការឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាបន្ទាន់ចំពោះមុខ និងក្នុងរយៈពេលខ្លី** ដោយផ្តោតលើការរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ការរក្សាលំនឹងជីវភាព និងនិរន្តរភាពសកម្មភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច និង ២). **វិធានការគោលនយោបាយរយៈពេលមធ្យម និងវែងខាងមុខ** ដោយផ្តោតលើការបន្តដោះស្រាយជារចនាសម្ព័ន្ធក្នុងការជំរុញពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច, ការលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងការកសាងភាពធន់សម្រាប់សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីត្រៀមលក្ខណៈឆ្លើយតបទៅនឹងវិបត្តិ ។ បន្ថែមពីនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តគ្រប់គ្រងស្ថានការណ៍ជាប្រចាំដោយប្រុងប្រយ័ត្ន តាមរយៈការក្តាប់ឱ្យបាននូវជីពចរនៃសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ដើម្បីអាចដាក់ចេញវិធានការអន្តរាគមន៍ចាំបាច់ បុរេសកម្ម និងទាន់ពេល ឆ្លើយតបទៅនឹងភាពចលតនៃសភាពការណ៍ ។ ក្នុងស្ថានភាពនេះ, គោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ (Fiscal Policy) ស្ថិតក្នុងភាពប្រុងប្រយ័ត្នជាប្រចាំ រក្សាភាពបត់បែនខ្ពស់ និងខិតខំឆ្លើយតបឱ្យចំគោលដៅ ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវចីរភាពផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដែលជាបុរេលក្ខខណ្ឌមិនអាចខ្វះបាន ។

ក្នុងន័យនេះ, ការដាក់ចេញនូវ «**ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩**» ឬ ហៅខ្លីថា «**ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩**» ដែលអនុលោមតាម**ច្បាប់ស្តីពីប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** និងស្របតាម **កម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៣-២០២៧** ក៏ដូចជា **យុទ្ធសាស្ត្រកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិកាបច្ចុប្បន្នកម្ម ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៨** បង្ហាញពីបច្ចុប្បន្នភាពនៃការព្យាករទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ច និងស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម, ការកំណត់យុទ្ធសាស្ត្រហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ (Fiscal Strategy) និងការកំណត់នូវ **ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ (Fiscal Policy Stance)** ដោយប្រកាន់ខ្ជាប់នូវ **វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈមួយចំនួន (Fiscal Rules)** ព្រមទាំងធ្វើការវិភាគនូវ **ហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ (Fiscal Risks)** ។ លើសពីនេះ, ក្របខ័ណ្ឌនេះ នឹងក្លាយជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការរៀបចំនូវ «**ក្របខ័ណ្ឌថវិការយៈពេលមធ្យមឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩**» និង «**សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៧**» ។ ក្របខ័ណ្ឌនេះ ចែកចេញជា ៦ ផ្នែកសំខាន់ៗ រួមមាន ៖ ១). បរិការណ៍រួម (ផ្នែកនេះ), ២). ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច, ៣). យុទ្ធសាស្ត្រហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ៤). ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ៥). ហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, និង ៦). សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ។

២

ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

២.១. បរិការណ៍សេដ្ឋកិច្ចសកល

បើទោះបីជាស្ថានភាពនៃសេដ្ឋកិច្ចសកល បន្តស្ថិតក្នុងភាពចល័ត និងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់យ៉ាងណាក្តី ពិសេសដោយសារការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃរបបពាណិជ្ជកម្មសកល តួយ៉ាង តាមរយៈការដាក់ចេញនូវពន្ធគយបដិការ ក្នុងខែ មេសា ឆ្នាំ ២០២៥ ជាដើម ក៏កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកលនៅបន្តរក្សាបានចលនការល្អ ពុំអាក្រក់ខ្លាំងដូចការរំពឹងទុកក្រោយពីការប្រកាសដាក់ចេញនូវពន្ធគយបដិការភ្លាមៗនោះទេ ។ បើផ្អែកតាមរបាយការណ៍ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកល របស់មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ ដែលបានបោះផ្សាយក្នុងខែ មេសា ឆ្នាំ ២០២៦ នេះ សេដ្ឋកិច្ចសកល ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ត្រូវបានវាយតម្លៃថា សម្រេចបានកំណើន ក្នុងអត្រា ៣,៤% ដែលចូលរួមគាំទ្រដោយកត្តាសំខាន់ៗ ទាំងបី ជាអាទិ៍ ***ទី១.*** ការពន្លឿនការនាំចេញ (Front-loading) នៅក្នុងឆមាសទី១ ឆ្នាំ ២០២៥, ***ទី២.*** ការបន្តនិន្នាការល្អនៃការវិនិយោគលើវិស័យបច្ចេកវិទ្យាពិសេសបញ្ញាសិប្បនិម្មិត (AI) និងថាមពលស្អាត ពីបណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ តួយ៉ាងសហរដ្ឋអាម៉េរិក, និង ***ទី៣.*** ការបន្តបន្ធូរបន្ថយជាសន្សឹមៗនៃគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុ គួបផ្សំនឹងការអនុវត្តគោលនយោបាយវិត្តារកម្មថវិកា ដើម្បីគាំពារកំណើនសេដ្ឋកិច្ច របស់បណ្តាប្រទេសមួយចំនួន តួយ៉ាង ចិន, កូរ៉េខាងត្បូង និងអាល្លឺម៉ង់ ជាដើម ។ ការវាយតម្លៃចុងក្រោយបានបង្ហាញថា សន្ទុះកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល ជារួម ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ បានខិតទៅរកល្បឿននៃកំណើន ដូចការវាយតម្លៃក្នុងបរិការណ៍មុនការប្រកាសដាក់ឱ្យអនុវត្តពន្ធគយបដិការ ពោលគឺការវាយតម្លៃក្នុងខែ មករា ឆ្នាំ ២០២៥ កន្លងទៅ ។

សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាមានកំណើនថមថយ មកត្រឹមអត្រា ៣,១% ទាបជាងការព្យាករដើមឆ្នាំ ដោយសារកម្មវិបាកនៃសង្គ្រាមក្នុងតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា ដែលបណ្តាលឱ្យមានការកើនឡើងយ៉ាងគំហុកនៃថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈអន្តរជាតិ មកលើសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ខណៈមានការបន្ទចំបង្អាក់ដល់រំហូរពាណិជ្ជកម្ម និងទំនុកចិត្តវិនិយោគ ជារួម ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ផលរំខាននៃសង្គ្រាមនេះ មកលើកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ គឺមានភាពខុសៗគ្នាទៅតាមបណ្តាប្រទេសនីមួយៗ ។ ជាក់ស្តែង សហរដ្ឋអាម៉េរិក នៅតែបន្តរក្សាបានភាពធន់ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ពោលគឺបន្តកើនឡើង បើធៀបនឹងឆ្នាំ ២០២៥ កន្លងទៅ ដោយសារនិន្នាការល្អនៃការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក និងសកម្មភាពវិនិយោគ ដែលជាផលជះវិជ្ជមានពី ការបន្តបន្ធូរបន្ថយគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុ តាមរយៈការទម្លាក់អត្រាការប្រាក់គោល ក្នុងឆ្នាំកន្លងទៅ គួបផ្សំនឹងការលើកទឹកចិត្តផ្នែកគោលនយោបាយសារពើពន្ធ ដើម្បីជំរុញសកម្មភាពវិនិយោគ និងបង្កើនការងារក្នុងស្រុក ខណៈដែលចរន្តនៃការប្រើប្រាស់នៅបន្តរក្សាបាននិន្នាការរឹងមាំ ។ ដោយឡែក សេដ្ឋកិច្ចតំបន់ចាយប្រាក់អឺរ៉ូ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងមានកំណើនថមថយ ក្រោមការរំពឹងទុកពីផលប៉ះពាល់នៃការកើនថ្លៃថាមពលមកលើចំណូលពិត និងបន្ទចំបង្អាក់ដល់អំណាចទិញរបស់ប្រជាជន ជារួម ស្របពេលដែលទំនុកចិត្តវិនិយោគិន ក៏

រំពឹងថានឹងទទួលការប៉ះទង្គិច ពីភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់នៃស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសកល ផងដែរ ។ សេដ្ឋកិច្ចចិន ក៏រំពឹងថានឹងមាននិន្នាការថមថយផងដែរ ដោយសារការរំពឹងទុកកំណើនយឺតនៃសកម្មភាពចាយ និងប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ស្របពេលដែលនិន្នាការនៃការវិនិយោគក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យ ក៏នៅមានល្បឿនយឺត ។ ប៉ុន្តែ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជារួម ក៏នៅតែស្ថិតក្នុងកម្រិតនៃគោលដៅកំណើនរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលចិន ដែលបន្តទ្រទ្រង់ដោយការវិនិយោគដ៏សម្បើម ក្នុងវិស័យបច្ចេកវិទ្យា និងថាមពលបៃតង តួយ៉ាងឧស្សាហកម្មបច្ចេកវិទ្យាកម្រិតខ្ពស់ និងរថយន្តអគ្គិសនី ជាដើម ។

តារាងទី១៖ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល និងតំបន់

	សេដ្ឋកិច្ចសកល	ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍	សេដ្ឋកិច្ចកំពុងរីកលូតលាស់ និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ	សហរដ្ឋអាមេរិក	តំបន់ចាយប្រាក់អឺរ៉ូ	ចក្រភពអង់គ្លេស	ជប៉ុន	ចិន	អាស៊ាន-៥
2024	3.4	1.8	4.5	2.8	0.9	1.1	-0.2	5.0	4.8
2025	3.4	1.9	4.4	2.1	1.4	1.3	1.2	5.0	4.5
2026	3.1	1.8	3.9	2.3	1.1	0.8	0.7	4.4	4.1
2027	3.2	1.7	4.2	2.1	1.2	1.3	0.6	4.0	4.4
2028	3.2	1.7	4.2	2.1	1.4	1.6	0.6	4.0	4.5
2029	3.2	1.6	4.1	1.9	1.2	1.6	0.6	3.7	4.5

ប្រភព៖ មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកល ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០២៦

ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ និងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩) កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល ជារួមនៅបន្តរក្សាបានស្ថិរភាពកំណើន ក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ ប្រមាណ ៣,២% ក្រោមការរំពឹងទុកការត្រលប់ទៅរកប្រក្រតីភាពវិញនៃច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់សកល, ការស្តារឡើងវិញនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្គត់ផ្គង់ប្រេងឥន្ធនៈ គួបផ្សំនឹងនិន្នាការនៃការបន្តវិនិយោគលើបញ្ញាសិប្បនិម្មិត (AI) និង បច្ចេកវិទ្យាកម្រិតខ្ពស់ដទៃទៀត ដើម្បីបង្កើនផលិតភាពគួបផ្សំនឹងការបន្តជំរុញការវិនិយោគលើថាមពលបៃតង ក្នុងគោលដៅលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពសកល ។ ត្បិតថាសេដ្ឋកិច្ចសកល នៅបន្តបង្ហាញពីភាពធន់ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចនៅតែបន្តហ៊ុមព័ទ្ធដោយហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ដែលធ្វើឱ្យស្ថានភាពជារួម នៅបន្តមានភាពផុយស្រួយខ្លាំង ។ ហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាទាំងនេះរួមមាន៖ ***ទី១.*** ភាពមិនប្រាកដប្រជា និងភាពចល័តខ្ពស់នៃស្ថានការណ៍នៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា, ***ទី២.*** ការបន្ទច់បង្អាក់លើច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់សកល និងការហក់ឡើងវិញនៃថ្លៃទំនិញអន្តរជាតិ ពិសេសថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ និងលទ្ធភាពនៃការរឹតបន្តឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុឡើងវិញ សំដៅបន្ធូរបន្ថយសម្ពាធអតិផរណា, និង ***ទី៣.*** ការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍គោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មជាខែល ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍នេះ ដែលបាននិងកំពុងជំរុញឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងពុំអាចប៉ាន់ស្មានទុកមុនបាននៃរបបពាណិជ្ជកម្មសកល ។

ទន្ទឹមនឹងហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាខាងលើនេះ, និន្នាការថ្មីៗមួយចំនួនក៏បានលេចឡើងជាបន្តបន្ទាប់ផងដែរ ដែលចង្អុលបង្ហាញឱ្យឃើញកាន់តែច្បាស់ថែមទៀតថា របៀបវារៈគោលនយោបាយ និងរបៀបរបបចាស់ ពុំអាចយកមកអនុវត្តបានក្នុងបរិការណ៍ថ្មីនេះបានឡើយ ។ និន្នាការថ្មីៗទាំងនោះរួមមាន៖ ***ទី១.*** ការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃរបបពាណិជ្ជកម្មសកល ក៏ដូចជាភាពតានតឹងភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចបាននិងកំពុងបង្ហាញពីនិន្នាការឈានឆ្ពោះកាន់តែលឿនទៅរកបដិសកលភាវូបនីយកម្ម និងគោលនយោបាយគាំពារនិយម និងឯកតោភាគីនិយម ដែលនឹងជំរុញឱ្យកើតនូវ **«ប្រព័ន្ធប្រតិបត្តិការថ្មីនៃសកលលោក New**

Global Operating system» ជាមួយនឹងពិភពលោកពហុប៉ូល (Multipolar world), ***ទី២.*** ការបង្វែរប្រវាក់ផលិតកម្ម និងរោងចក្រ ដើម្បីពង្រាយមូលដ្ឋានផលិតកម្ម សំដៅពង្រឹកខ្សែប្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់ ទាំងក្នុងសកល និងតំបន់, ***ទី៣.*** ការបន្តវិនិយោគដ៏សម្បើមទៅលើបច្ចេកវិទ្យា និង បញ្ញាសិប្បនិម្មិត (AI) ដើម្បីជំរុញកំណើនផលិតភាពសេដ្ឋកិច្ច, និង ***ទី៤.*** ការបន្តជំរុញការវិនិយោគ និងយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើថាមពលស្អាត និងកកើតឡើងវិញ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការផ្សារភ្ជាប់រវាងសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច និងចីរភាពបរិស្ថាន ។

២.២. ទិដ្ឋភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ កន្លងទៅ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាបានទទួលរងព្យុះកំបុតត្បូង (headwind) ចំនួន ២ ចម្បងៗ នោះគឺ ការដាក់ឱ្យអនុវត្តពន្ធគយបដិការរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក និង ភាពតានតឹងនៃបញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ រហូតឈានដល់ការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធចំនួន ២ លើក ។ ជាកុសលសម្រាប់កម្ពុជា, ការអនុវត្តពន្ធគយបដិការរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក ពុំបានរំលេចនូវបច្ច័យអវិជ្ជមាន ណាមួយធំដុំលើសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ នោះទេ, ដោយផ្ទុយទៅវិញ បានជំរុញការនាំចេញរបស់កម្ពុជាទៅទីផ្សារសហរដ្ឋអាម៉េរិក ដោយសារការពន្លឿនការនាំចេញ (Front-loading) មុនអត្រាផ្លូវការចូលជាធរមាន ពេលក្នុងឆមាសទី១ ឆ្នាំ ២០២៥ ។ ក្រោយអត្រាពន្ធគយបដិការ ១៩% ដែលជាកម្រិតប្រហាក់ប្រហែលទៅនឹងបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់ ចូលជាធរមាន ចាប់តាំងពីអំឡុងខែ សីហា ឆ្នាំ ២០២៥ កន្លងមក ក៏ពុំបានបន្ថយបង្អាក់ដល់ការនាំចេញកម្ពុជាទៅទីផ្សារសហរដ្ឋអាម៉េរិកនោះដែរ ពោលទាំងផលិតផលកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ខណៈដែលទីផ្សារផ្សេងទៀត ដូចយ៉ាងសហភាពអឺរ៉ុប ក៏នៅតែមានស្ថានភាពល្អប្រសើរ ។

យ៉ាងណាមិញ, ការបិទខ្ទប់ព្រំដែនគោកកម្ពុជា-ថៃ ដោយឯកតោភាគីរបស់ថៃ និងភាពតានតឹងជុំវិញបញ្ហាព្រំដែននេះ បានបង្កជាបច្ច័យអវិជ្ជមានគួរឱ្យកត់សម្គាល់ដល់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ជាអាទិ៍ សកម្មភាពផលិតកម្មថៃបូកមួយ (Thailand+1), សកម្មភាពទេសចរណ៍ ដែលពឹងផ្អែកច្រកព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ, ការនាំចេញផលិតផលកសិកម្ម និងផ្ទៃដីដាំដុះ រួមមាន ពោតក្រហម និងដំឡូងមី, រំហូរនៃប្រាក់បង្វែរឯកជនដោយសារការវិលត្រលប់មកវិញនៃទេសន្តរប្រវេសន៍កម្ពុជា, និងបច្ច័យមកលើសកម្មភាពដឹកជញ្ជូន និង វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ជាដើម ។ ទោះយ៉ាងនេះក្តី, កម្ពុជា មានការលេចចេញនូវនិន្នាការថ្មីៗគួរឱ្យកត់សម្គាល់មួយចំនួន រួមមាន៖ ការងាកមកគាំទ្រ និងប្រើប្រាស់ផលិតផលក្នុងស្រុក និងការបង្កើនសមត្ថភាព និងកម្លាំងផលិតកម្មក្នុងស្រុក, ការបង្វែរទិសដៅដឹកជញ្ជូន (Re-routing) និងការផ្លាស់ប្តូរមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន, និងការធ្វើពិពិធកម្មនៃប្រវាក់តម្លៃពីទីផ្សារថៃ ពោលទាំងក្នុងវិស័យផលិតកម្ម និងសេវាកម្ម ពិសេសទេសចរណ៍ ។ ជារួម, បញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃនេះ នឹងផ្តល់កម្មវិបាក ទាំងវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមានដល់ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ និងក្នុងរយៈពេលខ្លី និងមធ្យម ខាងមុខ ។

ជារួម, ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ, កម្ពុជា បានទទួលរងនូវបញ្ហាប្រឈមផ្ទួនៗ បង្កឡើងដោយកត្តាខាងក្រៅ និងកត្តាខាងក្នុង ដែលមានកម្មវិបាកដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាទាំងផ្ទាល់ និងប្រយោល ។ ក្នុងនោះ, **កត្តាខាងក្រៅ** រួមមាន៖ ១). ការផ្ទុះសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា ដែលបង្កឱ្យថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈកើនយ៉ាងគំហុក, ២). ការអនុវត្តពន្ធគយបដិការរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក, ៣). ការថមថយសន្ទុះសេដ្ឋកិច្ចសកល ជាពិសេសប្រទេសជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មជាមួយកម្ពុជា និង ៤). បញ្ហាជម្លោះព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ។ រីឯ, បញ្ហាប្រឈម ដែលបង្កឡើងដោយ **កត្តាខាងក្នុង** រួមមាន៖ ១). សន្ទុះកំណើនយឺតក្នុងវិស័យមួយចំនួន ជាអាទិ៍ សំណង់, អចលនទ្រព្យ និងទេសចរណ៍, ២). ការនាំចេញនៅមានលក្ខណៈប្រមូលផ្តុំខ្លាំង តែទៅកាន់ទីផ្សារមួយចំនួន, ៣). បញ្ហា

បំណុលឯកជន ដែលស្ថិតក្នុងកម្រិតខ្ពស់ និងការបន្តកើនឡើងនៃឥណទានមិនដំណើរការ (NPL), និង ៤). ការកៀរគរចំណូលបន្តមានកំណើនទាប និងការថមថយនៃហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស ។ បន្ថែមលើនេះ, កម្ពុជាក៏នៅតែបន្តប្រឈមនឹង **បញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធផ្ទៃក្នុងមួយចំនួន** ដែលទាមទារការបន្តពង្រឹងការដ្ឋានកែទម្រង់ស៊ីជម្រៅ ដែលមានដូចជា៖ ១). ល្បឿនយឺតនៃការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច, ២). ថ្លៃដើមធុរកិច្ចនៅមិនទាន់មានភាពប្រកួតប្រជែង, ៣). ភាពមានកម្រិតនៃគុណភាពនៃកម្លាំងពលកម្ម ដែលមិនទាន់អាចឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារ និង ៤). កង្វះខាតនូវឧស្សាហកម្មដើមខ្សែ (Upstream industries) និងឧស្សាហកម្មប្រតិគមន៍ គួបផ្សំនឹងភាពមានកម្រិតនៃការថ្លក់ភ្ជាប់ឧស្សាហកម្មទាំងនោះ ទៅនឹងខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្មក្នុងស្រុក ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, **កម្ពុជាក៏បានពូនជ្រំនូវមូលដ្ឋានគ្រឹះសំខាន់ៗ ដែលជាចលករជំរុញការប្រែក្លាយបញ្ហាប្រឈម ទៅជាកាលានុវត្តភាព សំដៅបន្តពង្រឹងកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក និងគាំពារចលនការកំណើន** ។ មូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏រឹងមាំទាំងនោះ រួមមាន៖ ១). ការរក្សាបាននិន្នាការរឹងមាំ និងការបន្តរីកធំនៃសកម្មភាពនៃវិស័យកម្មន្តសាល ជាពិសេសវិស័យកសិ-ឧស្សាហកម្មកែច្នៃ និងឧស្សាហកម្មធុនធ្ងន់មួយចំនួន ជាអាទិ៍ ឧស្សាហកម្មគ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក, ព្រមទាំងឧស្សាហកម្មផ្គុំ និងដំឡើងរថយន្ត, និងឧស្សាហកម្មសំបកកង់រថយន្ត, ២). ការបន្តកើនឡើងជាលំដាប់នៃផលិតកម្មកសិកម្ម ដែលផ្តល់លក្ខខ័ណ្ឌល្អដល់ការជំរុញឧស្សាហកម្មកែច្នៃ, ៣). ការវិលត្រលប់មកវិញនៃពលករទេសន្តរប្រវេសន៍ ដែលនឹងជំរុញកម្លាំងប្រមូលផ្តុំនៃសន្និធិមូលធន ដែលជាមូលដ្ឋានចាំបាច់ក្នុងការលើកកម្ពស់ឧស្សាហកម្ម និងក្នុងការទាក់ទាញការវិនិយោគ, ៤). ភាពប្រសើរនៃលម្ហថវិកា និងការបន្តរក្សាបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងនិរន្តរភាពនៃបំណុលសាធារណៈ បើទោះត្រូវឆ្លើយតបទៅនឹងការបន្តកើនឡើងជាលំដាប់នៃតម្រូវការចំណាយ ដើម្បីទ្រទ្រង់កិច្ចអភិវឌ្ឍន៍, និង ៥). ភាពរឹងមាំ និងស្ថិរភាពនៃវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ទោះជាមានកម្មវិបាកពីការបង្ក្រាបសកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា និងការរឹតបន្តឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុសកលនាពេលកន្លងមក ។

ក. សមិទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០២៥ និងទស្សនវិស័យ ឆ្នាំ ២០២៦

សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ សម្រេចបានកំណើនក្នុងអត្រា ៥,៣% ដែលក្នុងនោះ វិស័យបម្រើការនាំចេញសំខាន់ៗទាំងពីរ ពោលគឺវិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ រក្សាបានចលនការរឹងមាំ បើទោះបីរងកម្មវិបាកពីការអនុវត្តពន្ធគយបដិការក្តី ។ វិស័យកសិកម្ម ក៏សម្រេចបានកំណើនល្អ ដែលជំរុញដោយកត្តាថ្លៃល្អ និងការបង្កើនផលិតកម្ម ក្នុងឆមាសទី១ ឆ្នាំ ២០២៥ ពិសេស ស្រូវ, ស្វាយចន្ទី, ដំឡូងមី, និងពោត បើទោះបីមានបញ្ហាព្រំដែន និងនិន្នាការធ្លាក់ចុះថ្លៃអន្តរជាតិ ចាប់តាំងពីអំឡុងឆមាសទី២ ឆ្នាំ ២០២៥ យ៉ាងណាក្តី ។ ជាមួយគ្នានេះ, វិស័យលក់ដុំ-រាយ (ការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក) ក៏នៅបន្តរក្សាបាននិន្នាការរឹងមាំ ឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈកំណើនល្អប្រសើរនៃសកម្មភាពចាយវាយក្នុងស្រុក ពោលទាំងលើទំនិញចាំបាច់ និងទំនិញប្រណិត ឧទា. រថយន្ត, គួបផ្សំនឹងការងាកមកគាំទ្រ និងប្រើប្រាស់ផលិតផលក្នុងស្រុក ។ ដោយឡែក, វិស័យបដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ (ទេសចរណ៍) សម្រេចបានកំណើនទាប ដោយសារទទួលរងនូវកម្មវិបាកអវិជ្ជមាន ពីការបិទខ្ទប់ព្រំដែនគោកកម្ពុជា-ថៃ ដែលធ្វើឱ្យបាត់បង់មូលដ្ឋានទេសចរធ្វើដំណើរតាមផ្លូវគោកទាំងស្រុង ស្របពេលទេសចរមានលក្ខណៈជាកញ្ចប់ទូរថៃបូកមួយ ក៏បានទទួលរងផលប៉ះពាល់ ខណៈបញ្ហាអស្ថិរភាពដែលបង្កឡើងដោយការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធ បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ទំនុកចិត្តដំណើរកំសាន្ត ជារួម ។ ទន្ទឹមនេះ, ការបិទខ្ទប់ព្រំដែនគោកកម្ពុជា-ថៃ ក៏បានធ្វើឱ្យច្រវាក់ផលិតកម្មថៃបូកមួយ ព្រមទាំងផលិតកម្ម និងសកម្មភាពពាណិជ្ជកម្មដែលស្ថិតនៅតាមបណ្តោយព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ទទួល

វេងផលប៉ះពាល់ដែរ ដោយសារភាពអាក់អួលនៃការផ្គត់ផ្គង់វត្ថុធាតុដើម ។ ពិតណាស់, ការអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍ភ្លាមៗ ពីសំណាក់រាជរដ្ឋាភិបាល ឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាចម្បងៗ ចំពោះមុខទាំងពីរនេះ ក៏បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការសម្រួលដល់ដំណើរការផលិតកម្ម និងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចពាក់ព័ន្ធ សំដៅកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ឱ្យបានជាអតិបរមា ក៏ដូចជាធានានូវស្ថិរភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ជារួម ។

ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ នេះ នៅតែបន្តជួបប្រឈមនឹងអន្តរកាលនៃពហុវិបត្តិ, ក្នុងន័យថា ខណៈដែលការប្រែប្រួលរបបពាណិជ្ជកម្មសកល, ពោលគឺ ការដំឡើងពន្ធជាសកល (Global Tariff) របស់សហរដ្ឋអាមេរិក, ការបង្ក្រាប និងទប់ស្កាត់សកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា (Online Scams), និង បញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ មិនទាន់មានភាពច្បាស់លាស់ផង, បញ្ហាសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិម-បូព៌ា ក៏បានផ្ទុះឡើងទៀត ។ ព្រឹត្តិការណ៍នេះ បាន និង កំពុង បង្កើនមិស្សភាពកាន់តែខ្លាំងឡើង ដល់ទស្សន-វិស័យសេដ្ឋកិច្ច, ទាំងកម្រិតសកល, តំបន់ និង រួមទាំងកម្ពុជា ផង, ស្របពេលដែលស្ថានភាពជារួម បន្តមានភាពមិនប្រាកដប្រជា និង ប្រែប្រួលលឿន ។ នេះ បានសេចក្តីថា ស្ថានការណ៍អាចវិវត្តក្នុងទិសដៅណាមួយនោះ យ៉ាងរហ័ស ក្នុងរយៈពេលមួយដ៏ខ្លី, ហើយអាចនឹងមានការប្រែប្រួលជាបន្តបន្ទាប់ទៀត ដោយពិបាកប៉ាន់ប្រមាណទុកមុនបាន ។ ដោយផ្អែកលើស្ថានភាពមួយដែលមានភាពមិនប្រាកដប្រជា និងភាពចល័តខ្ពស់, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ និងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយ ការគិតគូរក្នុងសុទិដ្ឋិនិយមប្រយ័ត្នប្រយែង និងមិនទុទិដ្ឋិនិយមជ្រុល ។ ក្នុងន័យនេះ, ការប៉ាន់ស្មានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ នេះ ក៏ដូចជាព្យាករក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ឈរលើមូលដ្ឋានសម្មតិកម្ម និងការសន្មតគន្លឹះចំនួន ៣ ចម្បងៗ សម្រាប់សេណារីយ៉ូនៃបន្ទាត់មូលដ្ឋាន (Baseline), រួមមាន៖ ***ទី១.*** សង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា បានជំរុញឱ្យថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈអន្តរជាតិ (Brent crude oil) ជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ ២០២៦ កើនឡើង ក្នុងរង្វង់ ៨០ ដុល្លារអាមេរិក/បារ៉ែល បើធៀបនឹងកម្រិតមុនសង្គ្រាម (ប្រមាណក្នុងរង្វង់ ៦០ ដុល្លារអាមេរិក/បារ៉ែល), ហើយបន្តត្រលប់ទៅរកកម្រិតថ្លៃមុនសង្គ្រាមជាសន្សឹមៗ ប្រមាណ ក្នុងរង្វង់ ៦០-៧០ ដុល្លារអាមេរិក/បារ៉ែល ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ និងក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ; ***ទី២.*** បញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ នៅរក្សាបាននូវស្ថានភាពដូចបច្ចុប្បន្ន ពោលគឺពុំមានភាពតានតឹង ឬការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធ ឬការដាក់វិទ្ធង្សនាសេដ្ឋកិច្ចមកលើកម្ពុជា, និង ***ទី៣.*** ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកល ពោលគឺកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ពិសេសបណ្តាប្រទេសដែលជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់កម្ពុជា បើទោះបីមានការថមថយនូវសន្ទុះកំណើន ប៉ុន្តែនឹងមិនបង្កផលប៉ះពាល់ធំដុំពេកដល់តម្រូវការសកលឡើយ ។ ការជ្រើសយកសេណារីយ៉ូបន្ទាត់មូលដ្ឋានសម្រាប់ការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចក្នុងរយៈពេលមធ្យម ផ្អែកលើការសន្មតថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈអន្តរជាតិ គឺជាកត្តាកំណត់ (Determining factors) ។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចរលាស់ទៅតាមការប្រែប្រួលថ្លៃប្រេង ពីព្រោះថ្លៃប្រេងប៉ះពាល់ដល់លំហូរពាណិជ្ជកម្មសកល, ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសសកល, តម្រូវការសកល និងការផ្លាស់ប្តូរលក្ខខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុ (Financial conditions) ។ ក្រោមក្របខ័ណ្ឌនេះ, ការសន្មតថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈអន្តរជាតិ និងសម្មតិកម្មផ្សេងទៀត ក៏មានសង្គតិភាពទៅនឹងការគិតគូររបស់ស្ថាប័នអន្តរជាតិធំៗ តួយ៉ាងដូចជា មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF), ធនាគារពិភពលោក (World Bank) និងការិយាល័យស្រាវជ្រាវម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចតំបន់អាស៊ានបូកបី (AMRO) ជាដើម ។ ប្រាកដណាស់, ក្នុងករណីស្ថានការណ៍នេះវិវត្តទៅកាន់តែអាក្រក់ជាង ការរំពឹងទុកក្នុងបន្ទាត់មូលដ្ឋាន នោះក៏នឹងធ្វើឱ្យកំណើនសេដ្ឋកិច្ច រលាស់ទៅក្នុងនិន្នាការថមថយ ផងដែរ (**ការវិភាគវេទយិតភាព មានលម្អិតក្នុងផ្នែកហានិភ័យ**) ។

ផ្អែកលើបន្ទាត់មូលដ្ឋាននេះ, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ត្រូវបានវាយតម្លៃនឹងសម្រេចបានកំណើន ក្នុងអត្រា ៤,២% ប៉ុណ្ណោះ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ដែលថមថយពី អត្រា ៥,៣% ឆ្នាំ ២០២៥ និងពីអត្រា ៥,០% ពីការរំពឹងទុកក្នុងច្បាប់ថវិកាកន្លងទៅ ដោយសារកម្មវិបាកផ្ទួនៗគ្នាជាអវិជ្ជមានពីបញ្ហា ៣ ធំៗ នោះគឺ **១.** ការកើនឡើងថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ ពិសេសមកលើវិស័យដែលពឹងផ្អែកលើប្រេងជាកត្តាផលិតកម្ម តួយ៉ាង កសិកម្ម, ដឹកជញ្ជូន, និងទេសចរណ៍ ជាដើម គួបផ្សំនឹងការកើនឡើងនៃសម្ពាធអតិផរណា ដែលអាចបន្ទច់បង្អាក់ដល់សកម្មភាពចាយ និងប្រើប្រាស់ជារួម, **២.** កម្មវិបាក និងឥទ្ធិពលសាយភាយពីបញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ពិសេសលើប្រាក់បង្វែរឯកជន, ទេសចរណ៍ ដែលពឹងផ្អែកច្រកព្រំដែនអន្តរជាតិកម្ពុជា-ថៃ និង ការនាំចេញកសិផល ជាដើម និង **៣.** ផលប៉ះពាល់ក្នុងរយៈពេលខ្លី នៃការបង្ក្រាបសកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា មកលើសេដ្ឋកិច្ច ពិសេសវិស័យសំណង់-អចលនទ្រព្យ និងការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ដោយសារការបាត់បង់ចំណូលពីសកម្មភាពនេះ ។ ក្នុងនោះ, វិស័យកសិកម្ម រំពឹងថានឹងមាននិន្នាការ ថមថយ, ***ម្ខាង***, ដោយសារផលប៉ះពាល់ពីការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធលើផ្ទៃដីបង្កបង្កើនផល និងការមិនទាន់វិលត្រលប់ទៅលំនៅឋានវិញបាន របស់ប្រជាពលរដ្ឋភៀសសឹក ផង, និង***ម្ខាងទៀត***, និន្នាការធ្លាក់ចុះថ្លៃអន្តរជាតិ ដែលអាចបន្ទច់បង្អាក់ដល់ការបង្កើនទំហំផលិតកម្ម ខណៈដែលថ្លៃដើមនៃធាតុចូលកសិកម្ម ក៏មាននិន្នាការកើនឡើងជារួម ផង ។ វិស័យទេសចរណ៍ រំពឹងថានឹងបន្តមានកំណើនយឺត ដោយសារឥទ្ធិពលអវិជ្ជមាននៃបញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ, ការបង្ក្រាបសកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា, និងសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា មកលើទំនុកចិត្តការធ្វើដំណើរ និងលំហូរទេសចរអន្តរជាតិមកកម្ពុជា ជារួម, ប៉ុន្តែវិស័យនេះនៅបន្តគាំទ្រដោយនិន្នាការទេសចរក្នុងស្រុក ។ វិស័យលក់ដុំ-រាយ (ការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក) រំពឹងថានឹងមាននិន្នាការថមថយ ពិសេសសកម្មភាពប្រើប្រាស់លើទំនិញប្រណីត ដោយសារភាពប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់លើការចាយ ក្នុងបរិការណ៍នៃភាពមិនប្រាកដប្រជានៃកត្តាសេដ្ឋកិច្ច, ប៉ុន្តែវិស័យនេះ ជារួមនៅបន្តគាំទ្រដោយការប្រើប្រាស់លើទំនិញចាំបាច់ គួបផ្សំនឹងចរន្តនៃការប្រើប្រាស់ផលិតផលក្នុងស្រុក ។ ដោយឡែក, វិស័យបម្រើការនាំចេញ (កាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ) រំពឹងថានឹងបន្តមានកំណើនល្អ ក្នុងបរិការណ៍ដែលថាពុំមានការប្រែប្រួលអត្រាពន្ធគយ និង/ឬ ពុំមានការបំផុសនូវរបាំងពាណិជ្ជកម្មថ្មីខ្លាំងក្លាគួរឱ្យកត់សម្គាល់បន្ថែមទៀត ហើយសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា និងមិនបង្កផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរពេកដល់តម្រូវការសកល ។

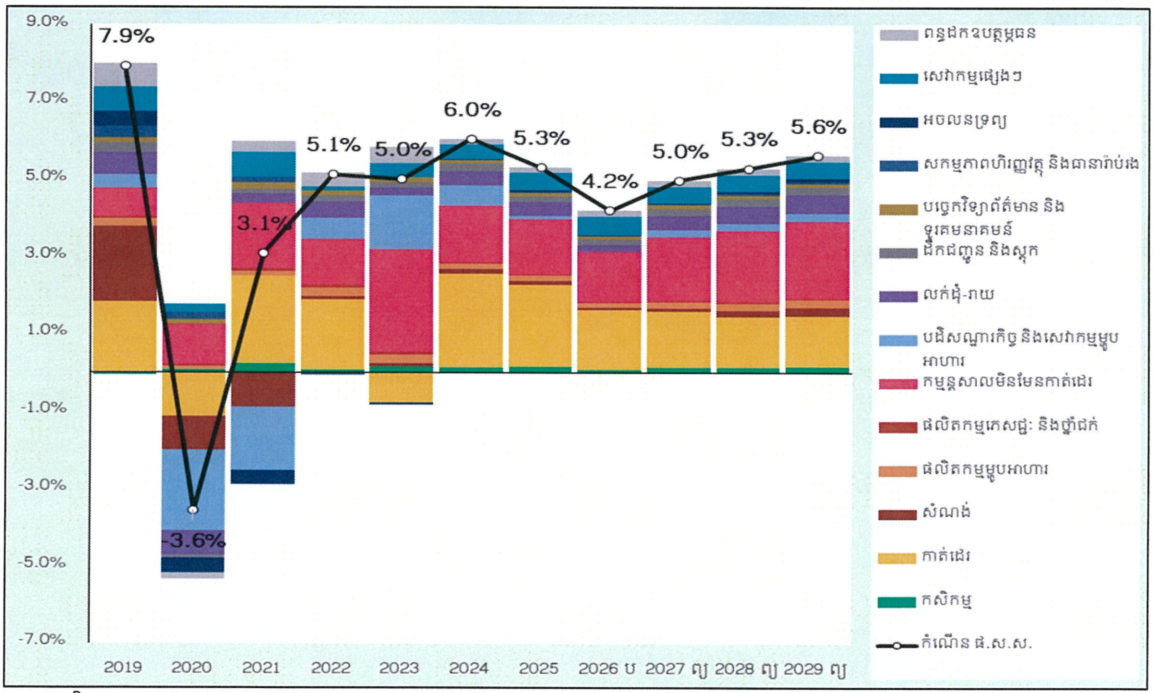

ប្រភព៖ វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ (២០១៩-២០២៥) និងការព្យាករបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (២០២៦-២០២៩)

■ វិស័យឧស្សាហកម្ម

វិស័យឧស្សាហកម្ម ត្រូវបានវាយតម្លៃថាបន្តរក្សាចលនការកំណើនរឹងមាំ ក្នុងអត្រា ៨,៧% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ដែលបន្តគាំទ្រដោយកំណើនរឹងមាំនៃអនុវិស័យកាត់ដេរ និងអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ បើទោះបីរងកម្មវិបាកពីពន្ធគយបដិការ និងបញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ យ៉ាងណាក្តី ខណៈដែលអនុវិស័យសំណង់នៅបន្តមានកំណើនទាប ។ ដោយឡែក ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦, វិស័យឧស្សាហកម្ម រំពឹងថានឹងមានកំណើនថមថយ មកត្រឹមប្រមាណ ៦,៧% ដោយសារកំណើនថមថយជាងការរំពឹងទុកនៃអនុវិស័យសំណង់ ខណៈដែលអនុវិស័យកាត់ដេរ និងមិនមែនកាត់ដេរ នៅរក្សាបានស្ថិរភាពកំណើន ប៉ុន្តែមានសន្ទុះថមថយ ដោយសារមូលដ្ឋានខ្ពស់ពីឆ្នាំចាស់ (២០២៥) ។

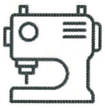

អនុវិស័យកាត់ដេរ ត្រូវបានវាយតម្លៃថា មានកំណើនល្អ ក្នុងអត្រា ១២,៥% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ បើទោះបីទទួលរងកម្មវិបាកពីការដាក់ឱ្យអនុវត្តពន្ធគយបដិការ របស់សហរដ្ឋអាម៉េរិកយ៉ាងណាក្តី ដែលជំរុញដោយការពន្លឿនការនាំចេញ (Front-loading) ក្នុងឆមាសទី១ ឆ្នាំ ២០២៥ ពោលគឺមុនអត្រាពន្ធគយផ្លូវការចូលជាធរមាន ។ បើទោះបីអត្រាពន្ធគយ ១៩% *(ដែលមានកម្រិតប្រហាក់ប្រហែលទៅនឹងបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់)* ត្រូវបានដាក់ឱ្យអនុវត្តក្នុងអំឡុងខែ សីហា ឆ្នាំ ២០២៥, ការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរ ទៅសហរដ្ឋអាម៉េរិក ក៏នៅតែបន្តមាននិន្នាការល្អ ពិសេសក្នុងត្រីមាសទី៣ និងទី៤ ឆ្នាំ ២០២៥ ខណៈដែលទីផ្សារផ្សេងទៀត ដូចយ៉ាង សហភាពអឺរ៉ុប ក៏នៅតែមាននិន្នាការរឹងមាំផងដែរ ឆ្លុះបញ្ចាំងពីចលនការល្អនៃតម្រូវការសកល ជារួម ។ ជាក់ស្តែង, ការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ មានកំណើនប្រមាណ ១៦,៣% ស្របពេលដែលការនាំចូលវត្ថុធាតុដើមកាត់ដេរ ក៏កើនឡើងក្នុងអត្រា ៥,២% ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីការបន្តសកម្មភាពផលិតកម្ម និងការនាំចេញក្នុងរយៈពេលខាងមុខ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦, អនុវិស័យនេះ ក៏ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងមានកំណើនល្អក្នុងអត្រា ៨,៦% ប៉ុន្តែមានសន្ទុះថមថយបើធៀបនឹងឆ្នាំ ២០២៥ ដោយសារ មូលដ្ឋានធំពីឆ្នាំចាស់ គួបផ្សំនឹងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់នៃតម្រូវសកល ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ក្នុងករណីដែលថានិន្នាការចម្បងៗមួយចំនួន ពិសេសរបបពាណិជ្ជកម្មសកល ពុំវិវត្តទៅក្នុងទិសដៅអវិជ្ជមានខ្លាំងជាងនេះបន្តទៀត ហើយកម្មវិបាកនៃសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា ពុំបង្កការប៉ះពាល់ធំដុំពេកដល់តម្រូវការសកល អនុវិស័យនេះនឹងបន្តរក្សាបានកំណើនដូចការគ្រោងទុក ដែលបន្តគាំទ្រដោយនិន្នាការល្អនៃតម្រូវការពីទីផ្សារសហរដ្ឋអាម៉េរិក ក៏ដូចជាការបន្តកើនឡើងនៃតម្រូវការពីទីផ្សារផ្សេងៗទៀត ពិសេសទីផ្សារក្នុងតំបន់អាស៊ាន ជាដើម ។

អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាមានកំណើនថមថយបន្តិចក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ក្នុងរង្វង់ ៩,៨% ដោយសារផលប៉ះពាល់នៃបញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ មកលើផលិតកម្មថៃបូកមួយ និងមូលដ្ឋានផលិតកម្មដែលស្ថិតនៅជិតព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, សកម្មភាពផលិតកម្ម និងការនាំចេញផលិតផលកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ជារួម ពិសេសគ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក, សំបកកង់រថយន្ត និងគ្រឿងសង្ហារិម ជាដើម នៅបន្តរក្សាបានចលនការល្អប្រសើរ ។ ជាក់ស្តែង, ការនាំចេញផលិតផលកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ មាន

កំណើនប្រមាណ ១៥,៧% ។ ជាមួយគ្នានេះ គួរបញ្ជាក់ផងដែរថា ឧស្សាហកម្មបម្រើដល់ទីផ្សារក្នុងស្រុកមួយចំនួន ពិសេសឧស្សាហកម្មផ្គុំ និងដំឡើងរថយន្ត ត្បិតត្រូវប្រឈមនឹងការរអាក់រអួលនៃការផ្គត់ផ្គង់វត្ថុធាតុដើមនៅពេលមានការបិទព្រំដែនគោកភ្លាមៗក៏ពិតមែន, ប៉ុន្តែបញ្ហាប្រឈមនេះ ក៏ត្រូវបានដោះស្រាយភ្លាមៗផងដែរ តាមរយៈការបង្វែរទិសដៅដឹកជញ្ជូន និងការផ្លាស់ប្តូរមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន (Re-routing) គួបផ្សំនឹងការជួយសម្រួលនីតិវិធី ពាក់ព័ន្ធនឹងបែបបទបញ្ចេញទំនិញគយ និងការកកស្ទះនៅតាមកំពង់ផែ ពីរាជរដ្ឋាភិបាល ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦, អនុវិស័យនេះ រំពឹងថានឹងបន្តរក្សាបានអត្រាកំណើនក្នុងរង្វង់ ៨,៥% ដោយសារការរំពឹងទុកនិន្នាការល្អនៃផលិតកម្មបម្រើការនាំចេញ ជាពិសេសទំនិញសក្តានុពលសំខាន់ៗ ដូចជា សំបកកង់រថយន្ត, គ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក និងគ្រឿងសង្ហារិម, ខណៈដែលផលិតកម្មសក្តានុពលទាំងនេះ ក៏បាននិងកំពុងពង្រីកច្រវាក់ផលិតកម្មរបស់ខ្លួនជាបន្តបន្ទាប់ ។ ដូចគ្នាទៅនឹងអនុវិស័យកាត់ដេរដែរ, ក្នុងករណីរបបពាណិជ្ជកម្មសកល ពុំវិវត្តទៅក្នុងទិសដៅអវិជ្ជមានខ្លាំងជាងនេះបន្តទៀត ហើយកម្មវិបាកនៃសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា ក៏ពុំបង្កការប៉ះពាល់ធំដុំដល់តម្រូវការសកល, នោះ អនុវិស័យនេះនឹងបន្តរក្សាបានកំណើនដូចការគ្រោងទុក ។

អនុវិស័យសំណង់ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាមានកំណើនក្នុងល្បឿនយឺតសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ ជាមួយនឹងអត្រាកំណើន ក្នុងរង្វង់ ១,៣% ដែលបន្តគាំទ្រដោយសំណង់លំនៅឋានតម្លៃសមរម្យ ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការពិតក្នុងស្រុក (Real demand), និងសំណង់បម្រើឱ្យវិស័យឧស្សាហកម្ម ដូចជា រោងចក្រ និងឃ្លាំងទំនិញ ជាដើម ។ ស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលនៃការកែតម្រូវទីផ្សារ សំណង់លំនៅឋានតម្លៃសមរម្យ នៅបន្តមានសកម្មភាព ប៉ុន្តែក្នុងល្បឿនយឺត និងក្នុងទ្រង់ទ្រាយតូច បានសេចក្តីថា ក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍ ធ្វើការសាងសង់សម្រាប់តែឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវរបស់ប្រជាជនក្នុងស្រុក ជាពិសេសសម្រាប់ប្រជាជនវ័យជំទង់ដែលមានតម្រូវការជម្រក ។ គួរបញ្ជាក់ថា, ក្នុងពេលកន្លងមក ការបន្តអនុវត្ត វិធានការ ៨ ចំណុច ក៏នៅតែដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់, *ម្ខាង,* រក្សាលំនឹងអាជីវកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍ ផង, *និងម្ខាងទៀត,* ជំរុញសកម្មភាពតម្រូវការឱ្យងើបឡើងវិញជាបណ្តើរៗ ផង ។ ជាមួយគ្នានេះ, សំណង់បម្រើឱ្យវិស័យឧស្សាហកម្ម ក៏មាននិន្នាការកើនឡើងពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំផងដែរ ឆ្លុះបញ្ចាំងពីការបន្តនិន្នាការកើនឡើងនៃលំហូរវិនិយោគក្នុងវិស័យផលិតកម្ម ជាពិសេសវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ អនុវិស័យនេះ រំពឹងថានឹងបន្តថមថយ ក្នុងអត្រា ០,៧% ដោយសារបច្ច័យជាអវិជ្ជមាននៃភាពមិនប្រាកដប្រជា នៃកត្តាសេដ្ឋកិច្ច និងផលវិបាកនៃការបង្ក្រាបនិងទប់ស្កាត់សកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា ក្នុងរយៈពេលខ្លី មកលើទំនុកចិត្តវិនិយោគិន ដែលអាចបន្តចំបង្អាក់ដល់សកម្មភាពសាងសង់ និងតម្រូវការ, ប៉ុន្តែ ជារួមអនុវិស័យនេះនៅបន្តទ្រទ្រង់ដោយសំណង់លំនៅឋានតម្លៃសមរម្យ និងសំណង់បម្រើឱ្យឧស្សាហកម្ម ។ ជាមួយគ្នានេះ ការបន្តអនុវត្តវិធានការ ៨ ចំណុច រហូតដល់ដំណាច់ឆ្នាំ ២០២៦ ក៏រំពឹងថានឹងជួយគាំពារដល់អនុវិស័យនេះ ផងដែរ ។

អនុវិស័យផលិតកម្មម្ហូបអាហារ និង អនុវិស័យផលិតកម្មភេសជ្ជៈ និងថ្នាំជក់ ត្រូវបានវាយ-តម្លៃថាសម្រេចបានកំណើន ៤,៦% និង ៣,២% រៀងគ្នា ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ គាំទ្រដោយនិន្នាការល្អនៃសកម្មភាពចាយ និងប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក គួបផ្សំនឹងនិន្នាការនៃការងាកមកគាំទ្រផលិតផលក្នុងស្រុក ដែលបានចូលរួមលើកកម្ពស់សកម្មភាពផលិតក្នុងស្រុក ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦, អនុវិស័យផលិតកម្មម្ហូបអាហារ និង អនុវិស័យផលិតកម្មភេសជ្ជៈ និងថ្នាំជក់ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងសម្រេចបានកំណើនវិជ្ជមាន ក្នុងអត្រា ៤,២% និង ២,៥% រៀងគ្នា ដោយសារការបន្តនិន្នាការកើនឡើងនៃសកម្មភាពផលិតកម្ម បម្រើតម្រូវការក្នុងស្រុក គួបផ្សំនឹងការពង្រីក និងពង្រឹងសមត្ថភាពផលិតកម្មបន្ថែមទៀត សំដៅឆ្លើយតបទៅនឹងនិន្នាការនៃការងាកមកគាំទ្រ និងប្រើប្រាស់ផលិតផលក្នុងស្រុក ។ លើសពីនេះ, ឆ្លើយតបទៅនឹងការងាកមកគាំទ្រផលិតផលខ្មែរ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការផលិតក្នុងស្រុក និងក្នុងគោលដៅជំនួសការនាំចូលទំនិញពីបរទេស រាជរដ្ឋាភិបាលបានកំណត់មុខទំនិញកសិកម្ម និងកសិ-ឧស្សាហកម្ម អាទិភាព ចំនួន ៩ មុខ និងមុខទំនិញឧស្សាហកម្មអាទិភាព សម្រាប់ជំរុញផលិតកម្មក្នុងស្រុក និងជំនួសការនាំចូលចំនួន ២ ក្រុមមុខទំនិញ ដើម្បីត្រៀមរៀបចំក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយ ជាកញ្ចប់ជំរុញផលិតកម្ម នៃមុខទំនិញទាំងនេះ ។ ជារួម, ការគិតគូររៀបចំក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយនេះ នឹងក្លាយជាចលករ យ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការចាប់ផ្តើមជំរុញ និងគាំពារកំណើនអនុវិស័យនេះ ។

■ វិស័យសេវាកម្ម

វិស័យសេវាកម្ម ត្រូវបានវាយតម្លៃថាមានកំណើនថមថយ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ កន្លងទៅ ក្នុងអត្រាកំណើន ៣,៣% ដោយសារកំណើនថមថយនៃអនុវិស័យបដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ (ទេសចរណ៍) និងវិស័យអចលនទ្រព្យ ដោយសារកម្មវិបាកនៃបញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ, ប៉ុន្តែអនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ នៅបន្តរក្សានិន្នាការរឹងមាំ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦, វិស័យសេវាកម្ម នឹងបន្តថមថយបន្ថែមទៀត ក្នុងអត្រាកំណើន ២,៦% ដោយនិន្នាការធ្លាក់ចុះនៃអនុវិស័យបដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ និងកំណើនថមថយនៃអនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ និងអចលនទ្រព្យ ដែលបង្កឡើងនូវឥទ្ធិពលផ្សេងៗគ្នា តួយ៉ាងកម្មវិបាកនៃសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា, ការបង្ក្រាប និងទប់ស្កាត់សកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា និងឥទ្ធិពលសាយភាយនៃបញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ។

អនុវិស័យបដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាមានការថមថយ ក្នុងអត្រាកំណើន ២,១% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ ដោយសារកម្មវិបាកនៃការបិទព្រំដែនគោកកម្ពុជា-ថៃ និងការបន្តអូសបន្លាយនៃភាពតានតឹងតាមបណ្តោយព្រំដែន មកលើលំហូរទេសចរអន្តរជាតិ, ប៉ុន្តែកំណើនជារួមនៅបន្តទ្រទ្រង់ដោយនិន្នាការល្អនៃទេសចរក្នុងស្រុក ។ ជាក់ស្តែង, ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ចំនួនទេសចរអន្តរជាតិ បានធ្លាក់ចុះមកត្រឹម ៥,៥៧ លាននាក់ ដែលធ្លាក់ចុះប្រមាណ -១៦,៩% ខណៈដែលចំនួនទេសចរជាតិ បានកើនដល់ប្រមាណ ២៥ លាននាក់ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥, *ម្ខាង,* ដោយសារការងាកមកគាំទ្រការធ្វើដំណើរកម្សាន្តក្នុងស្រុក និង, *ម្ខាងទៀត,* ការជំរុញការធ្វើដំណើរក្នុងរដូវកាលបៃតង (Green season) របស់ក្រសួងទេសចរណ៍ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ អនុវិស័យនេះ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងធ្លាក់ ក្នុង

អត្រា -០,១% ដោយសារការរំពឹងទុកពីការថមថយយ៉ាងគំហុកនៃលំហូរទេសចរអន្តរជាតិ ដែលសុទ្ធសឹងជាបច្ច័យអវិជ្ជមាននៃការបិទខ្ទប់ព្រំដែនគោកកម្ពុជា-ថៃ, ខណៈដែលសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា ក៏បានប៉ះពាល់ដល់ទំនុកចិត្តក្នុងការធ្វើដំណើររបស់ទេសចរ ទាំងអន្តរជាតិ និងក្នុងស្រុក ហើយការកើននៃថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈសកល ធ្វើឱ្យថ្លៃធ្វើដំណើរ និងចំណាយផ្សេងៗ កើនជាគំហុក ។

អនុវិស័យអចលនទ្រព្យ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាបន្តមានកំណើនយឺតក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ក្នុងអត្រា ១,១% ដោយសារការបន្តថមថយចរន្តទិញ-លក់ និងជួលអចលនវត្ថុថ្លៃខ្ពស់, ប៉ុន្តែកំណើនជារួមត្រូវបានគាំទ្រ ដោយសកម្មភាពទិញ-លក់ និងជួលអចលនវត្ថុថ្លៃសមរម្យ ពោលទាំងលំនៅឋាន និងខុនដូ ស្របពេលដែលការជួលឃ្លាំង និងដី បម្រើឱ្យវិស័យឧស្សាហកម្ម ក៏នៅបន្តមាននិន្នាការល្អ ។ ការបន្តអនុវត្តវិធានការ ៨ ចំណុច ក៏បានចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការលើកកម្ពស់ចរន្តទិញ-លក់ ជារួមផងដែរ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ អនុវិស័យនេះមាននិន្នាការថមថយ ដោយរំពឹងថាមានកំណើន ក្នុងអត្រា ០,៦% ដោយសារកម្មវិបាកជាអវិជ្ជមាននៃភាពមិនប្រាកដប្រជានៃកត្តាសេដ្ឋកិច្ច និងផលវិបាកនៃការបង្ក្រាប និងទប់ស្កាត់សកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា ក្នុងរយៈពេលខ្លី មកលើសកម្មភាពទិញ-លក់ ជារួម ពិសេសអគារការិយាល័យ និងអគារប្រើប្រាស់ចម្រុះ (Mixed-use building) ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ការបន្តអនុវត្តវិធានការ ៨ ចំណុច ពិសេសការលើកលែងពន្ធប្រថាប់ត្រាចំពោះការទិញ-លក់ និងផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលំនៅឋាន មានតម្លៃក្រោម ២១ ម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក ក៏រំពឹងថាជួយគាំពារកំណើនអនុវិស័យនេះ ។

អនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាមានកំណើនល្អ ក្នុងអត្រា ៣,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ គាំទ្រដោយនិន្នាការរឹងមាំនៃសកម្មភាពចាយវាយ និងប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ពោលទាំងផ្នែកម្ហូបអាហារ និងមិនមែនម្ហូបអាហារ និងទំនិញប្រណីត ជាដើម ពិសេសរថយន្ត ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦, អនុវិស័យនេះ នឹងមាននិន្នាការថមថយ ក្នុងអត្រា ២,០% ដោយសារការរំពឹងទុកការកាត់បន្ថយចំណាយ ឬការចាយវាយប្រកបដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ (Precautionary) លើទំនិញមិនចាំបាច់ និងទំនិញប្រណីត ក្នុងកាលៈទេសៈនៃការកើនសម្ពាធអតិផរណា ដែលភាពមិនប្រាកដប្រជានៃកត្តាសេដ្ឋកិច្ច ពិសេសបង្កឡើងដោយសង្គ្រាមក្នុងតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា គួបផ្សំនឹងការរំពឹងទុកនៃបច្ច័យអវិជ្ជមាននៃការធ្លាក់ចុះប្រាក់បង្វែរឯកជន និងកម្មវិបាកការបង្ក្រាបសកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, សកម្មភាពចាយ និងប្រើប្រាស់ទំនិញចាំបាច់ នៅបន្តមាននិន្នាការល្អ ពិសេសជំរុញដោយការចូលរួមគាំទ្រ និងប្រើប្រាស់ផលិតផលក្នុងស្រុក ។

អនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងស្តុក ត្រូវបានវាយតម្លៃថាបន្តសម្រេចបានកំណើនល្អ ក្នុងអត្រា ៤,៧% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ដែលបន្តគាំទ្រដោយការដឹកជញ្ជូនបម្រើឱ្យវិស័យបម្រើការនាំចេញ គួបផ្សំនឹងការបន្តនិន្នាការល្អនៃការដឹកជញ្ជូនបញ្ញើរហ័សក្នុងស្រុក ។ គួរបញ្ជាក់ថា, បើទោះបីការដឹកជញ្ជូន ជាពិសេសវត្ថុធាតុដើមផលិតកម្ម មានការរអាក់រអួលដោយសារបញ្ហាព្រំដែន

កម្ពុជា-ថៃ យ៉ាងណាក្តី, ក៏សកម្មភាពដឹកជញ្ជូន ជារួមនៅតែបន្តមានចលនការល្អ ជំរុញដោយការបង្វែរទិសដៅដឹកជញ្ជូន (Re-routing) និងការផ្លាស់ប្តូរមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូនពិសេសតាមផ្លូវទឹក និងផ្លូវអាកាស ។ ជាក់ស្តែង, បរិមាណកុងតឺន័រឆ្លងកាត់កំពង់ផែទាំងពីរ បន្តកើនឡើងដល់ប្រមាណ ១,៩៤ លានកុងតឺន័រ (TEU) ជាមួយអត្រាកំណើន ២៨,៨% ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ អនុវិស័យនេះ រំពឹងថាមានកំណើនថមថយបន្តិច ប៉ុន្តែនៅរក្សាបាននិន្នាការវិជ្ជមាន ក្នុងអត្រា ៤,៥% ដែលគាំទ្រដោយនិន្នាការល្អនៃវិស័យបម្រើការនាំចេញ គួបផ្សំនឹងការបន្តពង្រីក និងពង្រឹងសមត្ថភាពផ្ទុក និងចរាចរណ៍ទំនិញនៅតាមកំពង់ផែទាំងពីរ, ស្របពេលដែលការដឹកជញ្ជូនបញ្ញើរហ័ស ក៏នៅបន្តរក្សាបាននិន្នាការល្អ ។ ការកើនថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ ក៏បង្កផលប៉ះពាល់ដល់សកម្មភាព និងប្រាក់ចំណេញរបស់ក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូនផងដែរ ដែលធ្វើឱ្យមានការកាត់បន្ថយនូវចំនួនជើងនៃការដឹកជញ្ជូន ពិសេសការដឹកជញ្ជូនបញ្ញើរហ័សក្នុងស្រុក, ប៉ុន្តែការដឹកជញ្ជូន ពិសេសទំនិញបម្រើការនាំចេញ នៅបន្តរក្សាបាននិន្នាការល្អ ដែលចូលរួមគាំទ្រដល់អនុវិស័យនេះ ជារួម ។

អនុវិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងទូរគមនាគមន៍ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាបន្តមានកំណើនល្អក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ក្នុងអត្រា ៥,៧% ដែលបន្តគាំទ្រដោយការបន្តកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់អ៊ីនធឺណិត ស្របពេលដែលការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ គួយ៉ាង ការវិនិយោគលើបង្គោលសេវាទូរស័ព្ទ ជាដើម គួបផ្សំនឹងការបន្តធ្វើទំនើបកម្មលើប្រព័ន្ធប្រតិបត្តិការផ្តល់សេវាឌីជីថល ទាំងក្នុងវិស័យសាធារណៈ និងឯកជន ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការក្នុងបរិការណ៍ឌីជីថលូបនីយកម្ម ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦, អនុវិស័យនេះ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងនៅបន្តរក្សាបានចលនការល្អ ក្នុងអត្រា ៥,១% គាំទ្រដោយការបន្តកើនឡើងនៃការចាប់យក និងធ្វើបរិវត្តកម្មឌីជីថលនៅកម្ពុជា ពោលទាំងផ្នែកតម្រូវការ *(ការបន្តចាប់យក និងប្រើប្រាស់ឌីជីថលជាមធ្យោបាយក្នុងការទំនាក់ទំនង និងជាថ្នាលអាជីវកម្ម)* និងផ្នែកផ្គត់ផ្គង់ *(ការពង្រីកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងនិន្នាការកើនឡើងនៃតម្រូវការ)* ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការដាក់ឱ្យដំណើរការប្រព័ន្ធ 5G ក៏នឹងជំរុញតម្រូវការ និងការវិនិយោគ ដែលជាចលករជំរុញកំណើននៃអនុវិស័យនេះ ។

អនុវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងធានារ៉ាប់រង ត្រូវបានវាយតម្លៃថាមានកំណើនវិជ្ជមានក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ជាមួយអត្រាកំណើនទាបក្នុងរង្វង់ ១,១% ដោយសារការងើបឡើងវិញនៃប្រាក់ចំណូលរបស់គ្រឹះស្ថានធនាគារ ខណៈដែលសម្ពាធនៃកំណើនចំណាយការប្រាក់ និងប្រតិបត្តិការបានធ្លាក់ទាបបន្តិចម្តងៗ ដោយសារ ការបន្តបន្ធូរបន្ថយគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុសកល គួបផ្សំនឹងការងើបត្រលប់មកវិញក្នុងល្បឿនយឺតនៃការបញ្ចេញឥណទានថ្មី ។ ជាមួយគ្នានេះ អនុវិស័យធានារ៉ាប់រង ក៏នៅបន្តរក្សាស្ថិរភាពកំណើន ដែលបន្តគាំទ្រដោយការធានារ៉ាប់រងទូទៅ និងធានារ៉ាប់រងសុខភាព ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦, អនុវិស័យនេះ រំពឹងថានឹងមានកំណើនយឺត ក្នុងអត្រា ០,៥% ក្រោមការរំពឹងទុកបច្ច័យនៃភាពមិនប្រាកដប្រជានៃកត្តាសេដ្ឋកិច្ច មកលើតម្រូវការឥណទានថ្មីៗ គួបផ្សំនឹងសម្ពាធនៃការបន្តកើននៃឥណទានមិនដំណើរការ (NPL) ។

■ វិស័យកសិកម្ម

វិស័យកសិកម្ម ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាសម្រេចបានកំណើនល្អ ក្នុងអត្រា ១,២% គាំទ្រដោយកំណើនល្អនៃអនុវិស័យដំណាំ និងអនុវិស័យនេសាទ ខណៈដែលអនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ក៏នៅតែបន្តរក្សាស្ថិរភាពកំណើន ។ ដោយឡែក ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦, វិស័យកសិកម្ម រំពឹងថានឹងមានកំណើនថមថយ ក្នុងអត្រា ០,៧% ដោយសារនិន្នាការថមថយនៃគ្រប់អនុវិស័យគាំទ្រកំណើន ។

អនុវិស័យដំណាំ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាបន្តសម្រេចបានកំណើនល្អ ក្នុងអត្រា ១,៤% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ បើទោះបីទទួលរងនូវកម្មវិបាកនៃការធ្លាក់ថ្លៃកសិផល និងការប៉ះទង្គិចនៅតាមបណ្ដោយព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃយ៉ាងណាក្ដី, ដោយសារកំណើនល្អនៃផលិតកម្មស្រូវ ក៏ដូចជាដំណាំសាកវប្បកម្ម និងឧស្សាហកម្មផ្សេងទៀត ពិសេសស្វាយចន្ទី និង ដំឡូងមី ជាដើម ។ ត្បិតថ្លៃកសិផលអន្តរជាតិ មាននិន្នាការធ្លាក់ចុះ ពិសេសចាប់ពីឆមាសទី២ ឆ្នាំ ២០២៥ ហើយភាពតានតឹងនៅតាមព្រំដែន ក៏បានបង្កផលប៉ះពាល់ដល់ការប្រមូលផល និងលទ្ធភាពបង្កបង្កើនផល, ប៉ុន្តែទំហំផលិតកម្មនៃទំនិញសំខាន់ៗទាំងនេះ ក៏ដូចជាការនាំចេញកសិផលរបស់កម្ពុជា នៅបន្តរក្សាបាននិន្នាការល្អ ដោយសារការបង្កើនការដាំដុះ និងបរិមាណផលិតកម្ម ក្នុងឆមាសទី១ ឆ្នាំ ២០២៥ ។ ទន្ទឹមនេះ ឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាបិទខ្ទប់ព្រំដែនគោកកម្ពុជា-ថៃ, រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏បានដាក់ចេញវិធានការអន្តរាគមន៍បន្ទាន់ចំពោះមុខ តាមរយៈការជំរុញលើកទឹកចិត្តរោងចក្រ និងក្រុមហ៊ុនកែច្នៃ ដើម្បីស្រូបយកទំនិញកសិកម្មក្នុងស្រុក ពិសេសដំឡូងមី និងពោតក្រហម សំដៅបញ្ចៀសការជន់គរកសិផល និងខិតខំបង្ការការធ្លាក់ចុះគំហុកនៃថ្លៃកសិផល ។ យ៉ាងណាមិញ, ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ អនុវិស័យនេះ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងមានកំណើនយឺត ក្នុងអត្រា ០,៨% ដោយសារការរំពឹងទុកការថមថយបរិមាណផលិតកម្ម ដែលបណ្ដាលមកពីនិន្នាការធ្លាក់ចុះនៃថ្លៃកសិផលជារួម និង កម្មវិបាកនៃបញ្ហាព្រំដែនមកលើលទ្ធភាព និងសមត្ថភាពបង្កបង្កើនផល គួបផ្សំនឹងការកើនថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ និងថ្លៃដើមធាតុចូលកសិកម្ម (Input cost) ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់សមត្ថភាពផលិតកម្ម ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្ដី, ការបន្តអនុវត្តនូវ **«កម្មវិធីធានាស្ថិរភាពថ្លៃកសិផល»**, **«សហគមន៍កសិកម្មទំនើប»** និងការជំរុញលើកកម្ពស់ផលិតផលកសិកម្ម និងកសិ-ឧស្សាហកម្ម តាមរយៈការរៀបចំ និងអនុវត្ត **«កម្មវិធីលើកកម្ពស់ផលិតកម្ម ការកែច្នៃ សម្រាប់ជំនួសការនាំចូល និងជំរុញការនាំចេញ ក្នុងវិស័យកសិកម្ម និងកសិ-ឧស្សាហកម្ម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ លើមុខដំណាំពោត បន្លែ និងដំឡូងមី»** ក៏នឹងចូលរួមជំរុញសកម្មភាពផលិតកម្ម និងគាំទ្រដល់កំណើននៃអនុវិស័យ នេះ ជារួម ។

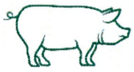

អនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ត្រូវបានវាយតម្លៃថានៅរក្សាបានកំណើនវិជ្ជមាន ក្នុងអត្រា ០,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ដោយសារការរក្សាបាននូវស្ថិរភាពផលិតកម្ម ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការក្នុងស្រុក គួបផ្សំនឹងការបន្តអនុវត្តវិធានការទប់ស្កាត់ការនាំចូលសាច់បង្កក សំដៅលើកកម្ពស់ផលិតកម្មក្នុងស្រុក ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ អនុវិស័យនេះ ក៏រំពឹងថានឹងរក្សាបានកំណើនវិជ្ជមាន ក្នុងអត្រា ០,៤% ដោយសារការបន្តរក្សាបានចលនការផលិតកម្ម ឆ្លើយតបទៅនឹងនិន្នាការកើនឡើងនៃ

ការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក គួបផ្សំនឹងការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់លើវិធានការអន្តរាគមន៍ និងបទប្បញ្ញត្តិ ពិសេសពាក់ព័ន្ធនឹងការនាំចូលសាច់បង្កក ដើម្បីលើកកម្ពស់ផលិតកម្មក្នុងស្រុក ។

អនុវិស័យនេសាទ ត្រូវបានវាយតម្លៃថានៅបន្តមានកំណើនល្អក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ក្នុងអត្រា ១,៦% ដែលជំរុញដោយសារកំណើនល្អនៃផលចាប់ទឹកសាប ដោយសារភាពអំណោយផលនៃអាកាសធាតុ និងកម្រិតល្អនៃកម្ពស់ទឹកទន្លេ និងការបន្តស្តារឡើងវិញនៃជម្រកធម្មជាតិ ក្រោមកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងបង្ក្រាបបទល្មើសនេសាទ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦, អនុវិស័យនេះ រំពឹងថានឹងបន្តមានកំណើនថមថយ ក្នុងអត្រា ០,៩% ដោយសារមូលដ្ឋានធំពីឆ្នាំចាស់ផង និងម្ខាងទៀត ដោយសារផលប៉ះពាល់នៃការកើនថ្លៃប្រេង មកលើសកម្មភាពនេសាទ ពិសេសលើផលចាប់ទឹកសាប, ប៉ុន្តែជារួមទំហំផលិតកម្ម នៅបន្តរក្សាបាននិន្នាការវិជ្ជមាន ។

អតិផរណា និងអត្រាប្តូរប្រាក់

អត្រាអតិផរណា (មធ្យមប្រចាំឆ្នាំ) បន្តស្ថិតក្នុងអត្រាទាប និងគ្រប់គ្រងបានក្នុងអត្រា ២,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ឆ្លុះបញ្ចាំងពីនិន្នាការល្អនៃតម្រូវការក្នុងស្រុក (ផ្នែកតម្រូវការ) និងការបន្តរក្សាបានស្ថិរភាពនៃថ្លៃទំនិញអន្តរជាតិ ជាពិសេសថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ (ផ្នែកផ្គត់ផ្គង់) ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥, អត្រាប្តូរប្រាក់ផ្លូវការ ក៏បន្តវិលត្រលប់ទៅប្រក្រតីភាព ក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៤ ០១១ រៀល/ដុល្លារអាម៉េរិក ដោយសារការបន្តបន្ធូរបន្ថយគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុសកល គួបផ្សំនឹងការបន្តអន្តរាគមន៍របស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ក្នុងការធានាស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦, អត្រាអតិផរណា ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថា កើនក្នុងអត្រា ៣,៨% ដោយសារនិន្នាការកើននៃថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ ជាបច្ច័យនៃសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី អត្រាប្តូរប្រាក់ផ្លូវការ ក៏រំពឹងថានៅបន្តមានស្ថិរភាព ក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៤ ០២៩ រៀល/ដុល្លារអាម៉េរិក ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ដោយសារការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុគាំពារកំណើន និងធានាស្ថិរភាពថ្លៃ ជារួម ។

វិស័យខាងក្រៅ

សមតុល្យគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាមានឱនភាព ក្នុងអត្រាប្រមាណ -៣,៦% នៃ ផ.ស.ស. ឆ្លុះបញ្ចាំងពីការវិលទៅរកប្រក្រតីភាពវិញនៃគណនីចរន្ត ពិសេសការបន្តនិន្នាការល្អនៃការនាំចេញ-នាំចូល ។ ក្នុងនោះ, ការនាំចេញនៅបន្តមានចលនការល្អប្រសើរ ដែលបន្តគាំទ្រដោយកំណើនល្អនៃការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ខណៈដែលការនាំចូលក៏បន្តមាននិន្នាការល្អប្រសើរ គាំទ្រដោយការនាំចូលវត្ថុធាតុដើមសម្រាប់ផលិតកម្ម, សម្ភារសំណង់ យានយន្ត និងទំនិញប្រើប្រាស់ផ្សេងទៀត ។ ប៉ុន្តែ, ចំណូលពីវិស័យទេសចរណ៍ មាននិន្នាការថមថយ ដោយសារបច្ច័យអវិជ្ជមាននៃការបិទខ្ទប់ច្រកព្រំដែនគោក និងភាពតានតឹងនៅតាមបណ្តោយព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ចំណូលបន្ទាប់បន្សំ (Secondary incomes) ក៏មាននិន្នាការថមថយផងដែរ ដោយសារការធ្លាក់ចុះនៃប្រាក់បង្វែរឯកជន បណ្តាលមកពីការវិលត្រលប់មកវិញនៃទេសន្តប្រវេសន៍កម្ពុជាពីប្រទេសថៃ ក្នុងអំឡុងឆមាសទី២ ឆ្នាំ ២០២៥, ដែលការណ៍នេះធ្វើឱ្យកម្រិតនៃឱនភាពគណនីចរន្ត ជារួម មានទំហំធំជាងការរំពឹងទុក ។ វំហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស បន្តមាននិន្នាការរឹងមាំ ក្នុងអត្រាកំណើន ១៦,៩% ឬ ប្រមាណ ១០,០% នៃ ផ.ស.ស. ដែលទ្រទ្រង់ដោយវំហូរវិនិយោគ

ក្នុងវិស័យកម្មន្តសាលកាត់ដេរ និងមិនមែនកាត់ដេរ ។ ការណ៍នេះ ធ្វើឱ្យទុនបម្រុងអន្តរជាតិបន្តកើនឡើង ក្នុងទំហំប្រមាណ ២៧ ៥៣០ លានដុល្លារអាមេរិក ឬប្រមាណ ៩,៨ ខែ នៃការនាំចូល ។

ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦, សមតុល្យគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) រំពឹងថានឹងបន្តមានឱនភាពក្នុងទំហំធំប្រមាណ -៧,៤% នៃ ផ.ស.ស. ដោយសារការរំពឹងទុកការថមថយនៃសកម្មភាពពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ដែលស្របគ្នាទៅនឹងនិន្នាការថមថយនៃសន្ទុះកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ។ ក្នុងនោះ ការនាំចេញអាចនឹងមានកំណើនថមថយ, *ម្ខាង,* ដោយសារមូលដ្ឋានខ្ពស់ពីឆ្នាំ ២០២៥ និងដោយសារការរំពឹងទុកការថមថយនិន្នាការនៃការនាំចេញ ជារួមផង ពិសេសផ្នែកកសិផល ដោយសារកត្តាថ្លៃអន្តរជាតិ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការនាំចូលក៏រំពឹងថាមានការថមថយផងដែរ ពិសេសលើទំនិញប្រណីត តួយ៉ាង រថយន្ត និងគ្រឿងសម្អាងសំណង់ ជាដើម ។ ទន្ទឹមនេះ, ចំណូលបន្ទាប់បន្សំ ក៏បន្តមាននិន្នាការថមថយ ដោយសារការបន្តធ្លាក់ចុះនៃប្រាក់បង្វែរឯកជន ត្បិតទេសន្តរប្រវេសន៍ដែលវិលមកកម្ពុជាវិញ ក៏ពុំទាន់អាច ឬពុំវិលត្រលប់ទៅប្រទេសថៃវិញតែម្តង ។ ជាមួយគ្នានេះ, ចំណូលពីវិស័យទេសចរណ៍ ក៏រំពឹងថានឹងមានការធ្លាក់ចុះផងដែរ ដោយសារនិន្នាការថមថយនៃលំហូរទេសចរអន្តរជាតិ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, លំហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស រំពឹងថានឹងនៅតែបន្តមាននិន្នាការរឹងមាំ ជាមួយនឹងអត្រាកំណើនក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៨,៤% ឬប្រមាណ ១០,២% នៃ ផ.ស.ស. ដែលនៅតែបន្តគាំទ្រដោយលំហូរវិនិយោគក្នុងវិស័យកម្មន្តសាលកាត់ដេរ និងមិនមែនកាត់ដេរ ។ ក្នុងន័យនេះ, ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ បន្តពូនគរដល់ប្រមាណ ២៩ ១៦៩ លានដុល្លារអាមេរិក ឬ ប្រមាណ ៨,២ ខែនៃការនាំចូល ។

■ វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ

វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ មានការប្រែប្រួលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ គិតចាប់តាំងពីការធ្លាក់ចុះនូវសន្ទុះកំណើនសេដ្ឋកិច្ចដោយវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩, ការថមថយសកម្មភាពពាណិជ្ជកម្ម និង ការវិនិយោគ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយសារការរឹតបន្តឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុសកល ឆ្លើយតបទៅនឹងសម្ពាធអតិផរណា, និងក្នុងពេលថ្មីៗ នេះ ផលជះនៃការបិទខ្ទប់ និងភាពតានតឹងតាមព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ជាដើម ។ **វិស័យហិរញ្ញវត្ថុធនាគារ បានផ្លាស់ប្តូរពីស្ថានភាពដែលឥណទានមានសន្ទុះកំណើនខ្ពស់ និង អត្រាឥណទានមិនដំណើរការទាប មកក្នុងស្ថានភាពថ្មី ដែលឥណទានមានកំណើនទាប និងឥណទានមិនដំណើរការបន្តកើនឡើងជាលំដាប់** ។ ជាក់ស្តែង, ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ឥណទានដែលបានផ្តល់ដោយប្រព័ន្ធធនាគារបានបង្ហាញសញ្ញាណងើបឡើងក្នុងអត្រា ៥,៤% បើធៀបនឹង ២,៨% នាឆ្នាំ ២០២៤ ស្របពេលដែលប្រាក់បញ្ញើអតិថិជនបន្តមានកំណើនរឹងមាំក្នុងកម្រិត ១២,៤% ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីការរក្សាបាននូវជំនឿទុកចិត្តរបស់សាធារណជនមកលើប្រព័ន្ធធនាគារ ។ យ៉ាងណាមិញ អនុបាតឥណទានមិនដំណើរការស្ថិតក្នុងកម្រិតខ្ពស់ ៨,៣% (៧,១% នាឆ្នាំ២០២៤) សម្រាប់គ្រឹះស្ថានធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុទទួលប្រាក់បញ្ញើ និង ១៣,៥% (១៤,៣% នាឆ្នាំ២០២៤) សម្រាប់គ្រឹះស្ថានធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុមិនទទួលប្រាក់បញ្ញើ ។ **យ៉ាងណាក៏ដោយ, ស្ថានភាពដើមទុន និងសន្ទនីយភាពមានភាពរឹងមាំ ដោយអនុបាតភាពគ្រប់គ្រាន់នៃដើមទុនមានកម្រិត ២២% សម្រាប់គ្រឹះស្ថានធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុទទួលប្រាក់បញ្ញើ និង ៣១,២% សម្រាប់គ្រឹះស្ថានធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុមិនទទួលប្រាក់បញ្ញើ ដែលខ្ពស់ជាងកម្រិតបទប្បញ្ញត្តិ ១៥% ហើយអនុបាតសន្ទនីយភាពមានកម្រិត ១៧៩,៣% សម្រាប់គ្រឹះស្ថានធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុទទួលប្រាក់បញ្ញើ ដែលខ្ពស់ជាងកម្រិតបទប្បញ្ញត្តិ ១០០%** ។

ដោយឡែក, វិស័យហិរញ្ញវត្ថុមិនមែនធនាគារ ក៏បាននិងកំពុងចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ជាពិសេសលើការជំរុញបរិយាបន្នហិរញ្ញវត្ថុ និងការអភិវឌ្ឍទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុជាដើម ដែលមានការផ្សារភ្ជាប់ខ្ពស់ទៅនឹងហានិភ័យនៅប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ ដូចគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុដែរ ។ គិតត្រឹមឆ្នាំ ២០២៣ ទ្រព្យសកម្មសរុបមានចំនួន ៧,៦ ប៊ីលានដុល្លារអាមេរិក ស្មើនឹង ៨,៣% នៃទ្រព្យសកម្មនៃវិស័យហិរញ្ញវត្ថុសរុប និង ១៧,៧% នៃ ផ.ស.ស. ។ បើទោះយ៉ាងណា, វិស័យនេះមិនទាន់ត្រលប់ទៅរកស្ថានភាពប្រសើរនៅឡើយ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ នេះ ប៉ុន្តែហានិភ័យក្នុងវិស័យនេះ ស្ថិតនៅក្រោមស្ថានភាពអាចគ្រប់គ្រងបាន ។

ជារួម, មកទល់បច្ចុប្បន្ននេះ, បើទោះបីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុនៅបន្តមានស្ថិរភាព និងមានភាពធន់ក្នុងស្ថានភាពថ្មី ប៉ុន្តែការប្រែប្រួលនៃស្ថានការណ៍សេដ្ឋកិច្ច ពិសេសក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ នេះ ហាក់បាន និងកំពុងដាក់សម្ពាធបន្ថែម និងរំលេចឡើងនូវរូបភាពកាន់តែច្បាស់ទៅៗ ដែលក្នុងករណីខ្វះការយកចិត្តទុកដាក់គ្រប់គ្រងដោយប្រុងប្រយ័ត្ន អាចបង្កហានិភ័យជាប្រព័ន្ធក្នុងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងប៉ះពាល់ដល់គុណភាពនៃទ្រព្យសកម្មរបស់គ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុ ។

ខ. ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩

ផ្អែកលើមូលដ្ឋានសម្មតិកម្ម និងការសន្មតគន្លឹះដូចបានបរិយាយក្នុងផ្នែកខាងលើ, សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើងវិញសន្សឹមៗ ជាមួយអត្រាកំណើន ៥,០% ខណៈដែលក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (២០២៨-២០២៩) កំណើននឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើង ក្នុងរង្វង់ ៥,៥% ក្រោមការរំពឹងទុក នៃការបន្តរក្សាបាននូវចលនការកំណើនរឹងមាំនៃអនុវិស័យផលិតកម្ម (កាត់ដេរ និងមិនមែនកាត់ដេរ) ដែលចូលរួមពីអនុវិស័យ ដែលជាចន្ទល់កំណើនស្រាប់ ពោលគឺ កាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់, ស្បែកជើង និងកាបូប (GFT) និងការចាប់ផ្តើមរីកធំធាត់នៃអនុវិស័យដែលសុទ្ធសឹងជាប្រភពនៃកំណើនថ្មីផង ពិសេសក្នុងផលិតកម្មកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ តួយ៉ាង គ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក, គ្រឿងបន្លាស់យានយន្ត, សំបកកង់រថយន្ត, ផ្គុំ និងដំឡើងរថយន្ត, និង កែច្នៃកសិផល និងម្ហូបអាហារ ជាដើម ។ ជាមួយគ្នានេះ, វិស័យកសិកម្ម ក៏ចាប់ផ្តើមងើបឡើងវិញជាបណ្តើរៗ ពិសេសវិស័យដំណាំ ដែលជំរុញដោយវិធានការលើកកម្ពស់ផលិតកម្មក្នុងស្រុក ជំនួសឱ្យការនាំចូលរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល, ខណៈដែលអនុវិស័យបដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ (ទេសចរណ៍) ក៏រំពឹងថាងើបឡើងជាសន្សឹមៗ ដោយសារការងើបឡើងមកវិញនៃទំនុកចិត្តធ្វើដំណើរកំសាន្ត គួបផ្សំនឹងបច្ច័យវិជ្ជមាននៃការបោសសម្អាតទាំងស្រុងនៃសកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា ដែលនឹងចូលរួមលើកកម្ពស់ទំនុកចិត្តនៃការធ្វើដំណើរកំសាន្តមក កម្ពុជា ជារួមផងដែរ ។

ផ្អែកលើការវិវត្តនៃស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចបច្ចុប្បន្ន និងដំខ្លីខាងមុខ (Near-term outlook), ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេលខ្លី និងមធ្យម កាន់តែមានភាពមិនប្រាកដប្រជា និងភាពចល័តខ្ពស់ ខណៈដែលការធានាឱ្យបាននូវចលនការ និងទាញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឱ្យត្រលប់ទៅរកគន្លងសក្តានុពលវិញ កាន់តែមានមិស្សភាពជាងមុន ។ ជាក់ស្តែង, សង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ាបានសបញ្ជាក់ពីភាពផុយស្រួយនៃមូលដ្ឋានផលិតកម្មប្រេងឥន្ធនៈ ដែលបណ្តាលមកពីការកើនថ្លៃជាគំហុក និង ប្រឈមនឹងការរឹតត្បិតការផ្គត់ផ្គង់ សម្រាប់ប្រទេសដែលពឹងផ្អែកលើការនាំចូលផលិតផលទាំងនេះ ។ ការដំឡើងពន្ធជាសកល និងការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍គោល-នយោបាយពាណិជ្ជកម្ម និងសេដ្ឋកិច្ច ក៏សុទ្ធសឹងជាចំណោទបញ្ហាមួយបន្ថែមទៀត ដែលបាននិងកំពុងធ្វើឱ្យរបបពាណិជ្ជកម្មសកល ប្រែប្រួលក្នុងទិសដៅ លឿនដោយមិនអាចប៉ាន់ប្រមាណទុកមុនបាន ។ ជាមួយគ្នានេះ, បញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ក៏បានក្លាយជាវិញ្ញាសារសាកល្បងពីភាពធន់ និងសមត្ថភាពឆ្លើយតប មិនត្រឹមដើម្បីគ្រាន់តែរស់រាន (Survival) មួយមុខប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែគឺត្រូវរស់ដោយភាពរឹងមាំ និងបត់បែនរហ័ស (Nimble) ។ ក្នុងន័យ

នេះ, សម្រាប់កម្ពុជា, ក្នុងបរិការណ៍មិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ដូចបច្ចុប្បន្ន, ការធានាឱ្យបាននូវចលនការ និងអូសទាញកំណើនឱ្យត្រលប់ទៅវិថីនៃកំណើនសក្តានុពលវិញ កាន់តែមានភាពតឹងតែងជាងមុន ដែលតម្រូវឱ្យមានការគិតគូររៀបចំវិធានការគោលនយោបាយ កាន់តែមុតស្រួច, ចំគោលដៅ, មានភាពបត់បែន, និងអាចអនុវត្តបានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងស័ក្តិសិទ្ធិភាពខ្ពស់ ។ ស្របពេលដែល **«យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី១»** ជាក្របខ័ណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រគ្របដណ្តប់រួម, ការបន្តជំរុញការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រនេះ និងការអនុវត្ត **«កម្មវិធីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង បង្កើនពិពិធកម្ម និងពង្រឹងភាពធន់ ដើម្បីជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងបរិការណ៍សកល ដែលមានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភា»** និង **«កម្មវិធីជំរុញការកែលម្អបរិយាកាសធុរកិច្ច និង វិនិយោគនៅកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៨»** កាន់តែមានភាពចាំបាច់ និងបន្ទាន់ឡើង ដើម្បីក្បាលទ្រទ្រង់ម៉ាស៊ីនកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងវែងខាងមុខ និងការរំពឹងទុកដូចខាងក្រោម៖

វិស័យឧស្សាហកម្ម ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនជាមធ្យម ប្រមាណ ៧,៥% សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ២០២៧-២០២៩ ។ ក្នុងនោះ, សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧, វិស័យនេះត្រូវបានព្យាករថាមានកំណើន ៧,៣% ។ អនុវិស័យកាត់ដេរ នៅបន្តមានចលនការកំណើន ដែលបន្តគាំទ្រដោយការបន្តនិន្នាការវិជ្ជមាន និងការធ្វើពិពិធកម្មនៃការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរពោលទាំងទៅលើផលិតផល និងទីផ្សារ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការរៀបចំ និងដាក់ចេញនូវ **«យុទ្ធសាស្ត្រអន្តរកាលដោយរលូន»** ដើម្បីត្រៀមចាកចេញពីក្រុមបណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច (LDC) ក៏ដូចជាឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខខ័ណ្ឌផ្លាស់ប្តូរពីរដំណាក់កាល នឹងកាន់តែដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការពង្រឹងប្រវាក់តម្លៃនៃអនុវិស័យនេះ ពិសេសការពង្រីក និងពង្រឹងឧស្សាហកម្មប្រតិគមន៍ (Backward linkage) ផង និងបង្កើតតម្លៃបន្ថែមក្នុងអនុវិស័យនេះ ជារួមផង ។ អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ រំពឹងថានឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើង ដែលបន្តចូលរួមគាំទ្រដោយឧស្សាហកម្មបម្រើទីផ្សារក្នុងស្រុក និងឧស្សាហកម្មបម្រើទីផ្សារនាំចេញ ។ ក្នុងនោះ, ឧស្សាហកម្មយុទ្ធសាស្ត្រសំខាន់ៗ តួយ៉ាង គ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក, សំបកកង់រថយន្ត, គ្រឿងបន្លាស់រថយន្ត, ផ្គុំ និងដំឡើងរថយន្ត, គ្រឿងសង្ហារិម, កែច្នៃ និងវេចខ្ចប់ ជាដើម នៅតែជាចលករអូសទាញកំណើនយ៉ាងសំខាន់ ខណៈនៅតែបន្តរីកធំធាត់ជាលំដាប់ តាមរយៈការបន្តជំរុញសេដ្ឋកិច្ចមាត្រដ្ឋាន (Economies of scale) ដែលកើតចេញពីកម្លាំងប្រមូលផ្តុំ (Clustering effects) តួយ៉ាងដូចជាតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស និងសួនឧស្សាហកម្ម ជាដើម ។ អនុវិស័យផលិតកម្មម្ហូបអាហារ និងភេសជ្ជៈ ក៏នៅបន្តមានកំណើនឆ្លើយតបទៅនឹងនិន្នាការកើនឡើងជាលំដាប់នៃតម្រូវការក្នុងស្រុក ។ ជាទិសដៅក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ, ការជំរុញលើកកម្ពស់អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ជារួម នឹងត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈការពង្រីក និងពង្រឹងមូលដ្ឋានប្រមូលផ្តុំ ដោយផ្អែកលើទំនិញ និងឧស្សាហកម្មជាយុទ្ធសាស្ត្រ ។ ជាក់ស្តែង, ការដាក់ចេញ និងអនុវត្តនូវ **«ផែនទីបង្ហាញផ្លូវការអភិវឌ្ឍវិស័យយានយន្ត និងអេឡិចត្រូនិកកម្ពុជា»** និង **«កម្មវិធីលើកកម្ពស់ផលិតកម្មកែច្នៃ សម្រាប់ជំនួសការនាំចូល និងជំរុញការនាំចេញ ក្នុងវិស័យកសិកម្ម និងកសិ-ឧស្សាហកម្ម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨»** ក៏នឹងក្លាយជាការបោះជំហានថ្មីមួយ ក្នុងគោលដៅពង្រឹងកម្លាំងផលិតកម្មសេដ្ឋកិច្ច

ក្នុងស្រុក និងពង្រីកមូលដ្ឋាននាំចេញ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការបន្តអនុវត្ត **«កម្មវិធីពិសេសជំរុញការវិនិយោគ ក្នុងខេត្តទាំងបួននៅភូមិភាគឦសាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ២០២៥-២០២៨»** ក៏សុទ្ធសឹងជាគោលនយោបាយជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិ-ឧស្សាហកម្ម ពិសេសឧស្សាហកម្មកែច្នៃ មិនត្រឹមតែក្នុងគោលដៅជំរុញការវិនិយោគ និងពង្រាយមូលដ្ឋានផលិតកម្មនៅតំបន់ឆ្ងាយមជ្ឈមណ្ឌលកំណើនតែប៉ុណ្ណោះទេ, ប៉ុន្តែក៏ក្នុងគោលដៅជំរុញការអភិវឌ្ឍអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ពិសេសការកែច្នៃ ជារួម ។ ទន្ទឹមនេះ, ការត្រៀមរៀបចំ និង អនុវត្ត **«អនុក្រឹត្យ ស្តីពីការលើកទឹកចិត្តសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម»** ក៏នឹងក្លាយជាមូលដ្ឋានមួយដ៏ចាំបាច់បន្ថែមទៀត ក្នុងការលើកកម្ពស់តួអង្គពាក់ព័ន្ធ ដែលជាចលករសំខាន់ក្នុងការជំរុញកំណើនអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ។ អនុវិស័យសំណង់ ព្យាករថានឹងបន្តមានកំណើនយឺត ដោយសារការរំពឹងទុកការងើបឡើងវិញក្នុងល្បឿនយឺតនៃសំណង់ថ្លៃខ្ពស់, ប៉ុន្តែអនុវិស័យនេះ ជារួមនឹងទ្រទ្រង់ដោយសំណង់លំនៅឋានថ្លៃសមរម្យ ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការពិត គួបផ្សំនឹងបច្ច័យជាវិជ្ជមាននៃការដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវ **«គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍លំនៅឋាន សង្គម និងលំនៅឋានតម្លៃសមរម្យ»**, និងសំណង់បម្រើឱ្យឧស្សាហកម្មពិសេសរោងចក្រ និងឃ្លាំង ជាដើម, ដែលជានិន្នាការថ្មីជួយគាំពារកំណើននៃអនុវិស័យនេះក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ។

វិស័យសេវាកម្ម ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនជាមធ្យម ប្រមាណ ៤,២% សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ២០២៧-២០២៩ ក្នុងនោះ, សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧, វិស័យនេះត្រូវបានព្យាករថាមានកំណើន ៣,៨% ។ អនុវិស័យបដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ រំពឹងថានឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើង ដោយសារការបន្តកើនឡើងជាលំដាប់នៃលំហូរទេសចរអន្តរជាតិ ស្របពេលដែលទេសចរជាតិ ក៏នៅមានសក្តានុពលខ្ពស់ ។ ការបន្តស្តារ និងលើកកម្ពស់កិត្តិនាមរបស់កម្ពុជាលើឆាកអន្តរជាតិ, ការបន្តធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និង សេវាកម្មគាំទ្រ, ការជំរុញភាពប្រកួតប្រជែងក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ និងពង្រឹងប្រវាក់តម្លៃទេសចរណ៍, ការបន្តបើកទីផ្សារទេសចរណ៍ និងជំរុញការភ្ជាប់ជើងហោះហើរត្រង់, ការរៀបចំប្រតិទិនទេសចរណ៍ និងព្រឹត្តិការណ៍ទេសចរណ៍ គួបផ្សំនឹងការបន្តអនុវត្តផែនការមេអភិវឌ្ឍន៍ទេសចរណ៍តាមបណ្តាខេត្តដែលជាប៉ូលទេសចរណ៍សំខាន់ៗ និងការបន្តលើកកម្ពស់ការធ្វើដំណើរកំសាន្តក្នុងរដូវកាលបែតង គឺជាចលករដ៏សំខាន់ ក្នុងការចូលរួមគាំទ្រដល់កំណើននៃ អនុវិស័យនេះ ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ។ ដោយឡែក, អនុវិស័យអចលនទ្រព្យ ដូចគ្នាទៅនឹងអនុវិស័យសំណង់ដែរ ក៏ងើបឡើងវិញក្នុងល្បឿនយឺត ដែលបន្តគាំទ្រដោយសកម្មភាពទិញ-លក់ និងជួលលំនៅឋានថ្លៃសមរម្យ, និងរោងចក្រ ។ អនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ រំពឹងថានឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើង ដែលជំរុញដោយសកម្មភាពចាយ និងប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ស្របនឹងនិន្នាការនៃការកើនឡើងប្រភពចំណូលរបស់ប្រជាជន ។ នៅក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ការបន្តរីកចម្រើននៃអាជីវកម្មអនឡាញ, និងការបន្តធ្វើទំនើបកម្ម និងសមាហរណកម្មនៃប្រព័ន្ធទូទាត់ឌីជីថល នឹងកាន់តែបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលបន្ថែមទៀតដល់ប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចផងដែរ ។ អនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងស្តុក ក៏នៅបន្តនិន្នាការល្អ គាំទ្រដោយចលនការកំណើននៃវិស័យគាំទ្រ

ពិសេសវិស័យបម្រើការនាំចេញ និងវិស័យទេសចរណ៍ ស្របពេលដែលការដឹកជញ្ជូនបញ្ញើរហ័សក្នុងស្រុក ក៏កាន់តែមានការកើនឡើងជាលំដាប់ ឆ្លើយតបទៅនឹងនិន្នាការកើនឡើងនៃតម្រូវការ និងសកម្មភាពអាជីវកម្មក្នុងស្រុក ។ ជាមួយគ្នានេះ ការបន្តអនុវត្តនូវ **«ផែនការមេគ្រប់ជ្រុងជ្រោយស្តីពីប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូនអន្តរមធ្យោបាយ និងភស្តុភារកម្ម កម្ពុជា ២០២៣-២០៣៣»** គួបផ្សំនឹងការបន្តវិនិយោគហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ ពិសេសលើការពង្រីកវិសាលភាព, សមត្ថភាពផ្ទុក និងលើកដាក់ទំនិញ នៅកំពង់ផែទាំងពីរ ក៏នឹងជួយគាំទ្រដល់កំណើននៃអនុ-វិស័យនេះផងដែរ ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ។ អនុវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងធានារ៉ាប់រង ក៏រំពឹងថាងើបឡើងវិញសន្សឹមៗ ដោយសារការកើនឡើងនូវការបញ្ចេញឥណទានថ្មីៗ ដើម្បីគាំទ្រដល់សកម្មភាពវិនិយោគ និងអាជីវកម្ម ពិសេសសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម និងវិស័យដែលមានផលិតភាពខ្ពស់ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការបន្តធ្វើឌីជីថលូបនីយកម្មប្រព័ន្ធ និងសេវាហិរញ្ញវត្ថុ ក្នុងគោលដៅពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពប្រតិបត្តិការហិរញ្ញវត្ថុ ស្របតាម **«គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យាហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជា ២០២៣-២០២៨»** និង **«យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ឆ្នាំ ២០២៥-២០៣០»** ក៏នឹងគាំពារដល់កំណើននៃអនុវិស័យនេះផងដែរ ។ អនុវិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងទូរគមនាគមន៍ រំពឹងថានឹងបន្តមានកំណើនរឹងមាំ ដែលគាំទ្រដោយនិន្នាការវិជ្ជមាននៃការចាប់យក និងត្រៀមធ្វើបរិវត្តកម្មឌីជីថល ពោលទាំង ក្នុងកម្រិតប្រជាជនទូទៅ, អាជីវកម្ម និងរដ្ឋាភិបាល ស្របតាម **«ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឌីជីថលកម្ពុជា ២០២១-២០៣៥»** និងក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ។

វិស័យកសិកម្ម ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនជាមធ្យម ប្រមាណ ១,៣% សម្រាប់រយៈ-ពេលមធ្យម ២០២៧-២០២៩ ។ ក្នុងនោះ, សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧, វិស័យនេះត្រូវបានព្យាករថាមានកំណើន ១,២% ។ ក្នុងនោះ, អនុវិស័យដំណាំ រំពឹងថានឹងនៅបន្តនិន្នាការកើនឡើងដោយសារការបន្តលើកកម្ពស់ការវិនិយោគក្នុងស្រុក និងពីបរទេសលើការកែច្នៃផលិតផលកសិកម្ម និងកសិ-ឧស្សាហកម្ម ពិសេសលើទំនិញសក្តានុពលសំខាន់ៗ ជាអាទិ៍ ស្វាយចន្ទី, ដំឡូងមី,ពោត និងបន្លែ ជាដើម តាមរយៈការរៀបចំ និងដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវ **«កម្មវិធីលើកកម្ពស់ផលិតកម្មកែច្នៃ សម្រាប់ជំនួសការនាំចូល និងជំរុញការនាំចេញ ក្នុងវិស័យកសិកម្ម និងកសិ-ឧស្សាហកម្ម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨»** និងការបន្តអនុវត្ត **«កម្មវិធីពិសេសជំរុញការវិនិយោគក្នុងខេត្តទាំងបួននៅភូមិភាគឦសាន នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ២០២៥-២០២៨»** ដែលនឹងជំរុញកម្លាំងប្រមូលផ្តុំ និងសេដ្ឋកិច្ចមាត្រដ្ឋាន ក្នុងអនុវិស័យនេះ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការបន្តអនុវត្តវិធានការដែលមានស្រាប់ តួយ៉ាង **«កម្មវិធីធានាស្ថិរភាពថ្លៃកសិផល»**, **«សហគមន៍កសិកម្មទំនើប»**, និង **«កម្មវិធីហិរញ្ញប្បទានក្រោមធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ និងកសិកម្ម»** ក៏នឹងជួយពង្រឹងមូលដ្ឋាននៃការអភិវឌ្ឍក្នុងអនុវិស័យនេះបន្ថែមទៀត ។ អនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ក៏នៅបន្តរក្សាស្ថិរភាពកំណើន ដោយសារការបន្តកើនឡើងនៃតម្រូវការក្នុងស្រុក គួបផ្សំនឹងការបន្តអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍ លើការនាំចូលសាច់បង្កក និងបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ ដែលនឹងលើកទឹកចិត្តការចិញ្ចឹមក្នុងស្រុក ។ អនុវិស័យនេសាទ ក៏នឹងបន្តមានកំណើនល្អ គាំទ្រដោយកំណើនល្អនៃផលចាប់ទឹកសាប ដោយសារការបន្តបង្ក្រាបបទល្មើសនេសាទ ខណៈ

ដែលការវិនិយោគក្នុងវារីវប្បកម្ម រំពឹងថាងើបឡើងវិញសន្សឹមៗផងដែរ ក្រោមការជ្រោមជ្រែង របស់រាជរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈការដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមជារចនាសម្ព័ន្ធ ការគាំទ្រផ្នែក ហិរញ្ញប្បទាន និងបច្ចេកទេសពាក់ព័ន្ធ ។

ក្នុងរយៈពេលខាងមុខ (២០២៧-២០២៩) **អត្រាអតិផរណា** ត្រូវបានព្យាករថានឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ២,៥% ស្របគ្នាទៅនឹងនិន្នាការសេដ្ឋកិច្ច ខណៈដែលថ្លៃទំនិញអន្តរជាតិ ក៏រំពឹងថានឹង បន្តរក្សាបានប្រក្រតីភាព ។ ជាមួយគ្នានេះ, **អត្រាប្តូរប្រាក់ផ្លូវការ (រៀល/ដុល្លារអាមេរិក)** រំពឹងថានឹងរក្សាបានក្នុងរង្វង់ ៤ ០៥០ រៀល/ដុល្លារអាមេរិក ក្រោមការរំពឹងទុកនៃការរក្សាបានស្ថិរភាពនៃរូបិយប័ណ្ណដុល្លារ គួបផ្សំនឹងការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុគាំទ្រកំណើន និងធានាស្ថិរភាពថ្លៃ ។

តារាងទី ២៖ ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាតាមវិស័យ ឆ្នាំ ២០២០-២០២៩

កំណើន (%)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026ប.	2027ព្យ.	2028ព្យ.	2029ព្យ.
ផ.ស.ស.	**-3.6**	**3.1**	**5.1**	**5.0**	**6.0**	**5.3**	**4.2**	**5.0**	**5.3**	**5.6**
វិស័យកសិកម្ម	**0.6**	**1.5**	**0.6**	**1.1**	**1.0**	**1.2**	**0.7**	**1.2**	**1.3**	**1.3**
ដំណាំ	0.6	2.2	1.1	1.2	1.4	1.4	0.8	1.5	1.6	1.6
នេសាទ	0.7	-1.0	-1.3	1.3	1.8	1.6	0.9	1.0	1.0	1.0
ចិញ្ចឹមសត្វ	0.9	2.3	1.2	1.1	-1.2	0.9	0.4	0.6	0.7	0.8
វិស័យឧស្សាហកម្ម	**-2.2**	**8.4**	**8.2**	**5.4**	**9.9**	**8.7**	**6.7**	**7.3**	**7.4**	**7.8**
កាត់ដេរ	-7.7	15.9	11.3	-4.5	15.8	12.5	8.6	7.6	6.7	6.7
សំណង់	-7.6	-8.0	0.9	0.8	1.2	1.3	0.7	1.1	2.2	3.1
ផលិតកម្មម្ហូបអាហារ	3.4	4.2	7.6	9.3	5.0	4.6	4.2	5.5	6.3	6.5
ផលិតកម្មភេសជ្ជៈ និងថ្នាំជក់	4.4	7.9	5.6	5.8	2.4	3.2	2.5	2.8	3.5	4.0
កម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ	11.9	16.8	10.3	21.7	10.6	9.8	8.5	10.5	11.0	11.3
សេវាកម្ម	**-6.7**	**-1.8**	**3.6**	**6.0**	**4.3**	**3.3**	**2.6**	**3.8**	**4.3**	**4.6**
បដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ	-34.2	-39.5	22.0	49.1	13.2	2.1	-0.1	4.6	5.0	5.5
លក់ដុំ-រាយ	-6.3	2.5	4.5	2.1	3.9	3.9	2.0	4.1	5.1	5.5
ដឹកជញ្ជូន និងស្តុក	-2.7	3.8	4.7	4.8	6.0	4.7	4.5	5.6	6.1	6.1
បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍	11.5	12.0	9.0	8.6	5.1	5.7	5.1	5.6	6.0	6.0
ហិរញ្ញវត្ថុ និងធានារ៉ាប់រង	4.3	3.2	-1.0	-0.1	-0.2	1.1	0.5	0.9	1.6	1.8
អចលនទ្រព្យ	-8.3	-8.5	0.5	-1.6	0.9	1.1	0.6	0.9	1.7	2.9
អតិផរណា	**2.9**	**2.9**	**5.3**	**2.1**	0.8	2.6	3.8	2.6	2.5	2.5
អត្រាប្តូរប្រាក់	**4,077**	**4,068**	**4,087**	**4,110**	**4,070**	**4,011**	**4,029**	**4,041**	**4,050**	**4,058**

ប្រភព៖ វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ (២០២០-២០២៥) និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (២០២៦-២០២៩)

ឱនភាពគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) ត្រូវបានព្យាករថានឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ប្រមាណ -៦,៩% នៃ ផ.ស.ស. ដោយសារការរំពឹងទុកការរក្សាបាននូវសមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម ស្របពេលដែលចំណូលពីវិស័យទេសចរណ៍ ក៏មានការកើនឡើងជាបន្តបន្ទាប់, ខណៈប្រាក់បង្វែរឯកជនរំពឹងថានឹងកើនឡើងវិញជាសន្សឹមៗ ប៉ុន្តែរំពឹងថានឹងមិនអាចវិលត្រលប់ទៅរកកម្រិតមុនបញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ វិញឡើយ ។ ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ទំហំពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា នឹងមាននិន្នាការកើនឡើងជាបន្តបន្ទាប់ ស្របពេលដែលការនាំចេញនឹងកាន់តែមានពិពិធភាព និងតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ជាងមុន តួយ៉ាងការបន្តរីកធំនៃផលិតកម្ម និងការនាំចេញផលិតផលកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ពិសេសលើប្រភេទឧស្សាហកម្មសក្តានុពល ជាអាទិ៍ គ្រឿងបង្គុំអេឡិច-ត្រូនិក, ខ្សែចម្លងអគ្គិសនី, គ្រឿងបន្លាស់រថយន្ត, សំបកកង់រថយន្ត, និងគ្រឿងសង្ហារិម ជាដើម ។ ទន្ទឹមនេះ ការនាំចូលក៏បន្តនិន្នាការកើនឡើងផងដែរ ដែលគាំទ្រដោយការនាំចូលវត្ថុធាតុដើមសម្រាប់ផលិតកម្មក្នុង

ស្រុក និងទំនិញប្រើប្រាស់ផ្សេងទៀត សំដៅបំពេញបន្ថែមនូវតម្រូវការក្នុងស្រុក ។ វិហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តកើនឡើងជាលំដាប់ ក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ១១,០% នៃ ផ.ស.ស. ពិសេសក្នុងវិស័យកសិ-ឧស្សាហកម្ម និងឧស្សាហកម្ម ដែលជាបច្ច័យពីការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និងកម្មវិធីជំរុញវិនិយោគ គួបផ្សំនឹងការខិតខំប្រឹងប្រែងការបន្តកែលម្អបរិយាកាសធុរកិច្ច និងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈការដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវ **«កម្មវិធីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង បង្កើនពិពិធកម្ម និងពង្រឹងភាពធន់ ដើម្បីជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងបរិការណ៍សកល ដែលមានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភា»** និង **«កម្មវិធីជំរុញការកែលម្អបរិយាកាសធុរកិច្ច និង វិនិយោគនៅកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៨»** ។ ផ្អែកលើមូលដ្ឋាននេះ, ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តរក្សាបាននិន្នាការរឹងមាំ ដែលមានទំហំសមាមាត្រទៅនឹងការនាំចូល ប្រមាណ ៧,៩ ខែ ជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ ។

តារាងទី ៣៖ ទស្សនវិស័យនៃស្ថានភាពវិស័យខាងក្រៅកម្ពុជា ២០២០-២០២៩

សូចនាករ	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026ប.	2027ព្យ.	2028ព្យ.	2029ព្យ.
ការនាំចេញ (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	18,522	19,521	23,179	23,564	26,752	31,359	33,122	36,050	39,621	43,741
ការនាំចូល (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	21,066	30,726	32,005	26,551	31,247	36,932	39,372	42,924	47,116	52,009
សមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	-2,544	-11,257	-8,826	-2,986	-4,496	-5,573	-6,250	-6,874	-7,495	-8,267
សមតុល្យគណនីចរន្ត (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	-881	-10,893	-7,582	552	228	-1,867	-4,045	-4,275	-4,297	-4,349
វិហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	3,625	3,486	3,579	3,959	4,395	5,136	5,569	6,157	6,867	7,693
ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	21,334	20,265	17,805	19,998	22,511	27,530	29,169	30,867	33,159	36,221
ការនាំចេញ (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.)	53.0%	52.7%	58.5%	55.7%	57.7%	61.1%	60.7%	61.8%	63.3%	64.9%
ការនាំចូល (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.)	60.3%	-82.9%	-80.8%	-62.7%	-67.4%	-72.0%	-72.1%	-73.5%	-75.3%	-77.2%
សមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.)	-7.3%	-30.4%	-22.3%	-7.1%	-9.7%	-10.9%	-11.4%	-11.8%	-12.0%	-12.3%
សមតុល្យគណនីចរន្ត (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.)	-2.5%	-29.4%	-19.1%	1.3%	0.5%	-3.6%	-7.4%	-7.3%	-6.9%	-6.5%
វិហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.)	10.4%	9.4%	9.0%	9.3%	9.5%	10.0%	10.2%	10.5%	11.0%	11.4%
ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ (ចំនួនខែនៃការនាំចូល)	13.4	7.4	6.1	10.1	9.6	9.8	8.2	8.0	7.9	7.8

ប្រភព៖ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (២០២០-២០២៥) និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (២០២៦-២០២៩)

គ. ហានិភ័យ និងទិសដៅគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

ហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាពីកត្តាខាងក្រៅ នៅតែជាចំណោទបញ្ហាដល់ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចក្នុងរយៈពេលខ្លី និងមធ្យមខាងមុខ ។ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដែលមានម៉ូដែលនៃកំណើន និងគម្រូនៃការកសាងមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ដោយពឹងផ្អែកលើផលលាភនៃសកលភាវូបនីយកម្ម និងការពង្រឹងការផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងប្រវាក់ផលិតក្នុងតំបន់ និងសកល, ការប្រែប្រួលក្នុងទិសដៅណាមួយនៃកត្តាខាងក្រៅ ប្រាកដណាស់នឹងមានកម្មវិបាកដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាទាំងផ្ទាល់ និងប្រយោល ។ ហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាចម្បងៗ ដែលបង្កឡើងដោយកត្តាខាងក្រៅ និងកត្តាខាងក្នុង រួមមាន៖

➢ **កត្តាខាងក្រៅ**

១). ភាពមិនច្បាស់លាស់ និងភាពចល័តខ្ពស់ នៃស្ថានភាពនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា ដែលនឹងជំរុញថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈអន្តរជាតិ បន្តហក់ឡើងខ្ពស់ និងមានលទ្ធភាពអាចបន្ទចបង្អាក់ ដល់ប្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់សកល ក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ;

២). ការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងរហ័សនៃរបបពាណិជ្ជកម្មសកល ពិសេសតាមរយៈការដាក់ចេញនូវពន្ធគយជាសកល (Global tariff) និងការបន្តស្ថិតក្នុងការស៊ើបអង្កេតឧបាស្រ័យពាណិជ្ជកម្មរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក លើផលិតផលកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរសំខាន់ៗមួយចំនួន;

៣). ការថមថយសន្ទុះនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល ពិសេសបណ្តាប្រទេសដែលជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មជាមួយកម្ពុជា តួយ៉ាងសហភាពអឺរ៉ុប ជាដើម;

៤).បញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ដែលមានលទ្ធភាពអាចផ្ទុះប្រដាប់អាវុធឡើងវិញជាថ្មី និង/ឬ ការដាក់ទិវង្សនាសេដ្ឋកិច្ចមកលើកម្ពុជា; និង

៥). ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ នៅតែជាហានិភ័យ ជាពិសេសលើការបង្កបង្កើនផល និងវិស័យកសិកម្មផ្សេងទៀត ។

➢ **កត្តាខាងក្នុង**

១). សន្ទុះកំណើនយឺតក្នុងវិស័យមួយចំនួន តួយ៉ាង វិស័យសំណង់-អចលនទ្រព្យ និងទេសចរណ៍ និងលទ្ធភាពដែលអាចបំផុសឱ្យមានបញ្ហាថ្មីៗកើតឡើងបន្ថែមទៀត;

២). ការនាំចេញនៅមានលក្ខណៈប្រមូលផ្តុំខ្លាំងតែទៅលើទីផ្សារមួយចំនួន ដែលធ្វើឱ្យទស្សនវិស័យនៃវិស័យបម្រើការនាំចេញ (កាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ) ប្រឈមនឹងហានិភ័យខ្ពស់ ស្របពេលដែលសភាពការណ៍សកល បន្តមានភាពមិនប្រាកដប្រជា និងភាពចល័តខ្ពស់;

៣). បំណុលឯកជនស្ថិតក្នុងកម្រិតខ្ពស់ និងការបន្តកើនឡើងនៃឥណទានមិនដំណើរការ (NPL) ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ;

៤). ការកៀរគរចំណូលបន្តមានកំណើនទាប និងការថមថយនៃហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស ដែលកម្រិតដល់លទ្ធភាពក្នុងការធ្វើអន្តរាគមន៍ក្នុងពេលមានវិបត្តិ ពិសេសការស្តារឡើងវិញនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងជីវភាពប្រជាជន; និង

៥). កំណើនសេដ្ឋកិច្ចបន្តរងផលប៉ះពាល់ដោយសារវិបត្តិ និង ធ្វើឱ្យកំណើនថមថយជាលំដាប់ ដោយកម្ពុជានៅបន្តពឹងផ្អែកលើចន្ទល់កំណើនដែលមានស្រាប់ មិនទាន់អាចកសាងបាននូវចន្ទល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចថ្មីនៅឡើយ ។

ទន្ទឹមនឹងការកើនឡើងនៃហានិភ័យខាងក្រៅ និងខាងក្នុង, កម្ពុជា ក៏នៅតែប្រឈមបញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធផ្ទៃក្នុងមួយចំនួន ដែលទាមទារឱ្យខាងតែបាននូវការបន្តពង្រឹងការដ្ឋានកែទម្រង់ស៊ីជម្រៅ និងប្រកបដោយឆន្ទៈនយោបាយបាយខ្ពស់ ដូចជា៖ **១).** ល្បឿនយឺតនៃការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច, **២).** ថ្លៃដើមធុរកិច្ចនៅមិនទាន់មានភាពប្រកួតប្រជែង, **៣).** ភាពមានកម្រិតនៃគុណភាពនៃកម្លាំងពលកម្ម ដែលមិនទាន់អាចឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារ ពិសេសការចាប់យកឧស្សាហកម្មដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ និងបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល, និង **៤).** កង្វះខាតនូវឧស្សាហកម្មដើមខ្សែ (Upstream industries) និងឧស្សាហកម្មប្រតិគមន៍ គួបផ្សំនឹង

ភាពមានកម្រិតនៃការថ្លក់ភ្ជាប់ឧស្សាហកម្មទាំងនោះ ទៅនឹងខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្មក្នុងស្រុក ដែលផ្តល់ការលំបាកក្នុងការជំរុញសេដ្ឋកិច្ចមាត្រដ្ឋាន ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, កម្ពុជាក៏បានពូនជ្រំនូវមូលដ្ឋានគ្រឹះសំខាន់ៗ ដែលសុទ្ធសឹងជាកម្លាំងក្នុងការផ្តល់នូវថាមពលកំណើន ក៏ដូចជាចលករជំរុញការប្រែក្លាយបញ្ហាប្រឈម ទៅជាកាលានុវត្តន៍ភាព សំដៅបន្តពង្រឹងកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងស្រុក និងគាំពារចលនការកំណើនក្នុងរយៈពេលខ្លី និងមធ្យមខាងមុខ ។ មូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏រឹងមាំទាំងនោះ រួមមាន៖ **១).** ការរក្សាបាននិន្នាការរឹងមាំ និងការបន្តរីកធំនៃសកម្មភាពនៃវិស័យកម្មន្ត-សាល ពិសេសឧស្សាហកម្មសក្តានុពលយុទ្ធសាស្ត្រ ដូចជា វិស័យកសិ-ឧស្សាហកម្មកែច្នៃ និងឧស្សាហកម្មធុនធ្ងន់ផ្សេងទៀត ឧទា. គ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក, ផ្គុំ និងដំឡើងរថយន្ត, និងសំបកកង់រថយន្ត ជាដើម, **២).** ការបន្តកើនឡើងជាលំដាប់នៃផលិតកម្មកសិកម្ម ដែលផ្តល់លក្ខខ័ណ្ឌល្អប្រសើរដល់ការជំរុញឧស្សាហកម្មកែច្នៃ, **៣).** ការវិលត្រលប់មកវិញនៃពលករទេសន្តរប្រវេសន៍ ដែលនឹងជំរុញកម្លាំងប្រមូលផ្តុំនៃសន្និធិមូលធនដែលជាមូលដ្ឋានចាំបាច់ក្នុងការលើកកម្ពស់ឧស្សាហកម្ម និងទាក់ទាញវិនិយោគ, **៤).** ភាពល្អប្រសើរនៃលម្ហថវិកា និងការបន្តរក្សាបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងនិរន្តរភាពនៃបំណុលសាធារណៈ បើទោះត្រូវឆ្លើយតបទៅនឹងការបន្តកើនឡើងជាលំដាប់នៃតម្រូវការចំណាយ ដើម្បីទ្រទ្រង់កិច្ចអភិវឌ្ឍន៍, និង **៥).** ភាពរឹងមាំ និងស្ថិរភាពនៃវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ថ្វីបើមានកម្មវិបាកពីការបង្ក្រាបសកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា និងការរឹតបន្តឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុសកលនាពេលកន្លងមក ។

ជាទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយអាទិភាព, រាជរដ្ឋាភិបាលនៅតែបន្តប្រកាន់ខ្ជាប់នូវអភិក្រមចំនួន ២ នោះគឺ៖ (១). វិធានការឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាបន្ទាន់ចំពោះមុខ និងក្នុងរយៈពេលខ្លី ដោយផ្តោតលើការរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ការរក្សាលំនឹងសកម្មភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ពិសេសដោយសារបច្ច័យអវិជ្ជមាននៃសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា, ព្រមទាំងស្តារឡើងវិញនូវជីវភាពប្រជាជន ពោលគឺប្រជា-ពលរដ្ឋភៀសសឹក ដោយសារបញ្ហាជម្លោះព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ, និងការប្រែក្លាយបញ្ហាចំពោះមុខឱ្យទៅជាកាលានុ-វត្តភាពនៃការអភិវឌ្ឍ និង (២). ទិសដៅវិធានការគោលនយោបាយរយៈពេលមធ្យម និងវែងខាងមុខ ដោយផ្តោត លើបន្តដោះស្រាយជារចនាសម្ព័ន្ធ ក្នុងការជំរុញពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច, ការលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងការកសាងភាពធន់សម្រាប់សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ។ ក្នុងនោះ, កម្ពុជាត្រូវយកចិត្តទុកដាក់លើឧបករណ៍វិធានការគោលនយោបាយ ដូចខាងក្រោម៖

១). វិធានការគោលនយោបាយដោះស្រាយបញ្ហាចំពោះមុខ ដោយផ្តោតលើការបន្តតាមដាន ដោយខ្ជាប់ខ្ជួនអំពីការវិវត្តនៃស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច ពិសេសសង្គ្រាម នៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា, របបពាណិជ្ជកម្មសកល, និងបញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ និងកម្មវិបាកមកលើស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក, ទន្ទឹមនឹងរក្សាលំនឹងសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ឱ្យបានក្នុងកម្រិតអប្បបរមាមួយ តាមរយៈការអនុវត្តវិធានការពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្គត់ផ្គង់ប្រេង និងការកាត់បន្ថយនៃការឡើងថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈនៅកម្ពុជា, ការបន្តអនុវត្តយន្តការកម្មវិធីអន្តរាគមន៍ និង គាំពារសង្គម សម្រាប់គ្រួសារប្រជាពលរដ្ឋភៀសសឹក តាមរយៈការផ្តល់សាច់ប្រាក់ឧបត្ថម្ភជូនគ្រួសារភៀសសឹក, ការស្តារឡើងវិញនូវលំនៅឋានពលរដ្ឋដែលខូចខាត និង ការរៀបចំការតាំងលំនៅឋានបណ្តោះអាសន្នរយៈពេលវែង, និងការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយគាំពារដល់ ពលករទេសន្តរប្រវេសន៍ពីថៃ ។ ទន្ទឹមនេះ កម្ពុជា ក៏បាននិងកំពុងខិតខំប្រែក្លាយបញ្ហាចំពោះមុខឱ្យទៅជាកាលានុវត្តភាពនៃការអភិវឌ្ឍ តាមរយៈការជំរុញ

ការកែច្នៃសម្រាប់ជំនួសការនាំចូល និង ជំរុញការនាំចេញ ក្នុងវិស័យកសិកម្ម និង កសិ-ឧស្សាហកម្ម, ការលើកកម្ពស់ផលិតកម្មក្នុងស្រុក សំដៅកាត់បន្ថយ ជាអតិបរមានូវការពឹងផ្អែកលើទំនិញនាំចូលពីក្រៅប្រទេស, និងការបន្តឆ្ពោះទៅបោសសម្អាតទាំងស្រុងនូវបទល្មើសតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា ។

២). **វិធានការគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** ដោយផ្តោតលើការអនុវត្តគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដែលមានភាពប្រយ័ត្នប្រយែង និងមានភាពបត់បែនខ្ពស់ ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការអន្តរាគមន៍ ។ ក្របខ័ណ្ឌចំណូល នឹងផ្តោតលើកិច្ចប្រឹងប្រែងពង្រឹងការកៀរគរចំណូល ដោយមិនបង្កវិការភាពដល់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច និងអាជីវកម្ម គួបផ្សំនឹងការបន្តធ្វើទំនើបកាវូបនីយកម្មនៃប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលពន្ធ និងការបន្តពង្រឹងអនុលោមភាព និងសេវាអ្នកជាប់ពន្ធ ។ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌចំណាយ នឹងផ្តោតលើវិធានការចំណាយថវិកា និងចំណាយសារពើពន្ធ ក្នុងវិស័យអាទិភាព និងចាំបាច់បំផុត ពិសេសលើការស្តារ និងរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន, រក្សាលំនឹងអាជីវកម្ម, និងការស្តារហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធចាំបាច់, និងក្នុងបុព្វហេតុការពារអធិបតេយ្យភាពជាតិ និង បូរណភាពទឹកដី ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការពង្រឹងការផ្សារភ្ជាប់រវាងគោលនយោបាយ និងថវិកា និងកាន់តែបន្តយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវប្រសិទ្ធភាពចំណាយ ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការអភិវឌ្ឍផង និងចូលរួមរក្សាឱ្យបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ផង ។

៣). **វិធានការគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ និងហិរញ្ញវត្ថុ** ដោយបន្តផ្តោតលើគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ដើម្បីទ្រទ្រង់កំណើន តាមរយៈការជំរុញការផ្តល់ឥណទានក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ដែលមានផលិតភាពក្នុងគោលដៅបំផុសសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច, ទន្ទឹមនឹងការដាក់ចេញនូវវិធានការបន្ធូរបន្ថយសម្ពាធបំណុល ពិសេសបំណុលរបស់គ្រួសារកៀសសឹក, និងបន្តតាមដាន និងវាយតម្លៃស្ថានភាពឥណទាន ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងពលករទេសន្តរប្រវេសន៍ សំដៅដាក់ចេញនូវវិធានការឆ្លើយតបជាក់លាក់ក្នុងករណីចាំបាច់ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការបន្តគ្រប់គ្រងស្ថិរភាពថ្លៃ និងវាយតម្លៃជាប្រចាំអំពីសុខុមាលភាពនៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ ជារួម ពោលទាំងផ្នែកធនាគារ និងមិនមែនធនាគារ គឺកាន់តែមានភាពចាំបាច់ ដើម្បីរក្សាស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ និងបញ្ចៀសហានិភ័យជាប្រព័ន្ធ ។

៤). **វិធានការគោលនយោបាយដោះស្រាយបញ្ហារចនាសម្ព័ន្ធ** តាមរយៈការពង្រឹងគ្រប់ការដ្ឋានកែទម្រង់គន្លឹះ ការបន្តពង្រឹងយន្តការអនុវត្ត និងតាមដាន និងវាយតម្លៃ **«យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី១»** រួមជាមួយការដាក់ចេញ និងអនុវត្តនូវ **«កម្មវិធីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង បង្កើនពិពិធកម្ម និងពង្រឹងភាពធន់ ដើម្បីជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងបរិការណ៍សកល ដែលមានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភា»** និង **«កម្មវិធីជំរុញការកែលម្អបរិយាកាសធុរកិច្ច និង វិនិយោគនៅកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៨»** និងគោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត នឹងកាន់តែមានសារសំខាន់ជាចលករក្នុងការជំរុញល្បឿន និងគាំពារកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងវែងខាងមុខ ។

៣

យុទ្ធសាស្ត្រហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩» ឬហៅខ្លីថា «ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩» នេះ ដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ដោយកំណត់នូវ **ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** (Fiscal Policy Stance), **វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** (Fiscal Rules), និង **អាទិភាពគោលនយោបាយ** (Policy Priorities) ។

៣.១. ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ក្នុងបរិការណ៍ដែលស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាកំពុងប្រឈមនឹងភាពមិនប្រាកដប្រជា និងហានិភ័យខ្ពស់ រួមមានការរំលោភលើអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដីរបស់ប្រទេសកម្ពុជា, ការបន្តបិទខ្ទប់ព្រំដែនគោកកម្ពុជា-ថៃ និងផលជះអវិជ្ជមានពីសង្គ្រាមនៅមជ្ឈិមបូព៌ា, **ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ នឹងត្រូវរៀបចំឡើងវិញដោយប្រកាន់យកនូវជំហរថ្មីគឺ **«ជំហរអព្យាក្រឹត** (Neutral Stance)» ។ ជំហរនេះ មានគោលបំណងធានាឱ្យបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម ដោយបន្តរក្សាស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ច និងតុល្យភាពថវិកា ដោយពុំប្រើប្រាស់ប្រាក់សន្សំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ ការកំណត់យក **ជំហរអព្យាក្រឹត** នេះ មានភាពសមស្របទៅនឹងស្ថានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ខណៈប្រភពហិរញ្ញប្បទានត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងថមថយ ដែលតម្រូវឱ្យចំណាយសាធារណៈ កើនស្របតាមលទ្ធភាពធនធានថវិកា ដើម្បីរក្សាភាពឆ្លើយតបបានទៅនឹងបរិការណ៍ដែលមិនទាន់អាចប្រមើលឃើញ ដោយចៀសវាងនូវការគ្រោងចំណាយខ្ពស់ជាងតម្រូវការជាក់ស្តែង (Over-commitment) និងការបង្កើនហិរញ្ញប្បទានបន្ថែមដោយគំហុក ។ ដោយឡែក, ជំហរនេះអាចនឹងផ្លាស់ប្តូរស្របតាមការវិវត្តរបស់ស្ថានការណ៍ជាក់ស្តែង នៅពេលរៀបចំច្បាប់ថវិកាប្រចាំឆ្នាំ ២០២៧ ។

ឈរលើជំហរគោលនយោបាយនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលក៏នឹងបន្តខិតខំបង្កើនប្រសិទ្ធភាព និងពង្រឹងការកៀរគរចំណូលគ្រប់ប្រភេទ តាមរយៈការជំរុញការអនុវត្ត **«យុទ្ធសាស្ត្រកៀរគរចំណូលរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៧ នៃរដ្ឋសភា»** ដែលជាមូលដ្ឋានសំខាន់ក្នុងការគ្រប់គ្រងការប្រមូលចំណូល, ការកែទម្រង់ស៊ីជម្រៅទៅលើផ្នែករដ្ឋបាល, និងទំនើបភាវូបនីយកម្មប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលប្រមូលចំណូលសារពើពន្ធ និងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ ។ បន្ថែមលើនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តពង្រីកមូលដ្ឋានចំណូល ប្រកបដោយភាពហ្មត់ចត់ ព្រមទាំងបន្តអនុវត្តវិធានការលើកទឹកចិត្តនានាដែលមានស្រាប់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងចាប់អនុវត្តឡើងវិញនូវអត្រាពន្ធជាធរមានលើផលិតផលគេលសិលាក្រោយពីមានការបញ្ចុះអត្រាក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ។ សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងប្រកាន់ខ្ជាប់នូវភាពប្រយ័ត្នប្រយែងខ្ពស់ ចំពោះករណីនៃការអនុគ្រោះពន្ធថ្មីណាមួយ ដោយខិតខំបញ្ចៀសនូវការបង្កើនចំណាយសារពើពន្ធជាគំហុកបន្ថែមទៀត ។ ទន្ទឹមនឹងការតឹងតៀតផ្នែកចំណាយសារពើពន្ធនេះ,

ការផ្តល់នូវការលើកទឹកចិត្តពន្ធមានស្រាប់ដែលខានពុំបាន គឺត្រូវតែប្រើឱ្យចំគោលដៅ និងមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ជាពិសេស ផ្តោតលើវិស័យដែលរងផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរ និងក្រុមងាយរងគ្រោះ ដើម្បីធានានូវការរក្សាលំនឹងសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដែលមិនបង្កផលប៉ះពាល់ដល់ចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ខណៈរាជរដ្ឋាភិបាលក៏នឹងបន្តរៀបចំការសិក្សា និងការវាយតម្លៃលើប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការលើកទឹកចិត្តទាំងឡាយ ហើយលើមូលដ្ឋាននៃការសិក្សា និងវាយតម្លៃនេះ, រៀបចំដាក់ចេញនូវវិធានការធ្វើវិចារណកម្មតាមការចាំបាច់ ។

ទន្ទឹមនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តផ្តោតជាសំខាន់លើការបន្តពង្រឹងស័ក្តិសិទ្ធិភាពថវិកា ជាមួយនឹងការបន្តលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពចំណាយ, ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ និងកម្រិតប្រតិបត្តិការ, តាមរយៈការបន្តធ្វើអាទិភាវូបនីយកម្មចំណាយ ដោយក្នុងនោះ, ក្របខ័ណ្ឌចំណាយសាធារណៈ នឹងត្រូវរៀបចំឡើងដើម្បីតម្រង់ទិសធនធាន ទៅកាន់មុខសញ្ញាដែលជាអាទិភាពសំខាន់ៗចំពោះមុខ, ជាពិសេសគឺ ការពង្រឹងសមត្ថភាពការពារអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី, ការរក្សានូវលម្ហថវិកាសម្រាប់ធ្វើអន្តរាគមន៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ចនៅពេលកាលៈទេសៈតម្រូវ, និងធានាលទ្ធភាពក្នុងការទ្រទ្រង់ដំណើរការនៃកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ ព្រមទាំងនិរន្តរភាពប្រតិបត្តិការការងារ និងការអនុវត្តកម្មវិធីគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ស្របតាមទិសដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រដែលបានដាក់ចេញនៅក្នុង «**យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី ១**» របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភា ។

ផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការអនុវត្ត **«ជំហរអព្យាក្រឹត»** នេះ, ឱនភាពថវិកា ក្នុងរយៈពេលមធ្យម នឹងមានការរួមតូច ឆៀបនឹងឆ្នាំ ២០២៦ **ដោយរាជរដ្ឋាភិបាល នឹងខិតខំប្រឹងប្រែង មិនដកប្រាក់សន្សំមកប្រើប្រាស់ ដើម្បីកុំឱ្យស្រកស្រុតបន្ថែមទៀត, លើកលែងតែក្នុងករណីចាំបាច់បំផុត ដែលសភាពការណ៍តម្រូវឱ្យប្រើប្រាស់ប្រាក់សន្សំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។**

៣.២. វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ គឺជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់ ក្នុងការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌថវិកា, ពង្រឹងតម្លាភាព និងគណនេយ្យភាព, លើកកម្ពស់វិន័យ និងស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការអនុវត្តថវិកា និងជាពិសេស ធានានូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈសម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ។ ក្នុងន័យនេះ, **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩** ត្រូវគោរពឱ្យបាននូវលក្ខខណ្ឌនៃ **វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** ដែលបានកំណត់លើសូចនាករហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈសំខាន់ៗ ដើម្បីពង្រឹងស័ក្តិសិទ្ធិភាពថវិកា ស្របតាមជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ការអនុវត្ត **វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** អាចមានភាពទន់ភ្លន់ជាងការកំណត់ ក្នុងករណីប្រធានសក្តិ ដូចជា គ្រោះធម្មជាតិ, ការរីករាលដាលនៃជំងឺឆ្លងជាសកល, ការផ្ទុះឡើងនូវសង្គ្រាម, គ្រោះអាសន្នដែលមានកម្រិតធ្ងន់ធ្ងរ និងពុំអាចប៉ាន់ស្មានទុកជាមុន ឬ ជាភាពចាំបាច់ជាបន្ទាន់សម្រាប់បម្រើដល់ប្រយោជន៍ជាតិ ជាដើម ដើម្បីផ្តល់លទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ដល់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការធ្វើអន្តរាគមន៍ និងដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមបានទាន់ពេល ។

ស្របតាមឧត្តមានុវត្តន៍ជាអន្តរជាតិ, **វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** ដែលត្រូវបានដាក់ចេញក្នុង **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩** នេះ ត្រូវបានបែងចែកជា ២ រួមមាន៖ **១). យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** (Fiscal Anchor); និង **២). វិធានប្រតិបត្តិ** (Operational Rules) ។

ក. យុទ្ធាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

យុទ្ធាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ គឺជាវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដែលកំណត់ពិតានលើសូចនាករបំណុលសាធារណៈ ក្នុងកម្រិតណាមួយ ដែលធានាបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម ។ ដូចជាឆ្នាំកន្លងទៅដែរ, សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩, **យុទ្ធាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់កម្ពុជា** ត្រូវបានកំណត់លើ **សូចនាករគន្លឹះ** ចំនួន ៦ ដោយក្នុងនោះ, សូចនាករចំនួន ៥ ជាសូចនាករក្នុងការវិភាគចីរភាពបំណុលសាធារណៈ (Debt Sustainability Analysis – DSA) របស់កម្ពុជា, រួមមាន៖

(១). **អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.** ត្រឹមកម្រិត **៥៥%;**

(២). **អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ផ.ស.ស.** ត្រឹមកម្រិត **៤០%;**

(៣). **អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងការនាំចេញ** ត្រឹមកម្រិត **១៨០%;**

(៤). **អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងការនាំចេញ** ត្រឹមកម្រិត **១៥%;**

(៥). **អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងចំណូលថវិកាជាតិ** ត្រឹមកម្រិត **១៨%;** និង

(៦). **អនុបាតតម្លៃចារឹកនៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.** ត្រឹមកម្រិត **៦៥%** ។

ខ. វិធានប្រតិបត្តិ

បន្ថែមលើនេះ, **វិធានប្រតិបត្តិ** ក៏ត្រូវបានដាក់ចេញ ដោយប្រើប្រាស់វិធានតុល្យភាពថវិកា (**Budget Balance Rule**) ដែលបន្តជាវិធានសមស្របសម្រាប់បរិការណ៍កម្ពុជា ក្នុងការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌថវិកាប្រចាំឆ្នាំ ហើយមានភាពផ្សារភ្ជាប់ខ្ពស់ទៅនឹងយុទ្ធាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈដែលបានដាក់ចេញខាងលើ ។ សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩, រាជរដ្ឋាភិបាលបានបន្តកំណត់យកពិតាន **ឱនភាពថវិកាសរុប មិនត្រូវលើសពីកម្រិត -៥,០% នៃ ផ.ស.ស.** ដែលត្រូវជាប្រមាណ **-៣,៥% នៃ ផ.ស.ស. បើគិតក្នុងទម្រង់ស្ថិតិហិរញ្ញវត្ថុរដ្ឋាភិបាល (GFS)** ។ ការកំណត់កម្រិតឱនភាពថវិកានេះ ធ្វើឡើងក្នុងន័យបន្តរក្សាចីរភាពបំណុលសាធារណៈ និងធានានូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ស្របតាមជំហរគោលនយោបាយអព្យាក្រឹត ដើម្បីត្រៀមឆ្លើយតបប្រកបដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ ក្នុងបរិការណ៍នៃភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ដោយផ្តល់លទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាព សំដៅការពារអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី, ការរក្សាលំនឹងជីវភាពរបស់ប្រជាជន និង ការជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងការធានាបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងការអភិវឌ្ឍសង្គម ជារួម ។

តារាងទី ៤៖ វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ	
យុទ្ធាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ	(១). អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស. **ត្រឹមកម្រិត ៥៥%;** (២). អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ផ.ស.ស. **ត្រឹមកម្រិត ៤០%;** (៣). អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងការនាំចេញ **ត្រឹមកម្រិត ១៨០%;** (៤). អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងការនាំចេញ **ត្រឹមកម្រិត ១៥%;** (៥). អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងចំណូលថវិកាជាតិ **ត្រឹមកម្រិត ១៨%;** និង (៦). អនុបាតតម្លៃចារឹកនៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស. **ត្រឹមកម្រិត ៦៥%** ។
វិធានប្រតិបត្តិ	ឱនភាពថវិកាសរុប មិនត្រូវលើសពី**កម្រិត -៥,០% នៃ ផ.ស.ស.** ឬ ត្រូវជា **-៣,៥% នៃ ផ.ស.ស. ក្នុងទម្រង់ស្ថិតិហិរញ្ញវត្ថុរដ្ឋាភិបាល** (GFS) ។

៣.៣. អាទិភាពគោលនយោបាយ

ជាទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយ, ការជំរុញអនុវត្តឱ្យសម្រេចបានជោគជ័យនូវ **«យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី១»** នៅតែជាអាទិភាព ខណៈរាជរដ្ឋាភិបាល បានដាក់ចេញ និងកំពុងអនុវត្តនូវ **«កម្មវិធីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង បង្កើនពិពិធកម្ម និង ពង្រឹងភាពធន់ ដើម្បីជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងបរិការណ៍សកល ដែលមានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភា»** និង **«កម្មវិធីជំរុញការកែលម្អបរិយាកាសសម្រាប់ធុរកិច្ច និងការវិនិយោគនៅកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៨»** សំដៅរួមចំណែកដោះស្រាយបញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធសំខាន់ៗ ឱ្យកាន់តែចំទិសដៅ និងប្រសិទ្ធភាពស្របតាមបរិការណ៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា, តំបន់ និងសកល កំពុងវិវត្តយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងពិបាកប៉ាន់ស្មាន ។ ក្នុងន័យនេះ, **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩** នឹងចូលរួមគាំទ្រអាទិភាពគោលនយោបាយចម្បងៗ ចំនួន៧ ដូចខាងក្រោម៖

១). **ការការពារអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី ព្រមទាំងធានាស្ថិរភាពនយោបាយ និងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច៖** រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តផ្តល់អាទិភាពដល់កិច្ចការការពារអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី, ការការពារសន្តិភាព និងស្ថិរភាពនយោបាយ ដែលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ សម្រាប់ការរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច, សមិទ្ធផលសង្គម និងជំរុញការដោះស្រាយបញ្ហាគ្រោះអាសន្ននានា ក្នុងសង្គម ។

២). **ការដោះស្រាយលំនឹងជីវភាពប្រជាជន៖** រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តយកចិត្តទុកដាក់លើការធានាសន្តិសុខស្បៀង, ការគាំពារ និងការបង្កើតការងារជូនប្រជាជន ជាពិសេសពលករទេសន្តរប្រវេសន៍ត្រលប់ពី

ថៃ ព្រមទាំងវិធានការគាំពារសង្គម សម្រាប់គ្រួសារភៀសសឹក ។ ទន្ទឹមនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តគាំទ្រពលរដ្ឋ អាជីវករខ្នាតតូច និងកសិករ ដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ពីការប្រែប្រួលសេដ្ឋកិច្ច និងវិបត្តិនានា សំដៅបង្កើនប្រសិទ្ធភាព និងពង្រីកវិសាលភាពនៃប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម និងការផ្តល់សេវាសង្គមចាំបាច់នានា ។

៣). **ការជំរុញពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍប្រភពថ្មីនៃកំណើន៖** រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍប្រភពថ្មីនៃកំណើន ដោយផ្តោតលើការពង្រឹងមូលដ្ឋានគាំទ្រកំណើនប្រកបដោយចីរភាព តាមរយៈការជំរុញការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តគ្រប់ប្រភេទ, ការអភិវឌ្ឍខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្មក្នុងស្រុក, និង ការលើកកម្ពស់ការកែច្នៃ សម្រាប់ជំនួសការនាំចូល និងជំរុញការនាំចេញ ដើម្បីបង្កើនតម្លៃបន្ថែម និងពង្រឹងភាពធន់នៃសេដ្ឋកិច្ច ស្របតាមអាទិភាពគោល-នយោបាយ ដែលបានដាក់ចេញ ។

៤). **ការពង្រឹងបរិយាកាសធុរកិច្ច និងការលើកកម្ពស់វិស័យឯកជន៖** រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តកែលម្អបរិយាកាសធុរកិច្ច និងជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន តាមរយៈការអនុវត្តយន្តការហិរញ្ញប្បទានដែលមានលក្ខខណ្ឌអំណោយផល សំដៅគាំទ្រការពង្រីកអាជីវកម្ម និងបង្កើនផលិតភាព សម្រាប់ទាក់ទាញវិនិយោគដែលមានគុណភាពខ្ពស់ ។ ទន្ទឹមនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល, ម្ខាង នឹងបន្តពង្រឹងការអនុវត្តក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីធានាបរិយាកាសប្រកួតប្រជែង ប្រកបដោយតម្លាភាព ស្មើភាព និងយុត្តិធម៌, និងម្ខាងទៀត លើកកម្ពស់កិត្យានុភាព និងភាពជឿជាក់របស់កម្ពុជាតាមរយៈការពង្រឹងយន្តការទប់ស្កាត់ និងបង្ក្រាបសកម្មភាពឆបោកតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ទំនុកចិត្តវិនិយោគិន និងសុវត្ថិភាពនៃប្រតិបត្តិការធុរកិច្ច ។

៥). **ការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស និងសង្គម៖** រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តផ្តោតលើការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស និងសង្គម តាមរយៈការលើកកម្ពស់គុណភាពអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងបច្ចេកទេសគ្រប់កម្រិត ដើម្បីគាំទ្រផលិតកម្មដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ និងទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព បរិយាប័ន្ន និងភាពធន់ ។ ទន្ទឹមនេះ រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តលើកកម្ពស់ភាពជាពលរដ្ឋក្នុងសង្គម វប្បធម៌ និងសុខុមាលភាពប្រជាជន ព្រមទាំងបន្តជំរុញការលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពសង្គម តាមរយៈការពង្រឹងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គមឱ្យមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និងបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការផ្តល់សេវាសង្គមចាំបាច់ ។

៦). **ការជំរុញបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងការអភិវឌ្ឍបៃតង៖** រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តជំរុញបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល ដើម្បីជំរុញការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃសេវាសាធារណៈ លើកកម្ពស់ផលិតភាព សំដៅកសាងរដ្ឋាភិបាល និងពលរដ្ឋឌីជីថលប្រកបដោយចីរភាព និងភាពធន់ ព្រមទាំងការលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍបៃតង ដើម្បីចូលរួមចំណែកដល់ការសម្រេចបាននូវអព្យាក្រឹតកាបូន ។

៧). **ការពង្រឹងអភិបាលកិច្ច និងស្ថាប័ន៖** រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តពង្រឹងអភិបាលកិច្ច និងប្រសិទ្ធភាពស្ថាប័ន តាមរយៈការអនុវត្តកម្មវិធីកែទម្រង់មុតស្រួច រួមមាន កម្មវិធីជាតិកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, កម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, កម្មវិធីជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ, និងកម្មវិធីកែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដើម្បីពង្រឹងតម្លាភាព គណនេយ្យ-ភាព និងប្រសិទ្ធភាពក្នុងការផ្តល់សេវាសាធារណៈ សំដៅគាំទ្រកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ប្រកបដោយចីរភាព ។

៤

ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

៤.១. ការអនុវត្តថវិកា ឆ្នាំ ២០២៥ និង ២០២៦

ក. ការអនុវត្តថវិកា ឆ្នាំ ២០២៥

សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥, **លទ្ធផលនៃការប្រមូលចំណូលសរុបថវិការដ្ឋ** (តួលេខបណ្ដោះអាសន្ន) សម្រេចបានប្រមាណ ១៦,២៩% នៃ ផ.ស.ស. ដែលមានកំណើនប្រមាណ ១១,៩% ធៀបនឹងលទ្ធផលឆ្នាំ ២០២៤ ។ ការអនុវត្តចំណូលសរុបនៅឆ្នាំ ២០២៥ បានបង្ហាញនូវភាពប្រសើរឡើង ស្របគ្នាទៅនឹងបរិការណ៍នៃការស្ដារឡើងវិញជាបន្តបន្ទាប់នៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស ដែលបានគាំទ្រដល់មូលដ្ឋានចំណូលសារពើពន្ធឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយ និងមានស្ថិរភាព ។

ក្នុងនោះ, **ចំណូលចរន្ត** សម្រេចបានកំណើនប្រសើរ, ពោលគឺក្នុងអត្រា ១០,៥% ធៀបនឹងលទ្ធផលឆ្នាំ ២០២៤, សមមូលនឹង ១៥,០៣% នៃ ផ.ស.ស. និង ១០១,៨% នៃច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ដោយសារ ប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលចំណូលក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ក្នុងបរិការណ៍សេដ្ឋកិច្ចមានជវភាពប្រសើរជារួម ទោះបីមានភាពមិនស្មើគ្នាតាមវិស័យមួយចំនួនក៏ដោយ ។ កំណើននេះ ត្រូវបានទ្រទ្រង់ដោយកត្តាចម្បងចំនួន ២ រួមមានៈ **១).** ការប្រមូលពន្ធនាំចូលដែលសម្រេចបានលទ្ធផលប្រសើរលើគ្រប់មុខទំនិញសំខាន់ៗ ស្របតាមការកើនឡើងនៃតម្រូវការនាំចូល និងសកម្មភាពពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស, និង **២).** ការរក្សាបាននិន្នាការល្អប្រសើរនៃចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ, ជាពិសេសពីប្រភពចំណូលសំខាន់ៗ ដូចជាៈ ភាគលាភសហគ្រាសសាធារណៈ និងចំណូលពីធនធានធម្មជាតិ ដែលបានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការជំរុញចំណូលសរុបឱ្យលើសផែនការ ។ ជាក់ស្ដែង, ទោះបីវិស័យជាចន្ទល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចមួយចំនួន ដូចជា កសិកម្ម, ទេសចរណ៍, កាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ទទួលបានការអនុគ្រោះ និងលើកលែងពន្ធ ដើម្បីគាំទ្រការស្ដារឡើងវិញនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច, ក៏សមិទ្ធផលចំណូលចរន្តនៅតែរក្សាបាននូវនិន្នាការល្អប្រសើរ និងសម្រេចបានកំណើនក្នុងរង្វង់ពីរខ្ទង់ ដែលទ្រទ្រង់ដោយវិស័យជាប្រភពចំណូលសំខាន់ក្នុងស្រុកមួយចំនួន ដូចជា ហិរញ្ញវត្ថុ, បដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ, លក់ដុំ-រាយ និងសំណង់ ដែលសម្រេចបានកំណើនមួយក្នុងកម្រិតមធ្យម ។

បន្ថែមលើនេះ, ការអនុវត្តវិធានការបន្ធូរបន្ថយបន្ទុកពន្ធ និងការពង្រីកវិសាលភាពនៃ ចំណាយសារពើពន្ធ (Tax expenditures) បានរួមចំណែកគាំទ្រជីវភាពប្រជាជន និងលើកកម្ពស់បរិយាកាសធុរកិច្ចក្នុងបរិការណ៍សេដ្ឋកិច្ចសកល ដែលនៅតែមានភាពមិនប្រាកដប្រជា ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការបន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពរដ្ឋបាលប្រមូលចំណូល និងការកែលម្អអនុលោមភាពពន្ធដារ ជាពិសេសតាមរយៈការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធឌីជីថល និងការត្រួតពិនិត្យមានប្រសិទ្ធភាព បានចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការកៀរគរចំណូលឱ្យអស់សក្ដានុពល ។ ជារួម, លទ្ធផលចំណូលចរន្តឆ្នាំ ២០២៥ បង្ហាញថា រាជរដ្ឋាភិបាលអាចរក្សាបាននូវកំណើនចំណូលយ៉ាងរឹងមាំ

និងមានគុណភាព បើទោះបីជាស្ថិតក្រោមសម្ពាធពីការអនុវត្តគោលនយោបាយលើកទឹកចិត្តពន្ធ និងបញ្ហាប្រឈមផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចមួយចំនួន ជាពិសេសពីកត្តាខាងក្រៅ និងការបិទខ្ទប់ព្រំដែនគោកកម្ពុជា-ថៃ ក្តី ។

ទន្ទឹមនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្តវិធានការគ្រប់គ្រងចំណាយថវិកា ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍វិន័យថវិកា និងការកំណត់អាទិភាពចំណាយសាធារណៈ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការអនុវត្តថវិកាត្រូវបានផ្តោតលើការពង្រឹងស័ក្តិសិទ្ធិភាពចំណាយ ទាំងក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំ និងអនុវត្តថវិកា សំដៅធានាធនធានសាធារណៈត្រូវបានវិភាជ និងប្រើប្រាស់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ។ ឈរលើមូលដ្ឋាននេះ, ចំណាយត្រូវបានអនុវត្តដោយផ្តល់អាទិភាពលើ ការការពារអធិបតេយ្យភាពជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី, ការពង្រឹងសន្តិសុខ, ការរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន តាមរយៈប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម, ការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស និងការលើកកម្ពស់ផលិតភាព, ព្រមទាំងការគាំទ្រការស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ។ ជាលទ្ធផល, **ចំណាយក្នុងឆ្នាំ ២០២៥** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាអនុវត្ត ក្នុងទំហំប្រមាណ ១៧,៥៨% នៃ ផ.ស.ស. (តួលេខបណ្តោះអាសន្ន) ទាបជាងការគ្រោងក្នុងច្បាប់បន្ថែម ពោលគឺស្មើនឹងប្រមាណ ៩៥,៣% នៃច្បាប់ថវិកា ហើយ **ឱនភាពថវិកាឆ្នាំ ២០២៥** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាស្ថិតក្នុងរង្វង់ -១,២៩% នៃ ផ.ស.ស. ទាបជាងការគ្រោងក្នុងច្បាប់ថវិកាប្រមាណ -១,៨០ ពិន្ទុភាគរយនៃ ផ.ស.ស. ដែលមានកំណត់ក្នុងច្បាប់ថវិកា, ឱនភាពថវិកាត្រូវបានគ្រោងក្នុងកម្រិត -៣,០៩% នៃ ផ.ស.ស. ដែលការណ៍នេះបានអនុញ្ញាតឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលមានអតិរេកសាច់ប្រាក់មួយចំនួន ។ ការវាយតម្លៃការអនុវត្តថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ និងតួលេខចុងក្រោយ នឹងឆ្លុះបញ្ចាំងក្នុង **សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីការទូទាត់ថវិកាទូទៅរបស់រដ្ឋសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៥** ក្នុងពេលខាងមុខ ។

ខ. ការប៉ាន់ស្មានការអនុវត្តថវិកាឆ្នាំ ២០២៦

ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ នេះ, **ចំណូលសរុប** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងពុំមានកំណើននោះទេ ធៀបនឹងលទ្ធផលអនុវត្ត (បណ្តោះអាសន្ន) ឆ្នាំ ២០២៥ ដោយសារការថមថយនូវផ្នែកចំណូលផ្សេងៗ ខណៈចំណូលចរន្តត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងមានកំណើន ។ ជាក់ស្តែង, **ចំណូលចរន្ត** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងបន្តកើនឡើងក្នុងអត្រា ៤,៧% សមមូលនឹងប្រមាណ ១៤,៧៣% នៃ ផ.ស.ស. និង ១០២,៥% នៃច្បាប់ថវិកា ដោយផ្អែកលើការវាយតម្លៃប្រកបដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្ន លើនិន្នាការសេដ្ឋកិច្ច និងសមត្ថភាពប្រមូលចំណូលជាក់ស្តែង ស្របពេលដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវវិធានការផ្នែកសារពើពន្ធមួយចំនួន សំដៅកាត់បន្ថយបញ្ហាប្រឈមនៃការកើនថ្លៃថាមពលសកល ។ ក្នុងនោះ, ចំណូលពន្ធដារ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងមានកំណើនល្អ គាំទ្រចម្បងដោយការសម្រេចបាននូវលទ្ធផលយ៉ាងប្រសើរនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ ខណៈ ចំណូលគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា ត្រូវបានរំពឹងថានឹងថមថយ ចំពោះមុខនៃសម្ពាធពីវិបត្តិថាមពល និងការកើននៃចំណាយសារពើពន្ធ ។ ទន្ទឹមនេះ, ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តមាននិន្នាការល្អ ដោយមានការគាំទ្រពីប្រភពចំណូលសំខាន់ៗ ដូចជា ប្រៃសណីយ៍ និង ទូរគមនាគមន៍, សម្បទានពីប្រេងកាត និងរ៉ែ និងចំណូលពីអាជ្ញាបណ្ណ ។

ចំណាយសរុបឆ្នាំ ២០២៦ ត្រូវបានគ្រោងក្នុងច្បាប់ថវិកាថានឹងកើនក្នុងអត្រា ១៣,១% ធៀបនឹងលទ្ធផលអនុវត្តឆ្នាំ ២០២៥ សមមូលប្រមាណ ១៨,៦០% នៃ ផ.ស.ស. ដែលក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត មានទំហំប្រមាណ ១២,៤២% នៃ ផ.ស.ស. និង ចំណាយមូលធន មានទំហំប្រមាណ ៦,១៨% នៃ ផ.ស.ស. ។ ក្របខ័ណ្ឌចំណាយនេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដោយផ្តោតលើការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រើប្រាស់ធនធានសាធារណៈ និងការគាំទ្រគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈការបន្តគ្រប់គ្រងចំណាយបុគ្គលិកយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នស្របតាមគោលដៅបង្កើនប្រសិទ្ធភាពរដ្ឋបាលសាធារណៈ និងបែងចែកធនធានទៅគាំទ្រកម្មវិធីអន្តរាគមន៍ដែលមានអាទិភាពខ្ពស់ ។ ទន្ទឹមនេះ, ចំណាយមូលធនត្រូវបានបង្កើនផ្តោតលើគោលដៅ

យុទ្ធសាស្ត្រមួយចំនួន ជាពិសេស ការវិនិយោគដោយហិរញ្ញប្បទានក្នុងស្រុក ដើម្បីគាំទ្រការស្តារឡើងវិញនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព ។ ជាលទ្ធផល, **ឱនភាពថវិកា ឆ្នាំ ២០២៦** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងស្ថិតនៅក្នុងកម្រិតប្រមាណ -៣,៣៦% នៃ ផ.ស.ស. ដែលបង្ហាញអំពីការគាំទ្រស្ថិរភាពនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន ខណៈបន្តរក្សាបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម ។ ឈរលើស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ចំពោះភាពមិនប្រាកដប្រជានៃបរិការណ៍សេដ្ឋកិច្ចសកល និងក្នុងស្រុក, ការអនុវត្តថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ នឹងត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយ ហ្មត់ចត់ និងបុរេសកម្ម ស្របតាម **ច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៦** សំដៅធានាឱ្យការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានតាមផែនការគ្រោងទុក ។ ជាក់ស្តែង, ចំពោះមុខនៃការកើនថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ និងថ្លៃដើមលើការផលិតអគ្គិសនី, រាជរដ្ឋាភិបាល បានដាក់ចេញនូវសារាចរស្តីពីវិធានការសន្សំសំចៃលើការប្រើប្រាស់ប្រេងឥន្ធនៈ និងអគ្គិសនី ដែលក្នុងនោះ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ បានដាក់ចេញនូវវិធានការរិចារណកម្ម និងការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពចំណាយថវិកាថ្នាក់ជាតិផ្នែកចំណាយមិនមែនបន្ទុកបុគ្គលិករបស់ក្រសួង ស្ថាប័ន ថ្នាក់កណ្តាល ។

តារាងទី ៥៖ លទ្ធផលការអនុវត្តថវិកាឆ្នាំ ២០២៤-២០២៦

	កំណើនប្រចាំឆ្នាំ			ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.		
	2024	2025ប.	2026គ.	2024	2025ប.	2026គ.
ចំណូលសរុប	-14.8%	11.9%	0.0%	15.87%	16.29%	15.25%
ចំណូលចរន្ត	3.5%	10.5%	4.7%	14.82%	15.03%	14.73%
ចំណូលសារពើពន្ធ	2.7%	10.2%	4.1%	12.96%	13.10%	12.77%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	-3.9%	2.2%	9.7%	7.43%	6.97%	7.15%
ក្នុងនោះ៖ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	*0.4%*	*1.7%*	*8.5%*	*1.03%*	*0.96%*	*0.98%*
អគ្គនាយកដ្ឋានគយនិងរដ្ឋាករកម្ពុជា	13.3%	20.9%	-2.2%	5.53%	6.14%	5.62%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	9.2%	13.1%	8.7%	1.86%	1.93%	1.96%
ក្នុងនោះ៖ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	*-30.0%*	*4.7%*	*3.0%*	*0.17%*	*0.16%*	*0.16%*
ចំណូលផ្សេងៗ	-75.6%	30.4%	-56.1%	1.05%	1.26%	0.52%
ចំណាយសរុប	-10.9%	8.5%	13.1%	17.66%	17.58%	18.60%
ចំណាយចរន្ត	1.7%	10.5%	5.4%	12.43%	12.60%	12.42%
ចំណាយមូលធន	-31.1%	3.6%	32.8%	5.24%	4.98%	6.18%
សមតុល្យថវិកា				-1.93%	-1.29%	-3.36%

ប្រភព៖ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

គ. លទ្ធផលអនុវត្តថវិកាធៀបទៅនឹងវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ជារួម, ការអនុវត្តថវិកាក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ និង ២០២៦ ត្រូវបានប្រកាន់ខ្ជាប់នូវវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈដែលត្រូវបានដាក់ចេញ ក្នុងនោះ រាល់សូចនាករទាំងអស់ ត្រូវបានស្ថិតនៅក្រោមពិតានដែលបានកំណត់ ។ ជាក់ស្តែង, **បំណុលសាធារណៈសរុបរបស់កម្ពុជា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ ជាតម្លៃបច្ចុប្បន្ន** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងស្ថិតក្នុងកម្រិតប្រមាណ ១៩,២៥% នៃ ផ.ស.ស. និង**ជាតម្លៃចារឹក** ក្នុងកម្រិតប្រមាណ ២៦,៩២% នៃ ផ.ស.ស. ខណៈសូចនាករចំនួន ៤ ផ្សេងទៀតរបស់យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក៏ស្ថិតក្នុងកម្រិតទាបជាងពិតានដែលបានកំណត់ ។ បន្ថែមលើនេះ, ឱនភាពថវិកា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ ក៏ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងស្ថិតក្រោមកម្រិតនៃការកំណត់ដោយវិធានប្រតិបត្តិ ផងដែរ ។

តារាងទី ៦៖ សូចនាករវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ឆ្នាំ ២០២៤-២០២៦

សូចនាករ	ពិតាន	2024	2025ប.	2026ប៉ាន់.
I. យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ				
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**55%**	18.29%	18.28%	19.25%
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**40%**	18.05%	17.80%	17.89%
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ការនាំចេញ	**180%**	26.90%	25.22%	25.66%
អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ការនាំចេញ	**15%**	1.72%	1.75%	1.96%
អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ចំណូលថវិកាជាតិ	**18%**	7.60%	7.57%	8.98%
អនុបាតតម្លៃចារឹកនៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**65%**	25.60%	25.45%	26.92%
II. វិធានប្រតិបត្តិ				
ឱនភាពថវិកាសរុប	**-5%**	-1.93%	-1.29%	-3.36%

ប្រភព៖ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

៤.២. ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩

ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដោយគោរពតាមជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈខាងលើ ក្នុងគោលបំណងធានាលទ្ធភាពឆ្លើយតបបាន និងចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដើម្បីការពារអធិបតេយ្យភាព និងបូរណភាពទឹកដី ព្រមទាំងរក្សាស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ច និង ការគាំទ្រកំណើនប្រកបដោយចីរភាព នៅក្នុងបរិការណ៍ ដែលហ៊ុមព័ទ្ធដោយបញ្ហាភូមិសាស្ត្រនយោបាយ, ការឡើងកម្តៅនៃសង្គ្រាមនៅជុំវិញពិភពលោក និងការកើនឡើងនូវគោលនយោបាយគាំពារនិយម ។ ជារួម, ការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌរយៈពេលមធ្យមនេះ បានផ្តោតជាសំខាន់លើទិដ្ឋភាព ចំនួន ៣ ធំៗ រួមមាន៖ ១). **ទិដ្ឋភាពចំណូល** បន្តមានភាពប្រឈមក្នុងរយៈពេលមធ្យម ដែលទទួលរងឥទ្ធិពលពីភាពមិនប្រាកដប្រជានៃសេដ្ឋកិច្ចសកល, បញ្ហាព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ, ការវិវត្តយ៉ាងលឿននៃការប្រកួតប្រជែងភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងផលជះពីវិបត្តិការផ្គត់ផ្គង់ប្រេងឥន្ធនៈសកល ដែលអាចផ្តល់ផលអវិជ្ជមានលើវិស័យមួយចំនួនដែលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ និងប្រយោល; ២). **ទិដ្ឋភាពចំណាយ** មានការកើននូវតម្រូវការប្រើប្រាស់ថវិកាទាំងចំណាយចរន្ត និងចំណាយវិនិយោគ សម្រាប់អភិវឌ្ឍឡើងវិញនៅបណ្តាខេត្តជាប់ព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ រួមទាំងការបន្តគាំពារដល់ជនភៀសសឹក និងពលករទេសន្តរប្រវេសន៍, ការរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន ក៏ដូចជា តម្រូវការសម្រាប់បន្តការងារកែទម្រង់ និងពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន, ការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយគាំពារសង្គម និង ការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស ព្រមទាំងការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាព និងការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដែលមានគុណភាពខ្ពស់ និងមានភាពធន់; និង ៣).

ទិដ្ឋភាពលម្អិតវិកា ត្រូវគិតគូរកសាងឡើងវិញ ខណៈលទ្ធភាពក្នុងការទទួលបានឥណទានក្នុងកម្រិតសម្បទានខ្ពស់កាន់តែថមថយ និងការកៀរគរហិរញ្ញប្បទានក្នុងស្រុក នៅមានកម្រិតនៅឡើយ ។

ក. ក្របខ័ណ្ឌចំណូល

ចំណូលសរុប ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ ត្រូវបានព្យាករថានឹងសម្រេចបានក្នុងទំហំប្រមាណ ១៥,២៤% នៃ ផ.ស.ស. ដែលសមមូលនឹងកំណើនប្រមាណ ៧,២% ធៀបនឹងលទ្ធផលប៉ាន់ស្មានក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ។ សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩ ត្រូវបានរំពឹងថាសម្រេចបានកំណើនជាមធ្យម ក្នុងអត្រា ៧,៤% និងស្ថិតក្នុងទំហំ ១៥,១៦% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៩ ។ ភាពល្អប្រសើរនៃចំណូលសរុបក្នុងរយៈពេលមធ្យមនេះ បង្ហាញពីលទ្ធផលវិជ្ជមាននៃការដាក់ចេញគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការគាំទ្រកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ។ ទោះជាយ៉ាងណា, ចំណូលពីហិរញ្ញប្បទានឥតសំណង ត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងមានការថមថយ ស្របពេលដែលប្រទេសកម្ពុជានឹងក្លាយជាប្រទេសចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់ ដែលលទ្ធភាពក្នុងការទទួលបានឥណទាន ក្នុងកម្រិតសម្បទានខ្ពស់ និងជំនួយពីបរទេសកាន់តែរួមតូច ។

ចំណូលចរន្ត ត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងសម្រេចបានប្រមាណ ១៤,៧៦% នៃ ផ.ស.ស. ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ សមមូលនឹងអត្រាកំណើនក្នុងរង្វង់ ៧,៥% ធៀបនឹងលទ្ធផលប៉ាន់ស្មានក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩, ចំណូលចរន្ត ត្រូវបានរំពឹងថាសម្រេចបានកំណើនជាមធ្យម ក្នុងអត្រា ៧,៣% និងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ១៤,៦៨% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៩ ។ ជារួម, ចំណូលចរន្តសម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ត្រូវបានព្យាករដោយផ្អែកលើទិដ្ឋភាព ៣ សំខាន់ៗ រួមមាន៖ ១). **ទស្សនវិស័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច** ដែលនឹងសម្រេចបានកំណើនលើស ៥%, ២). **កត្តាគោលនយោបាយសារពើពន្ធ** ដែលគិតគូរលើការកែសម្រួលអត្រាពន្ធឱ្យត្រលប់មកប្រក្រតីភាពវិញ បន្ទាប់មានការអនុវត្តនូវវិធានការអនុគ្រោះពន្ធមួយចំនួន ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ និងការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងចំណាយសារពើពន្ធ ឱ្យកាន់តែចំគោលដៅ និងមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ និង ៣). **ការកែទម្រង់មុតស្រួច** លើការប្រមូលចំណូលពីទំនិញនាំចូលជាក់លាក់មួយចំនួន ដែលនឹងជួយរក្សាស្ថិរភាពនៃកំណើនចំណូលចរន្ត ។

ចំណូលសារពើពន្ធប្រមូលដោយ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ត្រូវបានព្យាករថានឹងមាន កំណើនប្រមាណ ៤,៧% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ ធៀបនឹងលទ្ធផលប៉ាន់ស្មានក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ និង សម្រេចបានកំណើនជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៦,៧% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩ ។ ជារួម, លទ្ធផលខាងលើ ត្រូវបានព្យាករក្រោមមូលដ្ឋានសម្មតិកម្ម ដែលចំណូលពីវិស័យសំខាន់ៗ ដូចជា វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ, សកម្មភាពស្នាក់នៅ និងអាហារ, កម្មន្តសាល, អាហារ័ណ-នីហារ័ណ, និងសេវាកម្មស្នាក់នៅ និងអាហារ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងមានកំណើនថមថយ ដោយសារការបន្តទទួលរងឥទ្ធិពលបន្សល់ពីវិបត្តិនានា ពីក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ឆ្លងមកដល់ឆ្នាំ ២០២៦ ។ យ៉ាងណាមិញ,

ចំណូលពន្ធប្រយោលក្នុងស្រុក ត្រូវបានរំពឹងថានឹងសម្រេចបានកំណើនប្រសើរ និងត្រលប់មករកសម្ទុះកំណើនប្រក្រតីភាពវិញ ស្របតាមទស្សនវិស័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ។

ចំណូលសារពើពន្ធប្រមូលដោយ អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា ត្រូវបានព្យាករថានឹងមាន កំណើនប្រមាណ ១២,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ ធៀបនឹងលទ្ធផលប៉ាន់ស្មានក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ និងសម្រេចបានកំណើនក្នុងរង្វង់ ៧,៨% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩ ។ ការហក់ឡើងខ្ពស់នៃចំណូលក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ និងការរក្សាបានកំណើនល្អប្រសើរក្នុងរយៈពេលមធ្យមនេះ ត្រូវបានគាំទ្រដោយ៖ ១). ការកែទម្រង់មុតស្រួច សំដៅពង្រឹងអភិបាលកិច្ច នៃការប្រមូលចំណូលគយ និងរដ្ឋាករ ដែលនឹងជួយរក្សាស្ថិរភាពនៃកំណើនចំណូលចរន្ត, ២). ការអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន ជាពិសេសការកែសម្រួលអត្រាពន្ធគយលើគ្រឿងអគ្គិសនី និងការដាក់ជាបន្ទុករដ្ឋនូវពន្ធមួយចំនួនលើផលិតផលតេលសិលា ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ដែលនឹងមានផលជះវិជ្ជមានមកលើស្ថានភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងឆ្នាំបន្ទាប់ និងទៅមុខរយៈពេលមធ្យម និង ៣). ការត្រលប់មកអនុវត្តអត្រាពន្ធជាធរមានឡើងវិញ លើផលិតផលតេលសិលា បន្ទាប់ពីមានការអនុវត្តនូវវិធានការអនុគ្រោះពន្ធមួយចំនួនក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ។

ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនយឺតប្រមាណ ៤,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ និងរំពឹងថាសម្រេចបានកំណើនជាមធ្យម ក្នុងរង្វង់ ៨,៣% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩ ។ ក្នុងនោះ ចំណូលនេះ ក្នុងរយៈពេលមធ្យម ត្រូវបានគាំទ្រ ដោយ៖ ១). ចំណូលពីប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍ រំពឹងថានិន្នាការប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទ នឹងបន្តកើន; ២). ចំណូលពីសម្បទានពីប្រេងកាត និងរ៉ែ រំពឹងថានឹងបន្តមានកំណើនពីការវិនិយោគរបស់ក្រុមហ៊ុនទៅលើអាជីវកម្មរ៉ែ និងប្រេងកាត; និង ៣). ចំណូលពីវិស័យទេសចរណ៍រួមមាន ផលទុនពីអាកាសចរស៊ីវិល, អាករនៃស្ថានទូត, ផលទុនពីសកម្មភាពទេសចរណ៍ និងចំណូលពីកាតព្វកិច្ចកាស៊ីណូ រំពឹងថានឹងមានការរើបឡើងវិញ ។

តារាងទី ៧៖ ការព្យាករចំណូលរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩

	កំណើនប្រចាំឆ្នាំ			ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.		
	2027ព្យ.	2028ព្យ.	2029ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.	2029ព្យ.
ចំណូលសរុប	**7.2%**	**6.9%**	**7.8%**	**15.24%**	**15.16%**	**15.16%**
ចំណូលចរន្ត	**7.5%**	**7.0%**	**7.7%**	**14.76%**	**14.70%**	**14.68%**
ចំណូលសារពើពន្ធ	**7.9%**	**6.9%**	**7.5%**	**12.85%**	**12.78%**	**12.74%**
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	4.7%	6.4%	6.9%	6.99%	6.92%	6.86%
ក្នុងនោះ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	*8.8%*	*8.9%*	*9.1%*	*0.99%*	*1.00%*	*1.02%*
អគ្គនាយកដ្ឋានគយនិងរដ្ឋាករកម្ពុជា	12.0%	7.5%	8.1%	5.86%	5.87%	5.88%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	**4.6%**	**7.5%**	**9.0%**	**1.91%**	**1.91%**	**1.94%**
ក្នុងនោះ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	*3.5%*	*3.4%*	*3.3%*	*0.15%*	*0.15%*	*0.14%*
ចំណូលផ្សេងៗ	**-1.0%**	**4.2%**	**13.2%**	**0.48%**	**0.46%**	**0.49%**

ប្រភព៖ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

ដើម្បីសម្រេចឱ្យបាននូវលទ្ធផលព្យាករខាងលើ និងឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាប្រឈមលើការប្រមូលចំណូល ព្រមទាំងទ្រទ្រង់ចលនការនៃចីរភាពកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងជំរុញការអនុវត្តវិធានការគោលនយោបាយ ស្របតាម **«យុទ្ធសាស្ត្រកៀរគរចំណូលរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៧ នៃរដ្ឋសភា»** ដែលជារបៀបវារៈកែទម្រង់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការធ្វើទំនើបកម្មប្រព័ន្ធសារពើពន្ធ និងប្រព័ន្ធចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ សំដៅធានាបាននូវការកៀរគរចំណូល ដោយមិនបង្កវិការភាពណាមួយដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍ ។ ក្នុងន័យនេះ **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩** បានកំណត់បន្ថែមនូវវិធានការមួយចំនួន សម្រាប់ជាអាទិភាពក្នុងរយៈពេលខ្លី និងមធ្យមខាងមុខ ដូចខាងក្រោម៖

■ វិធានការផ្នែកពន្ធដារ

- បន្តផ្សព្វផ្សាយ និងពង្រឹងការអនុវត្ត «កម្មវិធីរដ្ឋបាលអេឡិចត្រូនិក ឬ GDT e-Administration» ដែលនឹងក្លាយជាថ្នាលឌីជីថលទំនើប ដើម្បីគាំទ្រវាល់ការផ្តល់សេវាអ្នកជាប់ពន្ធ ឱ្យមានភាពកាន់តែងាយស្រួលតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក;
- បន្តសិក្សាពីបច្ច័យនៃការអនុវត្ត Inclusive Framework on Base Erosion Profit Shifting Project ឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ទាំងក្នុងទិដ្ឋភាពចំណូល ទិដ្ឋភាពបន្ទុករដ្ឋបាលសារពើពន្ធ និងទិដ្ឋភាពបន្ទុកអនុលោមភាពអ្នកជាប់ពន្ធ;
- បន្តពិនិត្យ និងពង្រឹងយន្តការអនុវត្តវិធានការបង្វែរថ្លៃ (Transfer Pricing Rules) ជាពិសេសចំពោះសហគ្រាសបុត្រសម្ព័ន្ធ និងអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន ដែលកំពុងទទួលបានការលើកទឹកចិត្តពន្ធ;
- បន្តសហការជាមួយក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ដើម្បី (១)- រៀបចំនិយាមនីតិវិធីប្រតិបត្តិការងារ (SOP) ស្តីពីការជូនវិញ្ញាបនបត្រសម្គាល់អចលនវត្ថុ ដែលទទួលបានការលើកលែងពន្ធ, (២)- ស្នើសុំទិន្នន័យអចលនទ្រព្យដែលអាចប្រើប្រាស់បានសម្រាប់ប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រាពន្ធលើអចលនទ្រព្យ និងពន្ធលើចំណេញមូលធន ស្របតាមការសម្រេចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកន្លងមក;

- បន្តធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពថ្លៃអចលនទ្រព្យ សម្រាប់ជាមូលដ្ឋានគិតពន្ធប្រថាប់ត្រារៀងរាល់ ៥ ឆ្នាំម្តង ដោយសិក្សាលទ្ធភាពក្នុងការកែសម្រួលប្រកាស ស្តីពីការកំណត់មូលដ្ឋានគិតពន្ធប្រថាប់ត្រាចំពោះការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ឬសិទ្ធិកាន់កាប់អចលនទ្រព្យ;
- បន្តពង្រឹងយន្តការអនុវត្តពន្ធលើប្រាក់ចំណូល និងពន្ធអាករផ្សេងទៀត លើអាជីវកម្មល្បែងពាណិជ្ជកម្ម ទាំងសកម្មភាពល្បែងពាណិជ្ជកម្ម និងសកម្មភាពដទៃទៀត ដែលជ្រកក្រោមអាជីវកម្មល្បែងពាណិជ្ជកម្ម;
- ពង្រឹងយន្តការគ្រប់គ្រងចំណូលពន្ធលើវិស័យផលិតស្រាបៀរ និងភេសជ្ជៈ ស្របតាមសេចក្តីណែនាំលេខ ១៥០២៤ ស្តីពីកាតព្វកិច្ចដំឡើងឧបករណ៍វាស់ចំណុះស្រាបៀរ ដែលតម្រូវឱ្យសហគ្រាសផលិតក្នុងស្រុកដំឡើងនូវកុងទ័រ ក្នុងខ្សែចង្វាក់ផលិតកម្ម ដើម្បីវាស់បរិមាណផលិតនៅតាមបំពង់បង្ហូរស្រាបៀរ និងអាចទទួលបានទិន្នន័យភ្លាមៗ ពីទីតាំងផលិត;
- អនុវត្តតឹងរឹងលើវិធានការហាមឃាត់ការផ្តល់រង្វាន់តាមក្រវិលកំប៉ុង ឬ គម្របនៃផលិតផលគ្រឿងស្រវឹង និងភេសជ្ជៈ ដើម្បីធានាឱ្យមាននូវតម្លាភាព និងលើកកម្ពស់បរិយាកាសប្រកួតប្រជែងស្មើភាព;
- បន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រងបំណុលពន្ធ និងកំណត់បំណុលពន្ធជាអាទិភាពដែលអាចប្រមូលបាន តាមរយៈការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់បំណុល ការតឹងទារបំណុល និងបំណុលពន្ធដែលប្រមូលបាន សំដៅកាត់បន្ថយជាអតិបរមានូវបំណុលពន្ធបច្ចុប្បន្ន និងចៀសវាងការកើនឡើងបំណុលពន្ធអនាគត;
- បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងទិន្នន័យចំណាយសារពើពន្ធ ដោយពង្រឹងមុខងារប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានពន្ធដារ ក្នុងការកត់ត្រាតួលេខការអនុគ្រោះ ការលើកលែង និងការលើកទឹកចិត្តពន្ធនានា របស់រាជរដ្ឋាភិបាល;
- ចូលរួមអនុវត្តវិធានការពាក់ព័ន្ធនឹងពន្ធដារ ចំពោះការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ ដើម្បីជំរុញវិស័យទាំងនោះឱ្យចូលក្នុងប្រព័ន្ធ ព្រមទាំងលើកទឹកចិត្ត និងថែរក្សាឱ្យវិស័យទាំងនោះក្លាយជាមូលដ្ឋានចំណូលពន្ធបន្ថែម;
- សិក្សាអំពីលទ្ធភាពក្នុងការដាក់ឱ្យអនុវត្តប្រព័ន្ធ Self-service ជាមគ្គុទេសក៍សម្រាប់អ្នកជាប់ពន្ធ ដើម្បីអាចផ្តល់លទ្ធភាពដល់អ្នកជាប់ពន្ធ ដែលបានចុះបញ្ជីក្នុងប្រព័ន្ធពន្ធដារ អាចដឹងពីប្រភេទពន្ធអាករដែលខ្លួនត្រូវបង់, តាមដានទិន្នន័យបំណុលពន្ធ, ដឹងពីស្ថានភាពនៃការចុះធ្វើសវនកម្ម, និងទិន្នន័យផ្សេងទៀត; និង
- បន្តការងារកែទម្រង់ធនធានមនុស្ស ដោយជំរុញ និងខិតខំពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ វិន័យការងារ និងត្រូវមានភាពទន់ភ្លន់តែម៉ឺងម៉ាត់ ដោយផ្អែកលើទិដ្ឋភាពច្បាប់ក្នុងការផ្តល់សេវាជូនអ្នកជាប់ពន្ធ និងការគ្រប់គ្រងប្រមូលចំណូលពន្ធ ។

■ វិធានការផ្នែកគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា

- បន្តជំរុញការអនុវត្តវិធានការកែទម្រង់គន្លឹះ និងមុតស្រួចផ្នែកកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចគយ ដែលបានដាក់ចេញ ក្នុងវេទិការាជរដ្ឋាភិបាលផ្នែកឯកជន;
- ជំរុញការអនុវត្តវិធានការមុតស្រួច ក្នុងការបង្ការ និងបង្ក្រាបអំពើរត់គេចពន្ធ និងការពង្រឹងអភិបាលកិច្ចរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា ដែលបានដាក់ចេញ ក្នុងកិច្ចប្រជុំយន្តការភាពជាដៃគូគយផ្នែកឯកជន;

- ធ្វើវិសិដ្ឋកម្មប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាត្រួតពិនិត្យគយ តាមរយៈការបំពាក់បច្ចេកវិទ្យាបញ្ញាសិប្បនិម្មិត (AI) និងបច្ចេកវិទ្យាទំនើបផ្សេងទៀត ដើម្បីលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃការត្រួតពិនិត្យអនុលោមភាពគយ និងពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលចំណូល;
- បន្តធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិថ្មី ស្របតាមការវិវឌ្ឍនៃបរិបទសេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពក្នុងការប្រមូលចំណូល ការអនុវត្តច្បាប់ ការទប់ស្កាត់អំពើគេចពន្ធ និងការសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម;
- តាមដានប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តមុខងារគយ និងវិភាគកម្រិតហានិភ័យ ដោយប្រើប្រាស់ថ្នាលរួម ដែលវិភាគពីរូបភាពស្កែន, រូបភាពកាមេរ៉ាសុវត្ថិភាព, ប្រព័ន្ធ ECTS, លទ្ធផលជញ្ជីងថ្លឹង, ឯកសារបញ្ចេញទំនិញ, ឯកសារដឹកជញ្ជូន និងទិន្នន័យ ឬ ព័ត៌មាននានា នៅក្នុងប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានគយ;
- បង្កើនប្រសិទ្ធភាពការគ្រប់គ្រងការអនុវត្តការអនុគ្រោះអត្រាពន្ធ និងការគ្រប់គ្រងទិន្នន័យ ក្រោមក្របខ័ណ្ឌកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី និងការអនុវត្តគោលការណ៍លើកទឹកចិត្តពន្ធ និងអាករក្រោមក្របខ័ណ្ឌផ្សេងៗ ពិសេស គម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ (គ.ល.គ);
- បន្តធ្វើវិចារណកម្មតារាងពន្ធគយ ដើម្បីឱ្យមានភាពសមស្របតាមការវិវត្តសេដ្ឋកិច្ច និងលើកស្ទួយកម្រិតជីវភាពប្រជាជន និងពង្រឹងការអនុវត្តគោលការណ៍លើកទឹកចិត្តពន្ធ និងអាករស្របតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិថ្មីៗ;
- បន្តតាមដាន និងវាយតម្លៃការងារបង្ការ និងបង្ក្រាបបទល្មើសគយ ការដាក់ចេញវិធានការមុតស្រួចលើមុខទំនិញជាក់លាក់;
- ពង្រឹងបន្ថែមសមត្ថភាពជំនាញរបស់មន្ត្រី ដើម្បីឆ្លើយតបឱ្យបានជាអតិបរមាទៅនឹងបទល្មើសគយដែលកើតឡើងក្នុងរូបភាពថ្មីៗ និងកាន់តែស្មុគស្មាញ;
- លើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រើប្រាស់ម៉ាស៊ីនស្កេន ដោយត្រូវសិក្សា និងពិនិត្យលទ្ធភាពបំពាក់ម៉ាស៊ីនស្កេន នៅមាត់ច្រកសំខាន់ៗបន្ថែមទៀត ដោយលើកលែងការបង់កម្រៃ ដើម្បីគាំទ្រការពង្រឹងអនុលោមភាពដោយរក្សាបាននូវកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម; និង
- ជំរុញការបង្កើនចំនួន និងសម្រួលនីតិវិធីដល់ការស្នើសុំវិញ្ញាបនបត្រសមាជិកក្រុមឈ្មួញល្អបំផុត (Best Traders) និងប្រតិបត្តិករសេដ្ឋកិច្ចបានទទួលការអនុញ្ញាត (Authorized Economic Operator Programme - AEO) ក៏ដូចជាកាត់បន្ថយតម្រូវការឯកសាររឹងក្នុងការស្នើសុំ ។

■ វិធានការផ្នែកចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ

- បង្កើត និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពគោលនយោបាយ ដើម្បីពង្រឹងគណនេយ្យភាព តាមរយៈការរៀបចំឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនានា ដើម្បីពង្រឹងគ្រប់គ្រងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធនៅក្នុងវិស័យសក្តានុពលសំខាន់ៗ;
- បែងចែកសមត្ថកិច្ចគ្រប់គ្រង និងប្រមូលចំណូលពីសេវាសាធារណៈរបស់ក្រសួង-ស្ថាប័ន និងរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ (ការផ្ទេរមុខងារពីរដ្ឋបាលថ្នាក់ជាតិទៅឱ្យរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ) និងសិក្សា និងពិនិត្យលទ្ធភាពរៀបចំប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា សម្រាប់ការផ្តល់សេវាតាមប្រព័ន្ធអនឡាញ;
- ពង្រឹងការគ្រប់គ្រង និងការអនុវត្តលិខិតគតិយុត្តបង្កើតចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ តាមរយៈយន្តការពិន័យ ដាក់ទោសទណ្ឌ និងលើកទឹកចិត្ត;

- ពិនិត្យលទ្ធភាពបង្កើតយន្តការត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃ សហគ្រាសសាធារណៈ និងភាគហ៊ុនរបស់រដ្ឋ និង សាកល្បងសិក្សាវាយតម្លៃអំពីប្រសិទ្ធភាព ភាពចាំបាច់នៃគោលនយោបាយ និងកម្មវិបាក នៃសហគ្រាសសាធារណៈ;
- ពន្លឿនការសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីប្រភេទល្បែងពាណិជ្ជកម្មថ្មីៗពីបណ្តាប្រទេសនានា ដើម្បីប្រមូលព័ត៌មាន, ដកស្រង់បទពិសោធ, និងឧត្តមានុវត្តន៍ ដោយផ្តោតលើយន្តការគ្រប់គ្រង និងប្រមូលចំណូលសម្រាប់ជាធាតុចូលក្នុងការតាក់តែងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនឹងការដាក់ឱ្យដំណើរការប្រភេទល្បែងពាណិជ្ជកម្មថ្មីៗ សំដៅរួមចំណែកពង្រីកសក្តានុពលនៃការប្រមូលចំណូល;
- បន្តការជំរុញឱ្យប្រើប្រាស់មុខងារទូទាត់តាមរយៈប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក ឬ e-Payment;
- បន្តជំរុញការធ្វើសន្ទានកម្មប្រព័ន្ធ NRMIS និងប្រព័ន្ធ SARMIS ជាមួយនឹងប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននានារបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងប្រព័ន្ធនៃក្រសួង-ស្ថាប័នផ្សេងទៀត ឱ្យមានភាពប្រទាក់-ក្រឡា និងដំណើរការបានរលូន; និង
- បន្តសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងស្វែងរកប្រភពចំណូលថ្មីៗឱ្យអស់លទ្ធភាព សមស្របតាមស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច ។

ខ. ក្របខ័ណ្ឌចំណាយសាធារណៈ

ចំណាយសាធារណៈ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩ ត្រូវបានគ្រោងឡើង ស្របតាមជំហរគោលនយោ-បាយដែលបានដាក់ចេញខាងលើ ដោយរៀបចំលើមូលដ្ឋានតុល្យភាពនៃចំណូលនិងចំណាយ និងពុំមានការប្រើ-ប្រាស់ប្រាក់សន្សំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ ក្នុងន័យនេះ, ការគ្រោងចំណាយសាធារណៈសម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ត្រូវបានរៀបចំប្រកបដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្ន និងបុរេសកម្មខ្ពស់ ដោយឈរលើគោលការណ៍គោរពម៉ឺងម៉ាត់វិន័យថវិកា និងពង្រឹងស័ក្តិសិទ្ធិភាពថវិកា តាមរយៈការបន្តខិតខំកែលម្អការវិភាជថវិកាឱ្យកាន់តែចំទិសដៅ និងចំតម្រូវការចាំបាច់ជាក់ស្តែង ។ ក្របខ័ណ្ឌចំណាយសាធារណៈរយៈពេលមធ្យមនេះ បានបន្តគិតគូរធ្វើអាទិភាពូបនីយកម្មចំណាយ ព្រមជាមួយការរក្សានូវលម្ហថវិកាសម្រាប់ធ្វើអន្តរាគមន៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ចនៅពេលកាលៈទេសៈតម្រូវ, ការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយគាំពារសង្គម, ការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស, ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន, ការកែ-ទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការកែទម្រង់ដារចនាសម្ព័ន្ធ ព្រមទាំងការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាពគន្លឹះ ដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង, បង្កើនផលិតភាព និងជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មឱ្យខ្លាំងក្លា សំដៅកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏រឹងមាំសម្រាប់កំណើន, ការបង្កើតការងារ និងការវិនិយោគ លើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលមានគុណភាពខ្ពស់ និងមានភាពធន់ គាំទ្រដល់ការស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងកិច្ចអភិវឌ្ឍសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចជារួម ។ ផ្អែកតាមស្ថានភាពចំណូលមិនទាន់មានភាពប្រសើរវិញដូចការរំពឹងទុក ដោយសារផលជះជាអវិជ្ជមានពីបញ្ហាជម្លោះព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ និងសង្គ្រាមនៅមជ្ឈិមបូព៌ា ដែលជះឥទ្ធិពលលើសេដ្ឋកិច្ចជារួម ស្របពេលដែលតម្រូវការក្នុងការអន្តរាគមន៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ចបានកើនឡើង, រាជរដ្ឋាភិបាលបានសម្រេចពន្យារការគ្រោង **«មូលនិធិបម្រុងហិរញ្ញវត្ថុរបស់រដ្ឋ»** ដោយប្រើប្រាស់ចំណាយថវិកាជាតិ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧; ប៉ុន្តែ, នឹងពិនិត្យលទ្ធភាពប្រើប្រាស់អតិរេកថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ (ក្នុងករណីមានអតិរេក) ដើម្បីចាប់ផ្តើមអនុវត្តមូលនិធិនេះ, ដែលលទ្ធភាពនេះនឹងត្រូវកំណត់ដោយ **ច្បាប់ស្តីពីការទូទាត់ថវិកាទូទៅរបស់រដ្ឋសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៦** នៅពេលខាងមុខ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ, **មូលនិធិបម្រុងហិរញ្ញវត្ថុរបស់រដ្ឋ** នឹងត្រូវបានពិនិត្យលទ្ធភាពចាប់ផ្តើមអនុវត្តក្នុងឆ្នាំ ២០២៨ តទៅ ក្នុងអត្រា ១% ទៅ ២% នៃចំណូលចរន្តថ្នាក់ជាតិដែលប្រមូលបាននៅឆ្នាំ N-2 ។

សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧, ចំណាយសរុបត្រូវបានគ្រោងក្នុងទំហំ ១៧,០៣% នៃ ផ.ស.ស. ពោលគឺថមថយប្រមាណ -១,៨% ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩ កញ្ចប់ចំណាយសរុបនឹងគ្រោងឱ្យមានកំណើនក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រមាណ ៥,៧% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលនឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ១៦,៤៣% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៩ ។

ចំណាយចរន្ត ត្រូវបានគ្រោងក្នុងទំហំ ១២,៤១% នៃ ផ.ស.ស. ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ ដែលមានកំណើនប្រមាណ ៧,១% ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩ ចំណាយចរន្ត ត្រូវបានគ្រោងឱ្យមានកំណើន ក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រមាណ ៥,២% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលនឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ១១,៨៥% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៩ ។

ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក ត្រូវបានគ្រោងឱ្យមានកំណើនក្នុងអត្រា ៨,២% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ ដោយបានគិតគូរការដំឡើងបៀវត្ស ព្រមទាំងការដំឡើងថ្នាក់ និងឋានន្តរស័ក្តិ ជូនមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល ទាំងថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដើម្បីបន្តលើកកម្ពស់ និងគាំទ្រដល់សុខុមាលភាពមន្ត្រីរាជការ ក្នុងកាលៈទេសៈចំពោះមុខនេះ ។ **សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩, ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក ត្រូវបានគ្រោងឱ្យកើនជាមធ្យមក្នុងអត្រា ២,៤%** ។ ដោយឡែក, **ចំណាយមិនមែនបន្ទុកបុគ្គលិក ត្រូវបានគ្រោងឱ្យមានកំណើនក្នុងអត្រា ៦,៤% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ និងកើនជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៧,២% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩** ស្របតាមគោលការណ៍ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពវិភាជថវិកា តាមរយៈការខិតខំតម្រង់ការវិភាជថវិកាឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងចំគោលដៅ, បន្តត្បិតត្បៀតលើមុខសញ្ញាចំណាយមិនចាំបាច់ និងមិនសូវចាំបាច់ ព្រមទាំងរក្សាឱ្យបាននូវនិរន្តរភាពប្រតិបត្តិការរបស់ក្រសួង-ស្ថាប័ន និងជាពិសេសគាំទ្រដល់ដំណើរការនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់, ការផ្តល់អាទិភាពលើវិស័យសង្គមកិច្ច, ការលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពការអនុវត្តគោលនយោបាយគាំពារសង្គម សំដៅលើកកម្ពស់សមធម៌ និងភាពសុខដុមក្នុងសង្គម ។ ទន្ទឹមនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល បានគិតគូរបង្កើនធនធានបន្ថែមទៅដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដោយត្រូវចែករំលែកចំណូលពីសេវាសាធារណៈក្នុងអត្រា ១៥% ជូនជាគុណប្រយោជន៍ដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ តាមរយៈយន្តការ **«មូលនិធិភាតរភាព»** ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២៧ តទៅ និងបានត្រៀមកញ្ចប់ថវិកា ក្នុងឥណទានថវិកាមិនទាន់បែងចែករបស់រាជរដ្ឋាភិបាល សម្រាប់អនុវត្តនូវមុខសញ្ញាថ្មីៗ និងកម្មវិធីអន្តរាគមន៍ ដើម្បីរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន និងលើកកម្ពស់សមធម៌សង្គម ក្នុងករណីចាំបាច់ ផងដែរ ។

ចំណាយមូលធន ត្រូវបានគ្រោងក្នុងទំហំ ៤,៦២% នៃ ផ.ស.ស. ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ ដែលធ្លាក់ក្នុងអត្រា -១៩,៨% ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ ។ ការធ្លាក់ចុះនេះ បណ្តាលជាចម្បងមកពីការរំពឹងទុកនៃការថមថយប្រភពហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស និងការកើនធំ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ដើម្បីបំពេញតម្រូវការស្តារ និងអភិវឌ្ឍព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ។ យ៉ាងណាមិញ, ចំណាយមូលធនក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ បន្តផ្តល់ការគិតគូរដល់គម្រោងវិនិយោគសាធារណៈអាទិភាព ស្របតាមគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងតាមលទ្ធភាពដែលអាចទ្រទ្រង់បាន ។ **សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩ ចំណាយមូលធន ត្រូវបានគ្រោងឱ្យមានកំណើនឡើងវិញ ក្នុងអត្រាជា**

មធ្យមប្រមាណ ៧,២% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលនឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ៤,៥៨% នៃផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៩ ។ កំណើននេះ បានគិតគូរពីតម្រូវការចំណាយចាំបាច់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ និងឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្ដីត្រូវការរបស់ប្រជាជន, ការរក្សាស្ថិរភាពកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, ការលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបរិយាកាសធុរកិច្ច ពោលគឺ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្ដល់អាទិភាពខ្ពស់ទៅលើការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ជាពិសេស តាមរយៈការបន្តវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ដែលមានគុណភាពខ្ពស់ និងការបង្កើនបរិមាណ និងគុណភាពនៃការវិនិយោគ លើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល និងបៃតង ដើម្បីកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់ការធ្វើបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងការបន្តជួសជុល, ស្ដារ និងកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធចាំបាច់នានា ។ បន្ថែមពីនេះ, ទំហំចំណាយវិនិយោគនេះ បានគិតគូរការវិភាជថវិកាសម្រាប់ទ្រទ្រង់ដល់ **កម្មវិធីវិនិយោគសាធារណៈ ៣ឆ្នាំរំកិល** ក្នុងគោលបំណងពង្រឹងការផ្សារភ្ជាប់រវាងផែនការវិនិយោគសាធារណៈ ទៅនឹងអាទិភាពគោលនយោបាយនានា ព្រមទាំងធានាភាពស្របគ្នារវាងផែនការវិនិយោគ និងផែនការថវិកា សំដៅសម្រេចបានគោលដៅដែលបានដាក់ចេញក្នុង **យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី១** និង **ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ២០២៤-២០២៨** ។

ជារួម, ចំណាយសរុបថ្នាក់ជាតិ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ ត្រូវបានគ្រោងក្នុងទំហំ ១៥,៨៩% នៃ ផ.ស.ស. ថមថយប្រមាណ -២,៥% ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩, ចំណាយសរុបថ្នាក់ជាតិនឹងគ្រោងឱ្យមានកំណើនក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រមាណ ៥,៥% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលនឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ១៥,២៧% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៩ ។ ចំណាយថ្នាក់ជាតិ ដែលរួមបញ្ចូលទាំងចំណាយចរន្ត និងចំណាយមូលធនសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩ ត្រូវបានគ្រោងវិភាជន៍ទៅតាមវិស័យ ដូចខាងក្រោម៖

ចំណាយវិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ ត្រូវបានគ្រោងជាមធ្យមឱ្យស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ១,៥៩% នៃ ផ.ស.ស. សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩), សមមូលនឹងកំណើនប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៨,០% សំដៅធានានូវប្រសិទ្ធភាពនៃការរៀបចំដំណើរការបោះឆ្នោត, បន្តពង្រឹង និងពង្រីកទំនាក់ទំនងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងការងារការទូតសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងបន្តផ្ដល់ការគាំទ្រដល់កិច្ចការពារនិងជួយសង្គ្រោះពលករខ្មែរដែលធ្វើការនៅក្រៅប្រទេស, បន្តគាំទ្រការអនុវត្តកម្មវិធីជាតិកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការងារទាក់ទាញ និងការគ្រប់គ្រងវិនិយោគឯកជន និងការពង្រឹងភាពជាដៃគូក្នុងកិច្ចអភិវឌ្ឍ, ការធ្វើទំនើបកម្ម និងប្រព័ន្ធស្វ័យប្រវត្តិកម្មរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ, ការធ្វើទំនើបកម្មការគ្រប់គ្រងចំណាយសាធារណៈ និងប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចឌីជីថល, ការកសាង និងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចធុរកិច្ច និងសង្គមឌីជីថល, ការបន្តគាំទ្រការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រស្ដីពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ, ព្រមទាំងការបន្តតាមដាន ត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃការអនុវត្ត **«យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី ១»** ។

ចំណាយវិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ត្រូវបានគ្រោងជាមធ្យមឱ្យស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ២,៦២% នៃ ផ.ស.ស. សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩), សមមូលនឹងកំណើនប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៦,៤% សំដៅបន្តពង្រឹងសមត្ថភាពការពារអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី សន្តិសុខ និងសុវត្ថិភាព, ការយកចិត្តទុកដាក់លើជីវភាព និងសុខុមាលភាពកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ព្រមទាំងការ-គ្រប់គ្រងនិងថែទាំយុទ្ធោបករណ៍ និងសម្ភារបច្ចេកទេស, ការអនុវត្តកិច្ចការសន្តិសុខសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ, ការអនុវត្តកិច្ចការសន្តិសុខមិនប្រពៃណី, ការពង្រឹងការអនុវត្តគោលនយោបាយ «ភូមិ-ឃុំ សង្កាត់មានសុវត្ថិភាព», ការធ្វើទំនើបកម្មប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យព្រំដែន, ការអភិវឌ្ឍចំណេះដឹង និងជំនាញវិជ្ជាជីវៈជូនកងកម្លាំងនគរបាលជាតិ និងការលើកកម្ពស់គុណភាព និងប្រសិទ្ធភាពនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ។

ចំណាយវិស័យសង្គមកិច្ច ត្រូវបានគ្រោងជាមធ្យមឱ្យស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៤,៨០% នៃ ផ.ស.ស. សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩), សមមូលនឹងកំណើនប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៥,៦% ពោលគឺនៅតែត្រូវបានចាត់ទុកជាវិស័យអាទិភាពទី ១ ដោយសំដៅបន្តរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន ព្រមទាំងលើកកម្ពស់សមធម៌សង្គម, បន្តលើក-កម្ពស់គុណភាពអប់រំ និងគាំទ្រដល់ការពង្រឹង និងពង្រីកការទទួលបានសេវាអប់រំ, ការអភិវឌ្ឍជំនាញ ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការទីផ្សារ ពិសេសនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យឧស្សាហកម្ម, លើកកម្ពស់គុណភាពសេវាសុខាភិបាល និងការពង្រីកការទទួលបានសេវាថែទាំសុខភាពឆ្ពោះទៅការគ្របដណ្តប់សុខភាពជាសកលនៅកម្ពុជា, ជំរុញការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គម, ការបន្តផ្តល់របបសន្តិសុខសង្គម, ការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ, និងការបន្តគាំទ្រដល់គោលនយោបាយអាទិភាពផ្សេងទៀត ក្នុងផ្នែកសង្គមកិច្ច, សាសនា, វប្បធម៌ និងបរិស្ថាន ។

ចំណាយវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបានគ្រោងជាមធ្យមឱ្យស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៣,២៤% នៃ ផ.ស.ស. សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩), សមមូលនឹងកំណើនប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យមក្នុងអត្រា ២,៧% ដោយផ្តោតសំខាន់លើការលើកកម្ពស់ផលិតភាពស្របតាមស្តង់ដា និងតម្រូវការទីផ្សារ, ការលើកកម្ពស់ផលិតភាពកសិកម្ម និងការជួយគ្រួសារកសិករក្នុងការលើកស្ទួយផលិតផលកសិកម្ម តាមរយៈការបន្តដាក់ពង្រាយមន្ត្រីបច្ចេកទេសកសិកម្មទៅគ្រប់ឃុំ-សង្កាត់ទូទាំងប្រទេស និងការរៀបចំឱ្យមានសមាគមកសិកម្មទំនើប, ការគាំទ្រការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម, ការជួសជុល និងការថែទាំប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ផ្លូវស្ពាន និងផ្លូវលំជនបទ, ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានរ៉ែគ្រប់ប្រភេទ និងការអភិវឌ្ឍវិស័យថាមពល និងការអនុវត្ត **យុទ្ធសាស្ត្រជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ ឆ្នាំ ២០២៣-២០២៨, គោលនយោបាយជាតិស្តីពីវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍ ឆ្នាំ ២០២០-២០៣០, ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឌីជីថលកម្ពុជា ឆ្នាំ**

២០២១-២០៣៥, គោលនយោបាយរដ្ឋាភិបាលឌីជីថលកម្ពុជាឆ្នាំ ២០២២-២០៣៥ និង គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្មឆ្នាំ ២០២១-២០៣០ ។ល។

៥ **ចំណាយផ្សេងៗ ត្រូវបានគ្រោងជាមធ្យមឱ្យស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៣,៣២% នៃ ផ.ស.ស. សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩) ដែលមានការរួមតូចធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ ។** ទោះជាយ៉ាងនេះក្ដី, ចំណាយនេះ ស្ថិតក្នុងទំហំមួយសមស្រប ក្នុងការផ្តល់លទ្ធភាព និងភាពបត់បែនខ្ពស់ដល់រាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីបំពេញតម្រូវការចំណាយមានមុខសញ្ញា និងចំណាយត្រៀមបម្រុង និងមិនបានគ្រោងទុកតាមមុខសញ្ញា សំដៅឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការចាំបាច់ជាយថាហេតុ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងក្រសួង-ស្ថាប័ន បានទាន់ពេល ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច និងការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាព និងវិធានការគន្លឹះនានា, ការឧបត្ថម្ភធនដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ, ការវិភាជកញ្ចប់ថវិកាការរៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាតិ និងអន្តរជាតិ និងកិច្ចការបន្ទាន់ចំពោះមុខផ្សេងទៀត ដូចជាការត្រៀមបម្រុងសម្រាប់គ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ និងស្បៀងបម្រុង ជាដើម ។ ដោយឡែក, សម្រាប់ការអនុវត្តជាក់ស្តែង, ចំណាយថវិកាដែលបានគ្រោងក្នុងផ្នែកចំណាយផ្សេងៗនេះ នឹងត្រូវវិភាជទៅតាមវិស័យទាំង ៤ ខាងលើ ស្របតាមគោលដៅនៃមុខចំណាយនីមួយៗ ។

ចំណាយសរុបរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ ត្រូវបានគ្រោងក្នុងទំហំ ១,៩០% នៃ ផ.ស.ស. ដែលរួមបញ្ចូលការឧបត្ថម្ភធនដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក្នុងទំហំ ០,៧៦% នៃ ផ.ស.ស. ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩ ចំណាយសរុបរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ត្រូវបានគ្រោងឱ្យមានកំណើនក្នុងអត្រាជាមធ្យម ប្រមាណ ៩,០% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលនឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ១,៩៥% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៩ ។ ជារួម, កញ្ចប់ថវិការដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩ នេះនឹងមានការរីកធំ នៅពេលដាក់ឱ្យអនុវត្តអនុក្រឹត្យលេខ ២៤៩ អនក្រ.បក ស្តីពីការកំណត់អត្រាបែងចែកចំណូលពីសេវាសាធារណៈ និងចំណូលពីការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋពីរដ្ឋបាលថ្នាក់ជាតិ ជូនជាគុណប្រយោជន៍ដល់ថវិការដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ តាមរយៈយន្តការ **«មូលនិធិភាតរភាព»** ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២៧ តទៅ និងការគិតគូរដំឡើងអត្រាវិភាជន៍ប្រចាំឆ្នាំ នៃចំណូលចរន្តថវិកាថ្នាក់ជាតិ ដល់មូលនិធិក្រុង ស្រុក និងមូលនិធិឃុំ សង្កាត់ បន្ថែមក្នុងអត្រា ០,១% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៩ ។ ជាមួយគ្នានេះ, កញ្ចប់ថវិការដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩ ក៏បានគិតគូរអំពីការដំឡើងប្រាក់ឧបត្ថម្ភសម្រាប់ក្រុមប្រឹក្សា នៃរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិទាំង ៣ ថ្នាក់ និងមន្ត្រីភូមិ ព្រមទាំងសំដៅគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍ និងការលើកកម្ពស់គុណភាពនៃសេវាសាធារណៈនៅមូលដ្ឋាន, ការផ្តល់ប្រាក់ឧបត្ថម្ភលំហែមាតុភាពដល់សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាស្ត្រី សម្រាប់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិទាំង ៣ ថ្នាក់ និងការបន្តពង្រឹងសមត្ថភាពផ្នែករដ្ឋបាល, បច្ចេកទេស និងការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ ដើម្បីធានាការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវការផ្ទេរសិទ្ធិអំណាច ការទទួលខុសត្រូវមុខងារ និងធនធានពីថ្នាក់ជាតិ តាមរយៈការអនុវត្ត **យុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិការដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឆ្នាំ ២០២៦-២០៣០** និង **កម្មវិធីជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដំណាក់កាលទី ២ ឆ្នាំ ២០២១-២០៣០** ។

ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅរក្សាស្ថិរភាពសង្គម និងការងើបវិញនូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, រាជរដ្ឋាភិបាល ចាំបាច់ត្រូវពង្រឹងស័ក្តិសិទ្ធិភាពថវិកា, ទាំងផ្នែកវិភាជន៍ និងផ្នែកប្រតិបត្តិការ, ដោយឈរលើគោលការណ៍គោរព វិន័យថវិកា ប្រកបដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ ដោយផ្តោតសំខាន់លើ **"តម្លៃនៃលុយ"** ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវចីរភាព ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងឆ្លើយតបទៅនឹងទិសដៅគោលនយោបាយ និងកម្មវិធីកែទម្រង់នានា តាមរយៈវិធានការ សំខាន់ៗក្នុងការអនុវត្តចំណាយ ២០២៧-២០២៩ ដូចខាងក្រោម ៖

- បន្តពង្រឹង និងពង្រីកការអនុវត្តប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្ត ចំពោះមន្ត្រីដែលមានគុណវុឌ្ឍិ ដើម្បីពង្រឹង សមត្ថភាពរដ្ឋបាលសាធារណៈ, សមិទ្ធកម្មការងារ, បង្កើនផលិតភាព និងប្រសិទ្ធភាពនៃការផ្តល់សេវា សាធារណៈ ក៏ដូចជាពិនិត្យលទ្ធភាពដំឡើងបៀវត្ស និងការដំឡើងថ្នាក់ និងឋានន្តរស័ក្តិ ក្នុងគោលដៅ រក្សាលំនឹងជីវភាពរស់នៅរបស់មន្ត្រីគ្រប់ថ្នាក់,
- កំណត់គោលការណ៍ក្នុងការជ្រើសរើសមន្ត្រីក្របខ័ណ្ឌថ្មី, ទាំងមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់ អាវុធ, ដែលត្រូវសមាមាត្រនឹងចំនួនមន្ត្រីរាជការដែលចូលនិវត្តន៍ លើកលែងតែក្រសួងអាទិភាព,
- បន្តតម្រង់ធនធានថវិកាលើវិស័យគន្លឹះ ដែលនឹងធានាឱ្យបានភាពធន់ បរិយាប័ន្ន និងចីរភាព តាមរយៈ ការផ្តល់អាទិភាពទៅលើការកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការកែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធ, ការអភិវឌ្ឍមូលធន មនុស្ស, និងការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល ការជំរុញការធ្វើបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងការអភិវឌ្ឍបៃតង,
- ផ្សារភ្ជាប់ការវិភាជថវិកាទៅនឹងលទ្ធភាពចំណូល ដែលមានប្រភពពីការប្រមូលចំណូលក្នុងប្រទេស ដោយខិតខំមិនប្រើប្រាក់សន្សំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល លើកលែងតែករណីចាំបាច់បំផុត ដើម្បីរក្សា តុល្យភាព និងចីរភាពថវិកា តាមរយៈការធ្វើអាទិភាវូបនីយកម្មចំណាយ និងពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកា, ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ និងប្រតិបត្តិការ,
- ពង្រឹងនីតិវិធីនៃការគ្រប់គ្រង, រៀបចំ និងអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគសាធារណៈ និងការជួសជុលថែទាំ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ,
- បន្តរក្សាចីរភាពបំណុលរយៈពេលមធ្យម និងវែង និងកម្រិតហានិភ័យបំណុលឱ្យនៅទាប តាមរយៈ ការកំណត់ពិតាននៃការខ្ចីប្រចាំឆ្នាំ និងការធានារបស់រដ្ឋ, ការកំណត់សូចនាករបំណុលគន្លឹះសំខាន់ៗ, ការកំណត់គោលដៅនៃការប្រើប្រាស់ហិរញ្ញប្បទាន និងការធ្វើពិពិធកម្មប្រភពហិរញ្ញប្បទានឱ្យបានទូលំ- ទូលាយ, និង
- បន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ តាមរយៈការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព, ស័ក្តិសិទ្ធិភាព, តម្លាភាព និងគណនេយ្យភាពនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ ឆ្នាំ២០២៤-២០២៨** សំដៅធានាចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដោយផ្តោតសំខាន់លើការវិនិយោគចំពោះវិស័យ អាទិភាព ជាពិសេស វិស័យបង្កើនផលិតភាព និងតម្លៃបន្ថែម, ជំរុញការតភ្ជាប់, និងពង្រឹងភាពប្រកួត- ប្រជែង និងពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច ។

គ. ឱនភាពថវិកា និងហិរញ្ញប្បទាន

ឱនភាពថវិកាសរុបសម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងរួមតូចពីច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងអំពី ការដាក់ចេញនូវ **ជំហរអព្យាក្រឹត** ដោយអនុលោមតាមវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដែលបានដាក់

ចេញ សំដៅរក្សាឱ្យបាននូវស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងចីរភាពបំណុលសាធារណៈរបស់កម្ពុជានាពេលខាងមុខ ។ **ក្នុងន័យនេះ, ឱនភាពថវិកាក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ នឹង ស្ថិតក្នុងកម្រិត -១,៧៩% នៃ ផ.ស.ស. និងសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៨-២០២៩ នឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ជាមធ្យមប្រមាណ -១,៤០% នៃ ផ.ស.ស. ។** ជារួម, ហិរញ្ញប្បទានដើម្បីទ្រទ្រង់ឱនភាពថវិកាក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ នឹងបន្តទទួលបានមកពីប្រភព ៣ សំខាន់ៗ រួមមាន៖ **១)**. ហិរញ្ញប្បទានផ្ទាល់ពីក្រៅប្រទេស សម្រាប់គម្រោងវិនិយោគសាធារណៈ, **២)**. មូលនិធិទ្រទ្រង់ថវិកាហិរញ្ញប្បទានដោយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍, និង **៣)**. ការបោះផ្សាយមូលបត្ររដ្ឋ ។

ឃ. លទ្ធផលក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យមធៀបទៅនឹងវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ជារួម, **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យមឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩** ត្រូវបានរៀបចំដោយប្រកាន់ខ្ជាប់នូវវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដែលបានដាក់ចេញ ។ ជាក់ស្តែង, **បំណុលសាធារណៈសរុបរបស់កម្ពុជាសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩ ជាតម្លៃបច្ចុប្បន្ន** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងស្ថិតក្នុងកម្រិតជាមធ្យម ១៩,១៦% នៃ ផ.ស.ស. និង**ជាតម្លៃចារឹក** ក្នុងកម្រិតជាមធ្យម ២៧,៤៥% នៃ ផ.ស.ស. ខណៈសូចនាករចំនួន ៤ ផ្សេងទៀតរបស់យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក៏ស្ថិតក្នុងកម្រិតទាបជាងពិតានដែលបានកំណត់ ។ បន្ថែមលើនេះ, ឱនភាពថវិកាសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ ក៏ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងស្ថិតក្រោមកម្រិតកំណត់ដោយវិធានប្រតិបត្តិ ផងដែរ ។

តារាងទី ៨៖ តារាងសង្ខេបក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩

ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.	2026 ច្បា.	2026 កែ.	2027 ព្យ.	2028 ព្យ.	2029 ព្យ.
ចំណូលសរុប	**14.89%**	**15.25%**	**15.24%**	**15.16%**	**15.16%**
ចំណូលចរន្ត	14.37%	14.73%	14.76%	14.70%	14.68%
ចំណាយសរុប	**18.60%**	**18.60%**	**17.03%**	**16.69%**	**16.43%**
ចំណាយចរន្ត	12.42%	12.42%	12.41%	12.14%	11.85%
ចំណាយមូលធន	6.18%	6.18%	4.62%	4.54%	4.58%
អតិរេកចរន្ត	**1.95%**	**2.31%**	**2.36%**	**2.55%**	**2.83%**
សមតុល្យថវិកា	**-3.71%**	**-3.36%**	**-1.79%**	**-1.53%**	**-1.26%**
តម្រូវការហិរញ្ញប្បទាន	***5.13%***	***4.78%***	***3.83%***	***3.36%***	***3.26%***
ឱនភាពថវិកា	3.71%	3.36%	1.79%	1.53%	1.26%
ការទូទាត់ការខ្ចី	1.21%	1.21%	1.57%	1.36%	1.53%
ការបង្វិលសងអាករលើតម្លៃបន្ថែម	0.20%	0.21%	0.47%	0.47%	0.47%
ប្រភពហិរញ្ញប្បទាន	***5.13%***	***4.78%***	***3.83%***	***3.36%***	***3.26%***
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	2.97%	2.97%	2.55%	2.41%	2.35%
មូលនិធិទ្រទ្រង់ថវិកា	0.99%	0.99%	0.46%	0.16%	0.15%
ការបោះផ្សាយមូលបត្ររដ្ឋ	0.96%	0.96%	0.34%	0.32%	0.30%
ប្រាក់បញ្ញើរាជរដ្ឋាភិបាល	0.00%	-0.33%	0.00%	0.00%	0.00%
ការបង្វិលសងអាករលើតម្លៃបន្ថែម	0.20%	0.20%	0.47%	0.47%	0.47%

ប្រភព៖ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

តារាងទី ៩៖ ការព្យាករសូចនាករវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៩

សូចនាករ	អនុបាតគោល	2026ប៉ាន់.	2027ព្យ.	2028ព្យ.	2029ព្យ.
១. យុទ្ធាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ					
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**55%**	19.25%	19.21%	19.21%	19.04%
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**40%**	17.89%	17.91%	17.85%	17.94%
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ការនាំចេញ	**180%**	25.66%	25.10%	24.30%	23.73%
អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ការនាំចេញ	**15%**	1.96%	1.89%	1.84%	1.77%
អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ចំណូលថវិកាជាតិ	**18%**	8.98%	8.87%	8.92%	8.83%
អនុបាតតម្លៃចារឹកនៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**65%**	26.92%	27.27%	27.51%	27.57%
២. វិធានប្រតិបត្តិ					
ឱនភាពថវិកាសរុប	**-5%**	-3.36%	-1.79%	-1.53%	-1.26%

ប្រភព៖ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

៥

ហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ សំដៅដល់ព្រឹត្តិការណ៍ ឬ ការប៉ះទង្គិចណាមួយ ដែលធ្វើឱ្យស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈប្រែប្រួល ដោយពុំបានគ្រោងទុក ដូចជា ការប្រមូលចំណូល សម្រេចបានទាបជាងការ-គ្រោងទុក និង/ឬ ធ្វើឱ្យទំហំនៃចំណាយសរុបច្រើនជាងការកំណត់ ដែលជាលទ្ធផលធ្វើឱ្យឱនភាពថវិការីកធំ ។ ការវាយតម្លៃហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ រួមមាន ការវិភាគអំពីមូលដ្ឋាននៃហានិភ័យ, ការប៉ាន់ប្រមាណនូវភាពអាចកើតមានឡើង និងទំហំនៃកម្មវិបាក ព្រមទាំងភ្ជាប់មកជាមួយនូវការរៀបចំ និងអនុវត្តយន្តការគ្រប់គ្រងចាំបាច់នានា ។

ផ្អែកលើការប្រមូលផ្តុំទិន្នន័យ និងការវិភាគ ដោយមានការចូលរួមពីអគ្គនាយកដ្ឋានពាក់ព័ន្ធ, ហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក្នុង **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩** នេះ ត្រូវបានបែងចែកជា ៨ ហានិភ័យធំៗ ។ ជារួម, **ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច** និង **ហានិភ័យពីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ** ជាហានិភ័យតម្រូវឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ ដោយមានទំហំកម្មវិបាកធំ និងមានលទ្ធភាពកម្រិតខ្ពស់ ផ្អែកតាមការវិវត្តនៃស្ថានភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចជាក់ស្តែង ។ រីឯហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈជាក់លាក់មួយចំនួនទៀត ក៏ត្រូវបានពិនិត្យ និងវាយតម្លៃ ផងដែរ ។ ក្នុងនោះ, **ហានិភ័យស្តីពីភាពជឿទុកចិត្តបាននៃក្របខ័ណ្ឌ** មានទាំងលទ្ធភាព និងទំហំនៃកម្មវិបាក ក្នុងកម្រិតមធ្យម; ខណៈ **ហានិភ័យបំណុលរបស់រដ្ឋាភិបាល**, **ហានិភ័យពីសហគ្រាសសាធារណៈ**, **ហានិភ័យពីវិនិយោគសាធារណៈ**, **និង** **ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ** ត្រូវបានវាយតម្លៃថាស្ថិតក្នុងលទ្ធភាពកម្រិតមធ្យម និងទំហំនៃកម្មវិបាក កម្រិតទាប; និងជាចុងក្រោយ **ហានិភ័យនៃការធានារបស់រដ្ឋកើតចេញពីគម្រោងភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន (PPP)** ត្រូវបានវាយតម្លៃក្នុងកម្រិតទាប ទាំងលើលទ្ធភាព និងទំហំនៃកម្មវិបាក ។

តារាងទី ១០៖ សេចក្តីសង្ខេបកម្រិតលទ្ធភាព និងទំហំកម្មវិបាកនៃហានិភ័យ

កម្រិតលទ្ធភាព	ទំហំកម្មវិបាក	
ខ្ពស់	ខ្ពស់	**ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច** ប្រឈមនឹងកត្តាចម្បង ៥ រួមមាន៖ ១). ភាពតានតឹងភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចពិសេសសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា, ២). ការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃរបបពាណិជ្ជកម្មសកល, ៣). ភាពមិនច្បាស់លាស់ នៃស្ថានភាពព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ, ៤). ការថមថយកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល, និង ៥). ភាពមិនជោគជ័យនៃវិធានការកែទម្រង់ ។

ខ្ពស់	ខ្ពស់	**ហានិភ័យពីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ** ប្រឈមទៅនឹងហានិភ័យសំខាន់ៗ ២ រួមមាន៖ ១). ការធ្លាក់ចុះនៃសេដ្ឋកិច្ច និងការថមថយនៃកំណើនឥណទាន, និង ២). ការថយចុះនូវគុណភាពទ្រព្យសកម្ម ខណៈអនុបាតឥណទានមិនដំណើរការកើនឡើង ។
មធ្យម	មធ្យម	**ភាពជឿទុកចិត្តបាននៃក្របខ័ណ្ឌ** ត្រូវរងឥទ្ធិពលពីភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់នៃសេដ្ឋកិច្ច និងគោលនយោបាយជាតិ និងអន្តរជាតិ បង្កើតជាបញ្ហាប្រឈមដល់ការប៉ាន់ស្មានការប្រមូលចំណូល, លទ្ធផលនៃការប្រមូលចំណូលជាក់ស្តែង, និងការកើនឡើងនៃតម្រូវការចំណាយ ។
មធ្យម	ទាប	**ហានិភ័យចំណូលរបស់រដ្ឋាភិបាល** រងសម្ពាធពីភាពមិនប្រាកដប្រជានៃសេដ្ឋកិច្ចសកល, ការកើនឡើងសម្ពាធអតិផរណា, អត្រាការប្រាក់ខ្ពស់នៅក្នុងទីផ្សារ និងការកែសម្រួលគោលនយោបាយក្នុងការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដល់កម្ពុជា បូករួមនឹងការត្រៀមខ្លួនចាកចេញពីក្រុមប្រទេសអភិវឌ្ឍតិចតួច របស់កម្ពុជា ។
មធ្យម	ទាប	**ហានិភ័យពីសហគ្រាសសាធារណៈ** អាចបណ្តាលមកពីលក្ខខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយអន្តរជាតិ និងក្នុងស្រុក ដែលអាចធ្វើឱ្យមានប៉ះពាល់ដល់ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ដូចជាលទ្ធភាពសងត្រលប់ មករាជរដ្ឋាភិបាលវិញ ។
មធ្យម	ទាប	**ហានិភ័យពីវិនិយោគសាធារណៈ** អាចកើតមានឡើងទាំងចំពោះ គម្រោងវិនិយោគដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស និង ដោយថវិកាថ្នាក់ជាតិ, ក្នុងករណីមានចន្លោះប្រហោងក្នុងការគ្រប់គ្រង និងអនុវត្តគម្រោង ។
មធ្យម	ទាប	**ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ** ពិសេសការកើនឡើងកម្តៅ និងលទ្ធភាពដែលអាចឈានដល់គ្រោះរាំងស្ងួត នឹងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់វិស័យសេដ្ឋកិច្ចមួយចំនួន ពិសេស វិស័យកសិកម្ម ។
ទាប	ទាប	**ភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន** អាចបង្កើតជាហានិភ័យតាមរយៈកាតព្វកិច្ចហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២ ប្រភេទដល់រាជរដ្ឋាភិបាល៖ ១). កាតព្វកិច្ចហិរញ្ញវត្ថុផ្ទាល់ដែលបច្ចុប្បន្ន រាជរដ្ឋាភិបាលពុំមាន; និង ២). កាតព្វកិច្ចបំណុលជាយថាហេតុដោយក្នុងនោះ ការធានាទូទាត់របស់រដ្ឋ ត្រូវបានធ្វើឡើងតែចំពោះគម្រោងក្នុងវិស័យថាមពល ប៉ុណ្ណោះ ។

ក. ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច សំដៅដល់ព្រឹត្តិការណ៍ ឬការវិវត្តណាមួយ ដែលបង្កជាផលអវិជ្ជមានដោយផ្ទាល់ និងប្រយោល ដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ដែលជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ ក្នុងន័យនេះ ការប្រែប្រួលនៅក្នុងកម្រិតណាមួយ រាប់បញ្ចូលទាំងកត្តាខាងក្នុង និងខាងក្រៅ នឹងមានផលជះទាំងវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមានដល់ការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ពោលទាំងផ្នែកចំណូល និងផ្នែកចំណាយ ។ ជារួម, ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច នឹងជះឥទ្ធិពលដោយផ្ទាល់ និងប្រយោល ដល់សមតុល្យថវិការដ្ឋ (Overall budget balance), ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងមានកម្មវិបាកក្នុងការធ្វើព្យាសកម្មនៃទិសដៅគោលនយោបាយសំខាន់ៗ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងលទ្ធភាពនៃថវិកា ។ សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ, ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបានវាយតម្លៃថា ហ៊ុមព័ទ្ធដោយហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ដែលជាចរន្តនៃផលប៉ះពាល់មិនកម្រិតត្រឹមកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និង សូចនាករសង្គមគន្លឹះៗ ជាអាទិ៍ អត្រាអ្នកគ្មានការងារធ្វើ និងអត្រាវិសមភាពសង្គម តែប៉ុណ្ណោះទេ; ប៉ុន្តែ, ក៏នឹងនាំមកនូវផលប៉ះពាល់ទៅលើការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ផងដែរ ។ ក្នុងន័យនេះ, ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច មានលទ្ធភាពកើតឡើងក្នុងកម្រិតខ្ពស់ និងមានទំហំកម្មវិបាកក្នុងកម្រិតខ្ពស់ ដែលបង្កឡើងដោយ កត្តាចម្បងចំនួន ៥ រួមមាន៖

១). **ភាពតានតឹងភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចពិសេសសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា** បាន និងកំពុងបង្កជាបញ្ហាប្រឈម តាមរយៈការបង្កជាសម្ពាធមកលើសេដ្ឋកិច្ចសកល និងតំបន់ រាប់ទាំងកម្ពុជា ផងដែរ ។ ក្នុងនោះ, ច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់សកលត្រូវបានបន្ទប់បង្អាក់ ពិសេសក្នុងវិស័យថាមពល ខណៈតម្រូវការសកល, វិហូរទេសចរណ៍ និងទំនុកចិត្តវិនិយោគិន ជាដើម ក៏រងនូវផលប៉ះទង្គិច ដែលទាំងអស់នេះសុទ្ធសឹងជាកត្តាដែលមានវេទយិតភាពខ្ពស់ ទៅនឹងវិស័យជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការបន្តហក់ឡើងខ្ពស់នៃថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈអន្តរជាតិ ដែលជាកម្មវិបាកនៃសង្គ្រាមនេះ ក៏បានបង្កើតនូវសម្ពាធអតិផរណា ដែលដាក់បន្ទុកបន្ថែមលើជីវភាពប្រជាជន ពិសេសទៅលើក្រុមប្រជាជនដែលស្ថិតនៅក្បែរ និងក្រោមបន្ទាត់ភាពក្រីក្រ,

២). **ការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃរបបពាណិជ្ជកម្មសកល** ពិសេសតាមរយៈការដាក់ចេញនូវពន្ធគយជាសកល (Global tariff) ក៏ផ្តល់ជាមិស្សភាពបន្ថែមទៀតដល់វិស័យបម្រើការនាំចេញកម្ពុជា ពិសេសវិស័យកាត់ដេរ និងមិនមែនកាត់ដេរ ដែលពឹងផ្អែកខ្លាំងលើតម្រូវការខាងក្រៅ រួមបញ្ចូលទាំងទីផ្សារសហរដ្ឋអាម៉េរិក ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការបន្តស្ថិតក្នុងការស៊ើបអង្កេតឧបាស្រ័យពាណិជ្ជកម្មរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក លើផលិតផលនាំចេញសំខាន់ៗមួយចំនួន រួមមាន គ្រឿងសង្ហារិមធ្វើអំពីឈើ, ផលិតផលធ្វើពីអាលុយមីញ៉ូម និងគ្រឿងបន្លាស់រថយន្ត ក៏នៅតែផ្តល់មិស្សភាពខ្ពស់ដល់វិស័យបម្រើការនាំចេញរបស់កម្ពុជាផងដែរ ពិសេសវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ។ ត្បិតវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរបន្តមានកំណើនរឹងមាំ ប៉ុន្តែបើមានការប្រែប្រួលនូវរបបពន្ធ ឬផ្លាស់ប្តូរនូវ អត្រាពន្ធណាមួយពីភាគីអាម៉េរិក នោះវិស័យនេះនឹងទទួលការប៉ះទង្គិចភ្លាមៗ ដែលស្តែងឱ្យឃើញច្បាស់ថា វិស័យនេះមានកំណើនខ្ពស់ ប៉ុន្តែនៅមានភាពផុយស្រួយ ហើយងាយនឹងរងគ្រោះ (High growth but fragile and vulnerable),

៣). **ការថមថយសន្ទុះកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល** ពិសេសនៅសហភាពអឺរ៉ុប ក៏អាចប៉ះពាល់ដល់តម្រូវការ និងការបញ្ជាទិញ ពិសេសផលិតផលកាត់ដេររបស់កម្ពុជាផងដែរ, ដែលការណ៍នេះនឹងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ទស្សនវិស័យនៃកំណើនវិស័យកាត់ដេរ ជារួម,

៤). **ភាពមិនច្បាស់លាស់នៃស្ថានភាពព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ** ក្នុងន័យថាអាចវិវត្តទៅរកការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធថ្មី ឬការធ្វើវិទ្ធង្សនាសេដ្ឋកិច្ចមកលើកម្ពុជា ដែលនឹងធ្វើឱ្យចំនួនប្រជាពលរដ្ឋភៀសសឹក ហក់ខ្ពស់ឡើងមកវិញ, បន្ទប់បង្អាក់ដល់សកម្មភាពផលិតកម្មនៅតាមតំបន់ព្រំដែន និងផលិតកម្មថៃបូកមួយ, និងការត្រលប់មកបន្ថែមទៀតនៃពលករទេសន្តរប្រវេសន៍ដែលកំពុងធ្វើការនៅប្រទេសថៃ ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់កាន់តែធ្ងន់ធ្ងរដល់ប្រាក់បង្វែរងកជន ព្រមទាំងអត្រាអ្នកគ្មានការងារធ្វើ ។ ទន្ទឹមនេះ, ការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធជាថ្មីម្តងទៀត ក៏នឹងដាក់សម្ពាធដល់ផ្នែកចំណាយសាធារណៈផងដែរ តាមរយៈតម្រូវការអន្តរាគមន៍គាំពារសង្គម ខណៈពេលដែលលម្ហវិកាសម្រាប់ចំណាយវិនិយោគសាធារណៈ ក៏កាន់តែស្រេកស្រុតទៅៗ, និង

៥). **ភាពមិនជោគជ័យនៃការកែទម្រង់ផ្ទៃក្នុង** ដែលបណ្តាលឱ្យបញ្ហាប្រឈមជារចនាសម្ព័ន្ធផ្ទៃក្នុងរបស់កម្ពុជា នៅបន្តរាំងស្ទះដល់ការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច, ការពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែង, ការពង្រឹងគុណភាពនៃកម្លាំងពលកម្ម ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារ, និងការចាប់យកឧស្សាហកម្ម

តម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ ជាពិសេសឧស្សាហកម្មដើមខ្សែ (Upstream industries) និងឧស្សាហកម្មប្រតិគមន៍ ដើម្បីថ្លក់ភ្ជាប់ឧស្សាហកម្មទាំងនោះ ទៅនឹងខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្មក្នុងស្រុក ។

យ៉ាងណាមិញ, រាជរដ្ឋាភិបាលនៅតែបន្តខិតខំប្រឹងប្រែងរក្សាស្ថិរភាព និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ពិសេសតាមរយៈការកាត់បន្ថយការពឹងផ្អែកលើកត្តាខាងក្រៅ, ការបង្កើនសមត្ថភាព និងពង្រឹងឯករាជ្យភាពនៃកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក, ការបង្វែរទិសដៅដឹកជញ្ជូន (Re-routing), ការផ្លាស់ប្តូរមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន, និងការធ្វើពិពិធកម្មនៃច្រវាក់ផលិតកម្ម និងនាំចេញ ពិសេសការធ្វើពិពិធកម្មនៃទេសចរណ៍ ជាដើម ។

ប្រអប់ទី១៖ ការវិភាគវេទយិតភាពនៃសង្គ្រាមនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា

ដូចបានគូសបញ្ជាក់នៅក្នុងផ្នែកខាងលើ, ស្ថានការណ៍ជារួម នៅតែមានភាពមិនប្រាកដប្រជា និងភាពចល័តខ្ពស់ ក្នុងន័យថាស្ថានភាពនៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ាអាចនឹងប្រែប្រួលទៅក្នុងទិសដៅណាមួយហួសជាងការរំពឹងទុក និងមិនអាចប៉ាន់ប្រមាណបាន ។ ក្នុងន័យនេះ, ករណីដែលថាស្ថានការណ៍នៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ាមានការកើនកម្តៅខ្លាំងឡើងវិញ ដែលនាំឱ្យមានសង្គ្រាមកាន់តែមានប្រពលភាព (Intensity) ខ្លាំងទៅៗ នោះនឹងកាន់តែបង្កផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូន ដែលជាលទ្ធផលធ្វើឱ្យថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈហក់ឡើងខ្ពស់ខ្លាំង ។ បើផ្អែកតាមស្ថាប័នអន្តរជាតិធំៗ រួមទាំងធនាគារពិភពលោក, ក្នុងករណីដែលសង្គ្រាមបង្កផលប៉ះពាល់ខ្លាំងដល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងបន្ទប់បង្អាក់ដល់ការដឹកជញ្ជូនប្រេងឥន្ធនៈ ដល់ជិតដំណាច់ឆ្នាំ ២០២៦ នោះថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈអន្តរជាតិជាមធ្យម ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ អាចហក់ឡើងក្នុងចន្លោះពី ៨៨ ទៅ ១០០ ដុល្លារអាម៉េរិក/បារ៉ែល ។ ក្នុងករណីដែលបង្កផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរ នោះថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈអន្តរជាតិ ជាមធ្យម ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ នេះ អាចហក់ឡើងក្នុងចន្លោះ ប្រមាណ ១១០ ទៅ ១៣៥ ដុល្លារអាម៉េរិក/បារ៉ែល ។ ដើម្បីជាមូលដ្ឋានក្នុងការវិភាគវេទយិតភាព, សេណារីយ៉ូទី១ សន្មតថាថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈអន្តរជាតិ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ នឹងហក់ឡើងដល់ជាមធ្យម ប្រមាណ ៩៥ ដុល្លារអាម៉េរិក/បារ៉ែល ខណៈដែល សេណារីយ៉ូទី២ ថ្លៃប្រេងនឹងបន្តហក់ឡើងខ្ពស់ដល់ជាមធ្យម ប្រមាណ ១១០ ដុល្លារអាម៉េរិក/បារ៉ែល ។

ឈរលើមូលដ្ឋាននេះ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ត្រូវបានរំពឹងថានឹងថមថយមកនៅប្រមាណ ៣,៦% ខណៈអត្រាអតិផរណា នឹងកើនដល់ប្រមាណ ៥,០% ក្នុងសេណារីយ៉ូទី១, ខណៈដែលសេណារីយ៉ូទី២ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច នឹងបន្តថមថយបន្ថែមទៀត មកត្រឹមប្រមាណ ២,៦% ហើយអត្រាអតិផរណា អាចនឹងកើនដល់ប្រមាណ ៦,២% ។ ជារួម ក្នុងសេណារីយ៉ូទាំងពីរ កម្រិតខ្ពស់នៃថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈមិនត្រឹមតែបង្កសម្ពាធលើផ្នែកផ្គត់ផ្គង់ (Supply-side shocks) ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ប៉ះពាល់ដល់ផ្នែកតម្រូវការ (Demand-side shocks) ផងដែរ តាមរយៈការកើនថ្លៃដើមផលិតកម្ម ការថមថយនៃអំណាចទិញ និងការធ្លាក់ចុះនៃទំនុកចិត្តវិនិយោគ ។ សម្រាប់កម្ពុជា ដែលពឹងផ្អែកខ្លាំងលើការនាំចូលប្រេងឥន្ធនៈ ផលប៉ះពាល់នឹងមានភាពច្បាស់លាស់ និងធ្ងន់ធ្ងរជាងមុន ជាពិសេសលើវិស័យដែលប្រើប្រាស់ថាមពលខ្ពស់ ។ ក្នុងករណីថ្លៃប្រេងបន្តកើនឡើងខ្ពស់ ឬកើតមានការខ្វះខាតផ្គត់ផ្គង់ប្រេងតែម្តង នឹងប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ដល់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ដូចជា វិស័យដឹកជញ្ជូន, វិស័យផលិតកម្ម ឧស្សាហកម្ម, វិស័យទេសចរណ៍, វិស័យកសិកម្ម, និងវិស័យលក់ដុំ-រាយ និងការថមថយការចាយវាយ និងការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ជារួម ។ ក្នុងន័យនេះ, សេណារីយ៉ូទាំងពីរបង្ហាញឱ្យឃើញថា ហានិភ័យពីថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈខ្ពស់ អាចបង្កផលប៉ះពាល់ជាស៊េរី (Cascading effects) ទៅលើសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូល តាមរយៈបណ្តាញច្រវាក់ផលិតកម្ម និងការប្រើប្រាស់ ដែលទាមទារឱ្យមានការត្រៀមខ្លួនប្រកបដោយស្មារតីបុរេសកម្មខ្ពស់ នៃផ្នែកវិធានការគោលនយោបាយ ដើម្បីទប់ទល់ និងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ទាំងនេះ ។

ខ. ហានិភ័យពីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ

ហានិភ័យពីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ សំដៅដល់ការកើតមានវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុ នៃគ្រឹះស្ថានធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុមិនមែនធនាគារ ដែលអាចបង្កើតជាកាតព្វកិច្ចបំណុលដោយផ្ទាល់ និងប្រយោល និងបង្កើនចំណាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ ក្នុងករណីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុមានវិបត្តិ, រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវបាត់បង់ប្រាក់ចំណូលជាតិ និងបង្កើនចំណាយមួយផ្នែកធំ សំដៅរក្សាស្ថិរភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ពិសេសផ្តល់ការគាំទ្រដល់ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុដែលមានវិបត្តិ ដែលការណ៍នេះនឹងបង្កបានជាសម្ពាធក្នុងកម្រិតខ្ពស់ដល់ស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ ក្នុងន័យនេះ, ការប្រែប្រួលក្នុងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ មានផលជះខ្ពស់ដល់ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក៏ដូចជាស្ថានភាពម៉ាក្រូ-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា, ទាំងដោយផ្ទាល់ និងដោយប្រយោល, តាមរយៈឥទ្ធិពលសាយភាយ (Spillover effect) ដល់សកម្មភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក៏ដូចជាវិស័យដទៃទៀត ។ ដូចគ្នាដែរ, ស្ថានភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយអន្តរជាតិ ក៏ផ្តល់ផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ និងប្រយោល ដល់ស្ថិរភាពនៃវិស័យហិរញ្ញវត្ថុផងដែរ ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ការប្រែប្រួលអត្រាការប្រាក់ពិភពលោក ក្នុងឆ្នាំ ២០២០-២០២៥ មិនបានជះឥទ្ធិពលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ដល់អត្រាការប្រាក់បញ្ញើ និងឥណទាន ក្នុងប្រព័ន្ធធនាគារកម្ពុជាឡើយ ដោយសារប្រភពមូលនិធិចម្បង របស់វិស័យធនាគារ គឺប្រាក់បញ្ញើក្នុងស្រុក ដែលមានទំហំប្រមាណ ៦៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និងបានកើនដល់ ៧១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ។ ការណ៍នេះបង្ហាញថា ប្រព័ន្ធធនាគារកម្ពុជាពឹងផ្អែកកាន់តែខ្លាំងលើមូលនិធិក្នុងស្រុក ដែលមានស្ថិរភាព និងអាចជួយកាត់បន្ថយការពឹងផ្អែកលើមូលនិធិពីក្រៅប្រទេស ព្រមទាំងពង្រឹងភាពធន់ និងចីរភាពនៃមូលដ្ឋានហិរញ្ញវត្ថុរបស់ប្រព័ន្ធធនាគារ ។

យ៉ាងណាមិញ, សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ, ហានិភ័យពីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈនៅកម្ពុជាមានលទ្ធភាពកើតឡើងក្នុងកម្រិតខ្ពស់ និងមានកម្មវិបាកលើហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងកម្រិតខ្ពស់ ដោយប្រឈមទៅនឹងហានិភ័យសំខាន់ៗ ២ រួមមាន៖ ១). **ការធ្លាក់ចុះនៃសេដ្ឋកិច្ច និងការថមថយនៃកំណើនឥណទាន (Slow growth of credits)** ដោយសារកត្តាមួយចំនួន ដូចជា៖ ការធ្លាក់ចុះនៃការនាំចេញ ការថយចុះនូវការផ្ញើរប្រាក់ (Lower remittance) និងផលប៉ះពាល់ពីសង្គ្រាមឈ្លានពានដោយយោធាថៃ ជាដើម ដែលធ្វើឱ្យតម្រូវការឥណទានធ្លាក់ចុះ ខណៈគ្រឹះស្ថានធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុ រឹតបន្តឹងការបញ្ចេញឥណទាន, និង ២). **ការថយចុះនូវគុណភាពទ្រព្យសកម្ម (Asset quality deterioration) ខណៈអនុបាតឥណទានមិនដំណើរការ (NPL) កើនឡើង** ដែលបណ្តាលមកពីការដកចេញនូវការអនុគ្រោះផ្នែកបទប្បញ្ញត្តិ បន្ទាប់ពីកម្ពុជាបានចាកចេញពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ (អនុបាត NPLs មានកម្រិត ៨,៨% ឬ ប្រមាណ ៥,៥ ប៊ីលានដុល្លារអាម៉េរិក គិតត្រឹមដំណាច់ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥), ការថយចុះនៃកំណើនឥណទាន, និងការដាក់ចេញវិធានការអនុគ្រោះជាបន្តបន្ទាប់ សម្រាប់រយៈពេល ៣ - ៥ឆ្នាំ ខាងមុខ អាចនឹងធ្វើឱ្យ NPLs កើនដល់កម្រិតប្រមាណ ១០% ។

ក្នុងន័យនេះ, ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ក្នុងនាមជាអាជ្ញាធរត្រួតពិនិត្យគ្រឹះស្ថានធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុ បានពង្រឹងការតាមដានស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុ និងហានិភ័យសំខាន់ តាមរយៈ ១). ត្រួតពិនិត្យជាប្រចាំចំពោះគ្រឹះស្ថានធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុ តាមរយៈការត្រួតពិនិត្យលើឯកសារ និងដល់ទីកន្លែង, ២). ការតាមដានជាប្រចាំលើស្ថានភាពទូទៅ ភាពធន់ និងស្ថិរភាពនៃប្រព័ន្ធធនាគារទាំងមូល តាមរយៈ ការអនុវត្តក្របខ័ណ្ឌនៃការត្រួតពិនិត្យផ្អែកលើហានិភ័យ និងទស្សនៈអនាគត, ៣). ការដាក់ចេញបទប្បញ្ញត្តិថ្មី និងកែសម្រួលបទប្បញ្ញត្តិដែលមានស្រាប់ជាបន្តបន្ទាប់ ដើម្បីធានាវឌ្ឍនភាពនៃប្រព័ន្ធធនាគារ និងការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព, និង

៤). កែសម្រួលសេចក្តីណែនាំស្តីពី ការគ្រប់គ្រងហានិភ័យបច្ចេកវិទ្យា និងសាយប័រ (Cyber) របស់គ្រឹះស្ថានធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុឱ្យស្របទៅតាមការវិវត្តនៃបច្ចេកវិទ្យា និងហានិភ័យដែលអាចកើតមាន ។

គ. ហានិភ័យនៃការធានារបស់រដ្ឋកើតចេញពីភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន

គម្រោងការអនុវត្តយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន (Public-Private Partnerships - PPP) សំដៅដល់គម្រោងអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ និង/ឬ គម្រោងផ្តល់សេវាសាធារណៈ ដែលអនុវត្តក្រោមក្របខ័ណ្ឌកិច្ចសន្យា PPP រវាងភាគីរដ្ឋ និងឯកជន ដោយដៃគូឯកជនត្រូវធ្វើការវិនិយោគ ទទួលបន្ទុកហានិភ័យមួយចំណែក និងទទួលអត្ថប្រយោជន៍ផ្អែកលើសមិទ្ធកម្ម និងលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចសន្យា ។ ជារួម, គម្រោង PPP អាចបង្កើតជាហានិភ័យតាមរយៈកាតព្វកិច្ចហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ចំនួន ២ ប្រភេទដល់រាជរដ្ឋាភិបាល៖ **១). កាតព្វកិច្ចហិរញ្ញវត្ថុផ្ទាល់** ដែលបច្ចុប្បន្ន រាជរដ្ឋាភិបាលពុំមាន; និង **២). កាតព្វកិច្ចបំណុលជាយថាហេតុ** ។ ក្នុងនោះ, ការទាមទារទូទាត់លើការធានារបស់រដ្ឋ ឬ ការរំលាយកិច្ចសន្យាមុនកាលកំណត់ អាចបង្កើតជា កាតព្វកិច្ចបំណុលជាយថាហេតុ ដែលអាចបង្កជាសម្ពាធដល់ស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ កាតព្វកិច្ចនេះក៏អាចកើតមានឡើង ក្នុងលក្ខខណ្ឌការអនុវត្តកិច្ចសន្យារបស់ដៃគូមានភាពរាំងស្ទះដោយសារកត្តាណាមួយ រួមមាន សកម្មភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល, ការផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ និងហានិភ័យប្រធានសក្តិ, ជាពិសេស ប្រធានសក្តិខាងនយោបាយជាដើម ។

គិតត្រឹមឆ្នាំចុងឆ្នាំ ២០២៥, គម្រោង PPP មានចំនួនប្រមាណ ៦៣ គម្រោង និងទុនវិនិយោគសរុបប្រមាណ ១៨ ៥០៧ លានដុល្លារអាមេរិក ក្នុងរង្វង់ ៣៧% នៃ ផ.ស.ស. ។ ទន្ទឹមនេះ, គម្រោង PPP ចំនួន ១៩ ស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលសិក្សា និងវាយតម្លៃ ដែលស្ថិតក្នុងវិស័យដឹកជញ្ជូន, ភស្តុភារកម្ម, សេវាសាធារណៈ, ថាមពល, អាកាសចរណ៍, ការគ្រប់គ្រងសំណល់, ទេសចរណ៍ និងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ជាដើម ដែលសុទ្ធសឹងជាវិស័យអាទិភាព ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ និង ២០២៧, កាតព្វកិច្ចបំណុលជាយថាហេតុសរុបដែលចេញពីគម្រោង PPP ត្រូវបានព្យាករថាមានចំនួន ៣ ៤៤៨ លានដុល្លារអាមេរិក (៦,៤% នៃ ផ.ស.ស.) និង ៤ ១០៤ លានដុល្លារអាមេរិក (៧,១% នៃ ផ.ស.ស.) រៀងគ្នា ដែលមួយផ្នែកធំកើតចេញពីគម្រោងក្នុងវិស័យថាមពល, វិស័យដឹកជញ្ជូន, និង វិស័យអាកាសចរណ៍ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, លទ្ធភាពដែលអាចកើតឡើងនៃកាតព្វកិច្ចបំណុលជាយថាហេតុមានកម្រិតទាប និងមានទំហំកម្មវិបាកក្នុងកម្រិតទាប និងអាចគ្រប់គ្រងបាន ។ ជាក់ស្តែង, កន្លងមក ការផ្តល់ការធានាលើការទូទាត់ពីរាជរដ្ឋាភិបាលចំពោះគម្រោងក្នុងវិស័យថាមពល ពុំដែលកើតមាននោះទេ ។ ទន្ទឹមនេះ, ការប្រែប្រួលនៃនយោបាយអន្តរជាតិ, ទំនាស់ព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ និងហានិភ័យនៃប្រធានសក្តិ បង្កជាផលប៉ះពាល់ដោយប្រយោលប៉ុណ្ណោះ ដល់ការរៀបចំអភិវឌ្ឍ និងអនុវត្តគម្រោង PPP ។

ជាមួយគ្នានេះ, ក្រោមអធិការកិច្ចរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន នៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, រាល់គម្រោង PPP ដែលបានអនុម័តបន្ទាប់ពីច្បាប់ស្តីពីភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន ចូលជាធរមាន គឺតម្រូវឱ្យមានការសិក្សាសមិទ្ធិលទ្ធភាពរបស់គម្រោង ដែលជាការសិក្សាលើគ្រប់ទិដ្ឋភាព រួមទាំងទិដ្ឋភាពហិរញ្ញវត្ថុ, ទំហំនៃការគាំទ្រពីរាជរដ្ឋាភិបាល, ព្រមទាំងកំណត់នូវហានិភ័យរបស់គម្រោង និងយន្តការបញ្ចៀសហានិភ័យទាំងនោះ មុននឹងសម្រេចអនុវត្តក្រោមយន្តការ PPP ។ ស្របគ្នានេះ, បន្ទាប់ពីកិច្ចសន្យា PPP ត្រូវបានចុះហត្ថលេខា គណៈកម្មាធិការសម្រាប់គ្រប់គ្រងកិច្ចសន្យា PPP នឹងត្រូវបង្កើតឡើង ដែលមានសមាសភាពកម្រិតថ្នាក់ដឹកនាំពីតំណាងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងស្ថាប័នសាមី ដើម្បីដឹកនាំ និងត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តរួម នៃគម្រោង សំដៅធានាអនុលោមភាព និងការបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់គូភាគីនៃកិច្ចសន្យា ។

លើសពីនេះ, ដើម្បីត្រៀមលក្ខណៈកាត់បន្ថយការប៉ះទង្គិចពីហានិភ័យបំណុលយថាហេតុ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវវិធានការគោលនយោបាយមួយចំនួន រួមមានៈ **១).** ការសិក្សាពិនិត្យលទ្ធភាពក្នុងការរៀបចំបង្កើត "ថវិកាបម្រុងសម្រាប់ដោះស្រាយបំណុលជាយថាហេតុ (Contingent Liability Reserve Fund) ដែលកើតចេញពីគម្រោង PPP" ដូចមានចែងក្នុងគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈសម្រាប់គម្រោង PPP, **២).** ការកំណត់ពិតាននៃការធានាទូទាត់សរុបប្រចាំឆ្នាំចំពោះគម្រោងថ្មី មិនលើសពី ១០% នៃចំណូលថវិកាជាតិនាឆ្នាំកន្លងទៅ, **៣).** ការបន្តមិនផ្តល់ការធានាឥណទាន (Credit/Loan Guarantee) ដោយផ្ទាល់ពីរដ្ឋចំពោះវិស័យឯកជន, **៤).** ការប្រើប្រាស់យន្តការស្ថាប័នសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងគម្រោង ដើម្បីទប់ស្កាត់ និងបញ្ចៀសកម្មវិបាក ដែលអាចកើតមានឡើងពីគម្រោង រួមមាន ច្បាប់ស្តីពីភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន, នីតិវិធីគ្រប់គ្រងប្រតិបត្តិការរួមសម្រាប់គម្រោង PPP, ក្រុមការងារបច្ចេកទេសអន្តរក្រសួងស្ថាប័ន ដើម្បីពិនិត្យ និងវាយតម្លៃលើកាតព្វកិច្ចហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈនិងបំណុលជាយថាហេតុ ដែលកើតចេញពីគម្រោង PPP, និង **៥).** ការតាមដានជាប្រចាំ និងការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និងយន្តការពាក់ព័ន្ធនានា ។

ឃ. ហានិភ័យបំណុលរបស់រដ្ឋាភិបាល

ហានិភ័យបំណុលរបស់រដ្ឋាភិបាល មានលទ្ធភាពកើតឡើងក្នុងកម្រិតមធ្យម ដោយសារកត្តាសំខាន់ៗមួយចំនួន ដូចជា ភាពមិនប្រាកដប្រជានៃសេដ្ឋកិច្ចសកល, ការកើនសម្ពាធអតិផរណា, ការបន្តរក្សាកម្រិតអត្រាការប្រាក់ខ្ពស់នៅក្នុងទីផ្សារ រួមទាំងវិបត្តិអាកាសធាតុ, និងការកែសម្រួលគោលនយោបាយក្នុងការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដល់កម្ពុជារបស់ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុ និងដៃគូអភិវឌ្ឍមួយចំនួន ជាដើម, ដែលអាចបង្កើនបន្ទុកបំណុល និងបន្ទុកចំណាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ហើយបង្កជាសម្ពាធដល់ថវិកាជាតិ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការត្រៀមខ្លួនចាកចេញពីក្រុមប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច (LDC) របស់កម្ពុជា អាចនឹងនាំឱ្យបាត់បង់ថែមទៀតនូវប្រភពហិរញ្ញប្បទានដែលមានកម្រិតសម្បទានខ្ពស់ ព្រមទាំងការធ្លាក់ចុះនៃជំនួយហិរញ្ញប្បទានឥតសំណង ដែលអាចធ្វើឱ្យឱនភាពថវិកាមានការរីកធំ ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ហានិភ័យបំណុលនេះមានទំហំកម្មវិបាកក្នុងកម្រិតទាប នៅឡើយ និងនៅតែបន្តរក្សាបាននូវចីរភាព សម្រាប់រយៈពេលខ្លី និងមធ្យមខាងមុខ ផ្អែកតាមការពិនិត្យលើសូចនាករគន្លឹះមួយចំនួន ។ ជាក់ស្តែងក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ (ប៉ាន់ស្មាន), ស្ថានភាពបំណុលសាធារណៈ ផ្អែកតាមសូចនាករបំណុលគន្លឹះៗចំនួន ៥ នៃការវិភាគចីរភាពចំណុល (Debt Sustainability Analysis – DSA) នៅតែបន្តបង្ហាញចីរភាព និងស្ថិតក្រោមអនុបាតគោលដែលមានកំណត់ ។

ជាមួយគ្នានេះ, សន្និធិបំណុលសាធារណៈសរុប មានទំហំប្រមាណ ១៣ ០៥៤ លានដុល្លារអាមេរិក ឬ ១៨,៣% នៃ ផ.ស.ស. (តម្លៃបច្ចុប្បន្ន) ក្នុងនោះ សន្និធិបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេសប្រមាណ ១២ ៨០៧ លានដុល្លារអាមេរិក និងសន្និធិបំណុលសាធារណៈក្នុងប្រទេសប្រមាណ ២៤៧ លានដុល្លារអាមេរិក ក្នុងវិស័យសរុបចំនួន ១០ ដោយក្នុងនោះមានវិស័យធំៗចំនួន ៥ គឺ វិស័យដឹកជញ្ជូន, វិស័យអាទិភាពផ្សេងៗ, វិស័យធារាសាស្ត្រ, វិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្សេងៗ, និងវិស័យថាមពល ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨, សន្និធិបំណុលសាធារណៈ ជាមធ្យម មានទំហំប្រមាណ ១៩,២% នៃផ.ស.ស. (តម្លៃបច្ចុប្បន្ន) ធៀបនឹងអនុបាតគោល ៥៥% នៃ ផ.ស.ស. ពោលគឺ កម្ពុជានៅមានលម្ហសារពើពន្ធធំសម្រាប់ការខ្ចីបន្ថែម ។ គិតត្រឹមដំណាច់ឆ្នាំ២០២៥ នេះ, មធ្យមទម្ងន់អត្រាការប្រាក់នៃសន្និធិបំណុលសាធារណៈសរុប មានត្រឹមកម្រិត ១,២០% ក្នុងមួយឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ហើយរយៈពេលមធ្យមដល់ឥណប្រតិទាននៃចង្កោមបំណុលក៏នៅមានរយៈពេលវែង (ជាមធ្យម ១០ ឆ្នាំ) រីឯ

សមាសភាគបំណុល ប្រមាណ ៩៨,៧៥% នៃបំណុលសាធារណៈសរុប ក៏ជាប្រភេទការប្រាក់ថេរ ។ ទន្ទឹមនេះ, ការឱ្យប្រាក់គេខ្ចីរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏ពុំទទួលផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដែរ ដោយឥណទានក្នុងវិស័យធំៗ ចំនួន ៥ ដែលទទួលបានកម្ចីពីរាជរដ្ឋាភិបាល, រួមមាន វិស័យថាមពល, វិស័យទឹកស្អាត, វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងធនាគារ, វិស័យដឹកជញ្ជូន និងវិស័យទូរគមនាគមន៍ ដែលមានទំហំទឹកប្រាក់សរុបប្រមាណ ២ ៩៨០ លានដុល្លារអាមេរិក (ប៉ាន់ស្មានក្នុងឆ្នាំ ២០២៥) ដែលនៅតែបន្តមានលទ្ធភាព និងបានទូទាត់សេវាបំណុលតាមកាលកំណត់ ។ ទន្ទឹមនេះ, បើទោះបីការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានឥតសំណងដល់កម្ពុជា រំពឹងថាកាន់តែថមថយពិតមែន (ឆ្នាំ ២០២៤ ថយចុះប្រមាណ ៨ ពិន្ទុភាគរយ ឬ ប្រមាណ ១២៣ ប៊ីលានរៀល ធៀបឆ្នាំ ២០២៣), ក៏ប៉ុន្តែ កម្ពុជាពុំបានពឹងផ្អែកខ្លាំងលើប្រភពហិរញ្ញប្បទាននេះឡើយ ។

ជាមួយគ្នានេះ, តាមរយៈការអនុវត្តវិធានការជាយុទ្ធសាស្ត្រ និងផែនការសកម្មភាពដែលបានដាក់ចេញក្នុង **យុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ ២០២៤-២០២៨** និងការអនុវត្តយន្តការតាមដានត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃការអនុវត្តគម្រោង/កម្មវិធីហិរញ្ញប្បទានពីដៃគូអភិវឌ្ឍ និងមូលនិធិទ្រទ្រង់ថវិកា, ក្នុងរយៈពេលខ្លី និងមធ្យមខាងមុខ កម្ពុជានៅតែអាចបន្តកៀរគរហិរញ្ញប្បទាន និងធ្វើពិពិធកម្មប្រភពហិរញ្ញប្បទានបន្ថែម ដែលមានកម្រិតសម្បទាន និងលក្ខខណ្ឌអនុគ្រោះ រួមទាំងហិរញ្ញប្បទានឥតសំណងសម្រាប់វិនិយោគសាធារណៈ តាមរយៈការពង្រឹង និងពង្រីកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងការធានាទុកចិត្តបាននូវការអនុវត្តគម្រោង/កម្មវិធី ។

ង. ហានិភ័យពីសហគ្រាសសាធារណៈ

សហគ្រាសសាធារណៈ (ស.ស.) គឺសំដៅដល់សហគ្រាសដែលមានដើមទុន និងភាគហ៊ុនទាំងអស់ ១០០% ឬ ភាគច្រើនជារបស់រដ្ឋចាប់ពី ៥១% ឡើងទៅ និងបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងស្វែងរកប្រាក់ចំណេញផង និងចូលរួមអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលផង រួមចំណែកធ្វើឱ្យមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ។ គិតត្រឹមឆ្នាំ ២០២៥ នេះ **ស.ស.** នៅកម្ពុជាមានចំនួន ២៧, ក្នុងចំណោមនោះមានសហគ្រាសចំនួន ២២ ដែលមានដើមទុនរដ្ឋ ១០០%, ចំនួន ២ ជាក្រុមហ៊ុនចម្រុះរដ្ឋ, និងសហគ្រាសចំនួន ៣ ទៀត រួមមាន រដ្ឋាករទឹកស្វយ័តក្រុងភ្នំពេញ, កំពង់ផែស្វយ័តក្រុងព្រះសីហនុ និងកំពង់ផែស្វយ័តភ្នំពេញ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើការបោះផ្សាយលក់មូលបត្រកម្មសិទ្ធិជាសាធារណៈ ដើម្បីប្រមូលធនធានសម្រាប់បំពេញសេចក្តីត្រូវការវិនិយោគរបស់ខ្លួន ។

របាយការណ៍ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុ សម្រាប់ការិយបរិច្ឆេទ ២០២៤ គិតត្រឹមថ្ងៃទី ៣១ ខែ ធ្នូ, **ស.ស.** ចំនួន ២៦ (ដោយពុំគិតបញ្ចូលសហគ្រាសហ្វូណនតេជោ ដែលបង្កើតថ្មីនៅដើមឆ្នាំ២០២៥) មានទ្រព្យសកម្មសរុបចំនួនប្រមាណ ៣០ ០៣៥ ប៊ីលានរៀល ក្នុងនោះដើមទុនផ្ទាល់របស់ **ស.ស.** មានចំនួនសរុបប្រមាណ ១២ ៨១៧ ប៊ីលានរៀល និងបំណុលអាជីវកម្ម និងការខ្ចីសម្រាប់វិនិយោគមានចំនួនសរុបប្រមាណ ១៧ ២១៧ ប៊ីលានរៀល ។

ផ្អែកតាមលទ្ធផលអាជីវកម្មនៃ **ស.ស.** ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤, ក្នុងចំណោមសហគ្រាសទាំង ២៦ គឺមានសហគ្រាសចំនួន ២០ ដែលមានលទ្ធផលហិរញ្ញវត្ថុវិជ្ជមាន (ចំណេញ) មុនបង់ពន្ធ ។ ក្នុងនោះ, មានសហគ្រាសធំៗ ចំនួន ៨ ដែលមានលទ្ធផលល្អប្រសើរជាកត់សម្គាល់ មានចំណេញមុនបង់ពន្ធសរុប ក្នុងទំហំប្រមាណ ១ ២៣៣ ប៊ីលានរៀល រួមមានៈ អគ្គិសនីកម្ពុជា, កំពង់ផែស្វយ័តក្រុងព្រះសីហនុ, កំពង់ផែស្វយ័តក្រុងភ្នំពេញ, រដ្ឋាករទឹកស្វយ័តក្រុងភ្នំពេញ, សាជីវកម្មធានាឥណទានកម្ពុជា, ធនាគារសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមកម្ពុជា,

ទូរគមនាគមន៍កម្ពុជា, និងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ និងកសិកម្ម ជាដើម ។ ចំណែកសហគ្រាស ចំនួន ៦ ទៀត ដែលមានលទ្ធផលហិរញ្ញវត្ថុអវិជ្ជមាន (ខាត) គឺមានទំហំតូចប៉ុណ្ណោះ (សរុបប្រមាណ ២០ ប៊ីលានរៀល) ។

ជាមួយគ្នានេះ, ហានិភ័យពី **ស.ស.** អាចកើតមានឡើងក្នុងកម្រិតមធ្យម ជាមួយនឹងភាពមិនច្បាស់លាស់នៃលក្ខខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយអន្តរជាតិ និងក្នុងស្រុក ដែលអាចធ្វើឱ្យមានប៉ះពាល់ដល់ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ដូចជាលទ្ធភាពសងរបស់ឥណាយិក មករាជរដ្ឋាភិបាលវិញ ។ យ៉ាងណាមិញ, ទំហំ នៃកម្មវិបាកពីហានិភ័យនេះស្ថិតក្នុងកម្រិតទាបនៅឡើយ ដោយ **ស.ស.** មានស្វ័យភាពលើហិរញ្ញវត្ថុ, ការងារ និងការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន ខណៈបច្ចុប្បន្នពុំទាន់មាន **ស.ស.** ណាមួយទទួលលទ្ធផលខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរនៅឡើយ ។ ជាក់ស្តែង, អគ្គិសនីកម្ពុជា (EDC) ដែលជា **ស.ស.** ធំមួយក្នុងចំណោម **ស.ស.** ទាំង ២៦, នៅតែបន្តបង្ហាញនិន្នាការរឹងមាំ និងមានចីរភាពក្នុងប្រតិបត្តិការអាជីវកម្ម ។ ជាមួយគ្នានេះ, បំណុលរបស់ **ស.ស.** គឺស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យ និងគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ផងដែរ ពោលគឺ **ស.ស.** ពុំមានសិទ្ធិស្នើសុំខ្ចីដោយផ្ទាល់ពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ នោះទេ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ដើម្បីជាវិធានការត្រៀមខ្លួនទៅនឹងហានិភ័យ និងសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល, **ស.ស.** បានត្រៀមកញ្ចប់ថវិកាបម្រុងតាមវិស័យសំខាន់ៗ ដូចជាវិស័យថាមពល, វិស័យទឹកស្អាត, វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ, និងវិស័យសាធារណៈផ្សេងៗ សម្រាប់តម្រូវការប្រើប្រាស់ក្នុងគ្រាមានវិបត្តិ និងគ្រប់គ្រងហានិភ័យ តាមរយៈការអនុវត្តនូវ **«យុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងសហគ្រាសសាធារណៈ ឆ្នាំ២០២៥-២០៣០»** ដែលបានអនុម័ត និងត្រៀមក្នុងការផ្សព្វផ្សាយអនុវត្ត នឹងដើរតួនាទីសំខាន់ក្នុងការពង្រឹងលទ្ធផលរបស់ **ស.ស.** ។

ច. ហានិភ័យពីការវិនិយោគសាធារណៈ

ហានិភ័យពីការវិនិយោគសាធារណៈ អាចកើតមានឡើងទាំងចំពោះ **គម្រោងវិនិយោគដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស** និង **ដោយថវិកាថ្នាក់ជាតិ** ។ ក្នុងនោះ, **ហានិភ័យពីគម្រោងវិនិយោគដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស** អាចមានកម្មវិបាកដល់ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក្នុងករណីមានចន្លោះប្រហោងក្នុងការគ្រប់គ្រង និងអនុវត្តគម្រោង រួមមាន ការប៉ាន់ប្រមាណខ្ពស់ពេក (Overestimation) ឬ ការប៉ាន់ប្រមាណទាបពេក (Underestimation) លើការគ្រោងចំណាយ និងពេលវេលាអនុវត្តគម្រោង, ការពន្យារពេលអនុវត្តគម្រោងដោយសារកត្តាសត្យានុម័ត ឬការប្រែប្រួលនៃស្ថានភាពទាំងក្នុង និងក្រៅប្រទេស ឬការផ្លាស់ប្តូរវិសាលភាព និង/ឬ ប្លង់រចនាលម្អិតនៃគម្រោង, សមត្ថភាពគ្រប់គ្រង និងបច្ចេកទេស ក្នុងការគ្រប់គ្រងគម្រោងមានកម្រិត ។

ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦, គម្រោងវិនិយោគដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស ត្រូវបានគ្រោងបន្ថែម ក្នុងទំហំប្រមាណ ៣ ៥៩៧ លានដុល្លារអាម៉េរិក ដែលក្នុងនោះមានវិស័យធំៗ ៣ រួមមាន៖ វិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ និងដឹកជញ្ជូន, វិស័យថាមពល, និងវិស័យធារាសាស្ត្រ ។ ជាមួយគ្នានេះ, គិតត្រឹមឆ្នាំ ២០២៥, គម្រោងវិនិយោគដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស មានទឹកប្រាក់សេសសល់ (Undisbursed amount) សរុបប្រមាណ ៥ ៨៩៩ លានដុល្លារអាម៉េរិក ដែលស្ថិតក្នុងវិស័យធំៗ ៥ រួមមាន៖ វិស័យដឹកជញ្ជូន ប្រមាណ ១ ៣៧៩ លានដុល្លារអាម៉េរិក, វិស័យទឹកស្អាត ប្រមាណ ៧៧៦ លានដុល្លារអាម៉េរិក, វិស័យថាមពល ប្រមាណ ៧២០ លានដុល្លារអាម៉េរិក, វិស័យធារាសាស្ត្រ ប្រមាណ ៥៧៨ លានដុល្លារអាម៉េរិក និងវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្សេងទៀត ប្រមាណ ៩២២ លានដុល្លារអាម៉េរិក ព្រមទាំងវិស័យផ្សេងទៀត ប្រមាណ ១ ៥២៤ លានដុល្លារអាម៉េរិក ។

ដូចគ្នាដែរ, **ហានិភ័យពីការវិនិយោគសាធារណៈហិរញ្ញប្បទានដោយថវិកាថ្នាក់ជាតិ** អាចកើតមានឡើងដោយការខូចខាតទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ការពន្យារពេល ក្នុងការអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ ។ សម្រាប់បរិការណ៍កម្ពុជា, គម្រោងវិនិយោគដែលប្រើប្រាស់ថវិកាជាតិជំពូក ២១ (គម្រោងវិនិយោគផ្ទាល់) ភាគច្រើន មានលំនាំត្រឹមជាគម្រោងជួសជុល និងការស្តារឡើងវិញ ព្រមទាំងការលើកកម្ពស់កម្រិតគុណភាពហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដែលបានវិនិយោគ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ជាការអនុវត្តកន្លងមក, ការពន្យារពេល ការអនុវត្តគម្រោងគឺមានចំនួនតិចតួច ដែលកើតចេញពី ផលប៉ះពាល់នៃគ្រោះធម្មជាតិ ដូចជាជំនន់ទឹកភ្លៀង ឬភ្លៀងធ្លាក់ខ្លាំងក្នុងរដូវវស្សា ជាដើម ។

លើមូលដ្ឋាននេះ, ហានិភ័យពីវិនិយោគសាធារណៈជារួម ត្រូវបានវាយតម្លៃថា មានទំហំនៃកម្មវិបាកក្នុងកម្រិតទាប និងលទ្ធភាពកើតមានក្នុងកម្រិតមធ្យម ដែលអាចនឹងបង្កលក្ខណៈមិនសមស្របដល់ការអនុវត្តគម្រោង, ការអនុវត្តថវិកាមានកម្រិតទាបធៀបនឹងការគ្រោងទុក (Under-Execution), និងធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ។ ដើម្បីជៀសវាង និងកាត់បន្ថយកម្មវិបាកពីហានិភ័យនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងការវិនិយោគសាធារណៈ ឆ្នាំ២០២៥-២០២៨** សំដៅធានាបាននូវការគ្រប់គ្រង ការបែងចែក និងប្រើប្រាស់ធនធានសាធារណៈប្រកបដោយសមធម៌ និងតម្លាភាព ។ លើសពីនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏បានរៀបចំ និង អនុវត្តវិធានការ មួយចំនួនដូចជា៖ ១). **វិធានការជៀសវាងហានិភ័យ** (Risk Avoidance) ដោយកំណត់ពិតាននៃការខ្ចី, សម្រិតសម្រាំងតែឥណទានសម្បទានដែលមានលក្ខខណ្ឌអនុគ្រោះ, ជ្រើសរើសគម្រោងដោយផ្អែកលើភាពចាំបាច់ និងអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល, និងធានាបានភាពត្រៀមខ្លួនរួចរាល់ក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំគម្រោង (Feasibility Study, CBA, DSA), ២). **វិធានការកាត់បន្ថយហានិភ័យ** (Risk Mitigation) ដោយពង្រឹងការគ្រប់គ្រងគម្រោង និងសមត្ថភាពមន្ត្រីអនុវត្តគម្រោង, កែលម្អប្រព័ន្ធលទ្ធកម្មឱ្យមានតម្លាភាព និងភាពប្រកួតប្រជែង, និងរៀបចំថវិកាបដិភាគ (Counterpart Fund) ជាមុន, ៣). **វិធានការផ្ទេរហានិភ័យ** (Risk Transfer) ដោយផ្ទេរនូវហានិភ័យគម្រោង តាមរយៈគម្រោងវិនិយោគសាធារណៈជាមួយវិស័យឯកជន តាមយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន, ការធានារ៉ាប់រងសំណង់ និងធានាកិច្ចសន្យា, និងប្រើលក្ខខណ្ឌកិច្ចសន្យាស្តង់ដារ (FIDIC), ៤). **វិធានការតាមដាន និងគ្រប់គ្រងហានិភ័យ** (Risk Monitoring & Control) ដោយតាមដាន និងវាយតម្លៃគម្រោងជាប្រចាំ (M&E), អភិវឌ្ឍ និងប្រើប្រព័ន្ធព័ត៌មាន និងហិរញ្ញវត្ថុគម្រោង, និង ពិនិត្យធ្វើសវនកម្មផ្ទៃក្នុង និងក្រៅ, និង ៥). **វិធានការផ្នែកសង្គម និងបរិស្ថាន** ដោយអនុវត្ត ESIA / EIA តាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ, រៀបចំផែនការសំណង់ និងផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន, និងបង្កើនការចូលរួមពីសហគមន៍ និងភាគីពាក់ព័ន្ធ ។

ធ. ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ

ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាបានបន្តទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។ ជាក់ស្តែង, វិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាដែលងាយស្រួលរងគ្រោះជាងគេ គឺ វិស័យកសិកម្ម ដែលក្នុងនោះ, ការកើនកម្តៅ និងលទ្ធភាពដែលអាចឈានដល់គ្រោះរាំងស្ងួត នឹងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការបង្កបង្កើនផលពោលគឺការដាំដុះក្នុងរដូវវស្សា និងប៉ះពាល់ដល់កម្រិតទឹកទន្លេ និងបឹង ដែលជារួមបន្ទច់បង្អាក់ដល់ផលិតកម្មផលចាប់ទឹកសាបផងដែរ ។ បន្ថែមពីនេះ, ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុក៏អាចនឹងដាក់សម្ពាធបន្ថែមមកលើហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ តាមរយៈតម្រូវការវិនិយោគសាធារណៈលើសការគ្រោងទុក ដើម្បីប្រើប្រាស់ក្នុងករណីបន្ទាន់ ក៏ដូចជាការគ្រប់គ្រងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត រួមមានតម្រូវការក្នុងការថែទាំ និងផ្លាស់ប្តូរថ្មី ។ ទន្ទឹមនេះ, បញ្ហាប្រឈម

នេះជាបញ្ហាប្រឈមកម្រិតសកល ដែលតម្រូវឱ្យមានការដោះស្រាយរួមគ្នា ក្នុងកម្រិតតំបន់ និង សកល ជាពិសេស ពីបណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ ។

ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ អាចកើតមានឡើងក្នុងកម្រិតមធ្យម ខណៈជាទំហំនៃកម្មវិបាក ស្ថិតក្នុងកម្រិតទាបនៅឡើយ ដោយរាជរដ្ឋាភិបាលបានបន្តដាក់ចេញនូវវិធានការជាបន្តបន្ទាប់ តាមរយៈការរៀបចំដាក់ចេញនូវ **ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រឆ្លើយតបនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុឆ្នាំ ២០២៤-២០៣៣** (CCCSP 2024-2033), ការបន្តពង្រឹងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងគ្រោះមហន្តរាយ ដឹកនាំដោយគណៈកម្មាធិការជាតិគ្រប់គ្រងគ្រោះមហន្តរាយ ព្រមទាំងការបន្តតម្រង់ទិសចំណាយវិនិយោគសាធារណៈ ដល់ការកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលមានភាពធន់នឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងការបន្តត្រៀមបម្រុងធនធានថវិកាជួសម្រាប់អន្តរាគមន៍គ្រោះធម្មជាតិ ផងដែរ ។

ជ. ភាពជឿទុកចិត្តបាននៃក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ស្ថានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់នៃសេដ្ឋកិច្ច និងគោលនយោបាយជាតិ និងអន្តរជាតិ បានបន្តបង្កើតជាបញ្ហាប្រឈមដល់ការប៉ាន់ស្មានការប្រមូលចំណូល, លទ្ធផលនៃការប្រមូលចំណូលជាក់ស្តែង, និងការកើនឡើងនៃតម្រូវការចំណាយ ។ ស្របគ្នានេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល បាន និងកំពុងដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយទ្រទ្រង់ជាបន្តបន្ទាប់ រួមមាន ការកាត់បន្ថយអត្រា និងការអនុគ្រោះពន្ធ ដែលការណ៍ទាំងនេះ បង្កឱ្យការប្រមូលចំណូលអាចនឹងមិនសម្រេចបានដូចទៅតាមការគ្រោង ខណៈតម្រូវការចំណាយថ្មីៗបន្ថែមទៀត កើតមានឡើងដោយមិនអាចរំពឹងទុក ។ បន្ថែមលើនេះ, ភាពមានកម្រិតក្នុងការប្រមូលចងក្រងទិន្នន័យ, ទាំងគុណភាព, វិសាលភាព និងភាពទាន់ពេល, និងកត្តាសមត្ថភាពមន្ត្រីជំនាញ ក៏អាចចូលរួមបង្កឱ្យមានចន្លោះប្រហោងជាប្រព័ន្ធក្នុងការវិភាគ និងព្យាករក្របខ័ណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ផងដែរ ។ ជារួម, ហានិភ័យនេះមានផលជះក្នុងកម្រិតមធ្យមដល់ស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងមានលទ្ធភាពកើតក្នុងកម្រិតមធ្យម ។ ដើម្បីអាចកាត់បន្ថយទាំងកម្រិតកម្មវិបាក និងភាពអាចកើតឡើងនៃហានិភ័យនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើវិធានការមួយចំនួនរួមមាន៖ **១**). ការបន្តតាមដានប្រកបដោយភាពបុរេសកម្មខ្ពស់ លើការប្រែប្រួលនៃលក្ខខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម; **២**). ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស សំដៅបង្កើនភាពទុកចិត្តបានក្នុងការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ; និង **៣**). ការពង្រឹងតួនាទីរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ជាស្ថាប័នត្រួតពិនិត្យកណ្តាល (Central Oversight Body) ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការប្រមូល, ត្រួតពិនិត្យ និងគ្រប់គ្រងទិន្នន័យ ទន្ទឹមនឹងការប្រមូលផ្តុំជាតុចូលអន្តរកម្មពីភាគីពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីពង្រឹងភាពធន់នៃការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។

៦

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩» ឬ **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩** ត្រូវបានរៀបចំឡើងយ៉ាងគត់មត់ អនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និង ស្របតាមកម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និង **យុទ្ធសាស្ត្រកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិកា** ។ **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៧-២០២៩** ត្រូវបានរៀបចំក្នុងគោលបំណងរួមចំនួន ៣ គឺ ៖ **១)**. ជំរុញប្រសិទ្ធភាព និងតម្លាភាពថវិកា, ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ និងប្រតិបត្តិការ, សំដៅធានាចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, **២)**. ពង្រឹងភាពធន់សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដែលមានលទ្ធភាពឆ្លើយតបបានរហ័សទៅនឹងវិបត្តិ នាពេលអនាគត ក្នុងបរិការណ៍ដែលមានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់, និង **៣)**. ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការអភិវឌ្ឍន៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីជំរុញសម្ទុះនៃការអភិវឌ្ឍជាតិ ប្រកបដោយ ចីរភាព និងបរិយាប័ន្ន និងសំដៅសម្រេចឱ្យបាននូវចក្ខុវិស័យរយៈពេលវែងរបស់កម្ពុជា ។

ផ្អែកលើស្ថានភាពនាពេលថ្មីៗនេះ, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០២៦ ត្រូវបានវាយតម្លៃនឹងសម្រេចបានកំណើន ក្នុងអត្រា ៤,២% ប៉ុណ្ណោះ ទាបជាងការព្យាករ ៥% ដែលបានគ្រោងក្នុងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៦ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើងវិញសន្សឹមៗ ជាមួយអត្រាកំណើន ៥,០% ខណៈដែលក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (២០២៨-២០២៩) កំណើននឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើង ក្នុងរង្វង់ ៥,៥% ។ ចំពោះអត្រាអតិផរណា ក្នុងរយៈពេលខាងមុខ (២០២៧-២០២៩) ត្រូវបានព្យាករថានឹងស្ថិតក្នុង រង្វង់ប្រមាណ ២,៥% ស្របគ្នាទៅនឹងនិន្នាការសេដ្ឋកិច្ច ខណៈដែលថ្លៃទំនិញអន្តរជាតិក៏រំពឹងថានឹងបន្តរក្សាបានប្រក្រតីភាព រីឯអត្រាប្តូរប្រាក់ផ្លូវការ រំពឹងថានឹងរក្សាបានក្នុងរង្វង់ ៤ ០៥០ រៀល/ដុល្លារអាមេរិក ក្នុងកម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា កំពុងត្រូវបានបន្តហ៊ុមព័ទ្ធដោយហានិភ័យ និង ភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ទាំងខាងក្នុងប្រទេស និងក្រៅប្រទេស ដែលមិនក្រោមចំណុះការគ្រប់គ្រងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ជាអាទិ៍ វិបត្តិថាមពលសកល, ភាពតានតឹងភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច, និងការផ្លាស់ប្តូរនៃរបបពាណិជ្ជកម្មសកល, ភាពមិនច្បាស់លាស់នៃស្ថានភាពព្រំដែន ព្រមទាំងផលប៉ះពាល់ពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និង គ្រោះធម្មជាតិ ។

ក្នុងបរិការណ៍នេះ, គោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈសម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយប្រកាន់យកនូវការបន្តអនុវត្ត **«ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈអព្យាក្រឹត»** ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម ដោយផ្តោតជាសំខាន់ លើការបន្តរក្សាស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ច និងតុល្យភាពថវិកា ខណៈថែរក្សាអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដីរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។ **ជាមួយ**

នឹងការគិតគូរនេះ, ការប្រមូលចំណូលចរន្តត្រូវបានគ្រោងថានឹងមានកំណើនជាមធ្យម ក្នុងរង្វង់ ៧,៤% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩ ដែលក្នុងនោះ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧ មានកំណើន ៧,៥%, សមមូលនឹង ១៤,៧៦% នៃ ផ.ស.ស. ។ ចំណាយសាធារណៈសរុប ត្រូវបានរំពឹងថានឹងមានកំណើនជាមធ្យម ៣,២% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលក្នុងនោះ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧ ថមថយប្រមាណ -១,៨% ពីច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ សមមូលនឹង ១៧,០៣% នៃ ផ.ស.ស. ។ ឱនភាពថវិកានឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ -១,៥៣% នៃ ផ.ស.ស. ជាមធ្យម សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៩ ដែលក្នុងនោះ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧ មានទំហំប្រមាណ -១,៧៩% នៃ ផ.ស.ស. ។ ជាលទ្ធផល, ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់កម្ពុជា ត្រូវបានវាយតម្លៃថា នឹងនៅតែបន្តមានភាពរឹងមាំ និងមានចីរភាព ដោយអនុលោមបានទៅតាមវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ ក្របខ័ណ្ឌនេះ ក៏នឹងក្លាយជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការរៀបចំនូវ «**ក្របខ័ណ្ឌថវិការយៈពេលមធ្យម ២០២៧-២០២៩**» និង «**សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៧**» ។

ជាការសន្និដ្ឋានរួម, ស្ថិតក្នុងបរិការណ៍មិនច្បាស់លាស់ទាំងអស់នេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តខិតខំពង្រីក និងបន្តពង្រឹងមូលដ្ឋានខាងក្នុងឱ្យកាន់តែមានភាពប្រកួតប្រជែង, បង្កើនពិពិធកម្ម, និងពង្រឹងភាពធន់ នៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ពិសេសបន្តធ្វើអាទិភាវូបនីយកម្មចំណាយ ដោយបន្តចាត់ទុកការការពារអធិបតេយ្យជាតិ និងបូរណភាពទឹកដី ជាអាទិភាពសំខាន់បំផុត ព្រមទាំងតម្រង់ទិសដៅគោលនយោបាយផ្តោតចម្បងលើការរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន, ជំរុញជវភាពនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការប្រឈមនឹងហានិភ័យដែលនឹងកើតឡើងក្នុងពេលខាងមុខ ជាយថាហេតុ ។ រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តតាមដានការវិវត្តនៃស្ថានការណ៍ និងវាយតម្លៃឡើងវិញពីស្ថានភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ដើម្បីជាមូលដ្ឋានក្នុងការរៀបចំ **សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង ឆ្នាំ ២០២៧** ។ ក្នុងស្ថានភាពដែលមានការវិវត្តប្រសើរ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តប្រើប្រាស់ក្របខ័ណ្ឌនេះ ។ ក្នុងករណីស្ថានការណ៍កាន់តែអាក្រក់, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងពិនិត្យលទ្ធភាពកែសម្រួលក្របខ័ណ្ឌនេះ តាមស្ថានភាពជាក់ស្តែង ក្នុងន័យធានាឱ្យបាននូវភាពជឿទុកចិត្តបាននៃថវិកា និងឆ្លុះបញ្ចាំងពីស្ថានភាពពិត ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តត្រៀមខ្លួន ប្រកបដោយស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្ន, បុរេសកម្ម និងបត់បែនខ្ពស់ ក្នុងការរៀបចំ និង ដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយ និងវិធានការអន្តរាគមន៍សំដៅឆ្លើយតប និងសម្របតាមការវិវត្តនូវសភាពការណ៍ ឱ្យបានទាន់ពេល និងកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធ ក៖ ក្របខ័ណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០២៣-២០២៩

សូចនាករ	២០២៣	២០២៤	២០២៥	២០២៦ប	២០២៧ព្យ	២០២៨ព្យ	២០២៩ព្យ
ផ.ស.ស. ថ្លៃបច្ចុប្បន្ន (ប៊ីលានរៀល)	**174,027**	**188,766**	**205,757**	**219,939**	**235,883**	**253,501**	**273,312**
ផ.ស.ស. សម្រាប់ម្នាក់ (ដុល្លារអាមេរិក)	2,477	2,675	2,918	3,064	3,234	3,423	3,638
កំណើន ផ.ស.ស. ពិត (%)	**5.0%**	**6.0%**	**5.3%**	**4.2%**	**5.0%**	**5.3%**	**5.6%**
អត្រាបរិត្តិផរណា ផ.ស.ស. (កំណើនប្រចាំឆ្នាំ)	2.3%	2.3%	3.5%	2.5%	2.8%	3.3%	3.1%
អត្រាអតិផរណា (កំណើនជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ)	**2.1%**	**0.8%**	**2.6%**	**3.8%**	**2.6%**	**2.5%**	**2.5%**
អត្រាប្តូរប្រាក់ (រៀល/ដុល្លារអាមេរិក)	4,110	4,070	4,011	4,029	4,041	4,050	4,058
ការនាំចេញ (%នៃ ផ.ស.ស.)	55.7%	57.7%	61.1%	60.7%	61.8%	63.3%	64.9%
ការនាំចូល (%នៃ ផ.ស.ស.)	-62.7%	-67.4%	-72.0%	-72.1%	-73.5%	-75.3%	-77.2%
សមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម (%នៃ ផ.ស.ស.)	-7.1%	-9.7%	-10.9%	-11.4%	-11.8%	-12.0%	-12.3%
សមតុល្យគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) (%នៃ ផ.ស.ស.)	1.3%	0.5%	-3.6%	-7.4%	-7.3%	-6.9%	-6.5%
ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ (លានដុល្លារអាមេរិក)	19,998	22,511	27,530	29,169	30,867	33,159	36,221
ចំនួនខែនៃការនាំចូល	10.1	9.6	9.8	8.2	8.0	7.9	7.8

ប្រភព៖ វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ និង ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (២០២៣- ២០២៥), និងការព្យាករបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (២០២៦-២០២៩)

ឧបសម្ព័ន្ធ ខ៖ ក្របខ័ណ្ឌចំណូល-ចំណាយរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៩

ខ១. ជាប៊ីលានរៀល

សូចនាករ	2025ប.	2026ច្បា.	2026កែ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.	2029ព្យ.
ចំណូលសរុប	**33,523**	**32,747**	**33,533**	**35,950**	**38,432**	**41,443**
ចំណូលចរន្តសរុប	**30,934**	**31,610**	**32,396**	**34,825**	**37,259**	**40,115**
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	12,629	12,049	12,351	13,834	14,875	16,078
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	14,335	15,280	15,731	16,478	17,530	18,746
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	3,970	4,281	4,315	4,514	4,854	5,291
ចំណូលផ្សេងៗ	**2,589**	**1,137**	**1,137**	**1,125**	**1,172**	**1,328**
ចំណាយសរុប	**36,168**	**40,913**	**40,913**	**40,175**	**42,301**	**44,899**
ចំណាយចរន្តសរុប	**25,927**	**27,317**	**27,317**	**29,268**	**30,785**	**32,375**
បន្ទុកបុគ្គលិក	11,531	11,628	11,628	12,579	12,894	13,190
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	14,396	15,689	15,689	16,689	17,891	19,184
ចំណាយមូលធនសរុប	**10,241**	**13,596**	**13,596**	**10,907**	**11,517**	**12,524**
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	4,597	6,546	6,546	4,431	4,995	5,739
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	5,644	7,050	7,050	6,477	6,522	6,785
អតិរេកចរន្ត	**5,008**	**4,293**	**5,079**	**5,557**	**6,474**	**7,740**
ឱនភាពថវិកា	**-2,645**	**-8,167**	**-7,380**	**-4,225**	**-3,870**	**-3,456**

ខ២. កំណើនប្រចាំឆ្នាំ

សូចនាករ	2025ប. /2024	2026ច្បា. /2025ប.	2026កែ. /2025ប.	2027ព្យ. /2026កែ.	2028ព្យ.	2029ព្យ.
ចំណូលសរុប	**11.9%**	**-2.3%**	**0.0%**	**7.2%**	**6.9%**	**7.8%**
ចំណូលចរន្តសរុប	**10.5%**	**2.2%**	**4.7%**	**7.5%**	**7.0%**	**7.7%**
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	20.9%	-4.6%	-2.2%	12.0%	7.5%	8.1%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	2.2%	6.6%	9.7%	4.7%	6.4%	6.9%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	13.1%	7.8%	8.7%	4.6%	7.5%	9.0%
ចំណូលផ្សេងៗ	**30.4%**	**-56.1%**	**-56.1%**	**-1.0%**	**4.2%**	**13.2%**
ចំណាយសរុប	**8.5%**	**13.1%**	**13.1%**	**-1.8%**	**5.3%**	**6.1%**
ចំណាយចរន្តសរុប	**10.5%**	**5.4%**	**5.4%**	**7.1%**	**5.2%**	**5.2%**
បន្ទុកបុគ្គលិក	4.5%	0.8%	0.8%	8.2%	2.5%	2.3%
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	15.9%	9.0%	9.0%	6.4%	7.2%	7.2%
ចំណាយមូលធនសរុប	**3.6%**	**32.8%**	**32.8%**	**-19.8%**	**5.6%**	**8.7%**
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	5.5%	42.4%	42.4%	-32.3%	12.7%	14.9%
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	2.0%	24.9%	24.9%	-8.1%	0.7%	4.0%

ខ៣. ជាភាគរយនៃ ផ.ស.ស.

សូចនាករ	2025ប.	2026ច្បា.	2026កែ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.	2029ព្យ.
ចំណូលសរុប	**16.29%**	**14.89%**	**15.25%**	**15.24%**	**15.16%**	**15.16%**
ចំណូលចរន្តសរុប	**15.03%**	**14.37%**	**14.73%**	**14.76%**	**14.70%**	**14.68%**
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	6.14%	5.48%	5.62%	5.86%	5.87%	5.88%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	6.97%	6.95%	7.15%	6.99%	6.92%	6.86%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	1.93%	1.95%	1.96%	1.91%	1.91%	1.94%
ចំណូលផ្សេងៗ	**1.26%**	**0.52%**	**0.52%**	**0.48%**	**0.46%**	**0.49%**
ចំណាយសរុប	**17.58%**	**18.60%**	**18.60%**	**17.03%**	**16.69%**	**16.43%**
ចំណាយចរន្តសរុប	**12.60%**	**12.42%**	**12.42%**	**12.41%**	**12.14%**	**11.85%**
បន្ទុកបុគ្គលិក	5.60%	5.29%	5.29%	5.33%	5.09%	4.83%
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	7.00%	7.13%	7.13%	7.07%	7.06%	7.02%
ចំណាយមូលធនសរុប	**4.98%**	**6.18%**	**6.18%**	**4.62%**	**4.54%**	**4.58%**
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	2.23%	2.98%	2.98%	1.88%	1.97%	2.10%
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	2.74%	3.21%	3.21%	2.75%	2.57%	2.48%
អតិរេកចរន្ត	**2.43%**	**1.95%**	**2.31%**	**2.36%**	**2.55%**	**2.83%**
ឱនភាពថវិកា	**-1.29%**	**-3.71%**	**-3.36%**	**-1.79%**	**-1.53%**	**-1.26%**

ឧបសម្ព័ន្ធ គៈ ការវិភាជចំណាយថ្នាក់ជាតិតាមវិស័យ

គ១. ជាប៊ីលានរៀល

សូចនាករ	2025ច្បា.	2026ច្បា.	2027ព្យ.	2028ព្យ.	2029ព្យ.
ចំណាយសរុបថ្នាក់ជាតិ	**35,398**	**38,453**	**37,484**	**39,390**	**41,744**
វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	**3,452**	**3,408**	**3,741**	**4,083**	**4,289**
ចំណាយចរន្ត	3,240	3,189	3,524	3,853	4,046
ចំណាយមូលធន	212	220	216	230	243
វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**5,641**	**5,741**	**6,399**	**6,650**	**6,897**
ចំណាយចរន្ត	5,625	5,687	6,382	6,623	6,856
ចំណាយមូលធន	16	55	17	27	41
វិស័យសង្គមកិច្ច	**10,615**	**10,989**	**11,363**	**12,305**	**12,920**
ចំណាយចរន្ត	9,433	9,853	10,239	11,082	11,535
ចំណាយមូលធន	1,183	1,136	1,124	1,223	1,385
វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**8,017**	**8,234**	**7,737**	**8,140**	**8,858**
ចំណាយចរន្ត	1,838	1,858	1,878	1,923	1,968
ចំណាយមូលធន	6,179	6,376	5,859	6,216	6,890
ចំណាយផ្សេងៗ	**7,673**	**10,080**	**8,244**	**8,212**	**8,780**
ចំណាយចរន្ត	3,767	4,655	5,092	4,975	5,446
ចំណាយមូលធន	3,906	5,426	3,153	3,237	3,334

គ២. កំណើនប្រចាំឆ្នាំ

សូចនាករ	2025ច្បា.	2026ច្បា.	2027ព្យ.	2028ព្យ.	2029ព្យ.
ចំណាយសរុបថ្នាក់ជាតិ	**0.0%**	**8.6%**	**-2.5%**	**5.1%**	**6.0%**
វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	**0.8%**	**-1.3%**	**9.8%**	**9.2%**	**5.0%**
ចំណាយចរន្ត	0.0%	-1.6%	10.5%	9.3%	5.0%
ចំណាយមូលធន	14.0%	3.5%	-1.5%	6.5%	5.6%
វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**-0.3%**	**1.8%**	**11.4%**	**3.9%**	**3.7%**
ចំណាយចរន្ត	0.0%	1.1%	12.2%	3.8%	3.5%
ចំណាយមូលធន	-53.4%	242.1%	-68.9%	59.0%	51.9%
វិស័យសង្គមកិច្ច	**6.0%**	**3.5%**	**3.4%**	**8.3%**	**5.0%**
ចំណាយចរន្ត	0.0%	4.5%	3.9%	8.2%	4.1%
ចំណាយមូលធន	102.3%	-4.0%	-1.0%	8.8%	13.2%
វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**0.6%**	**2.7%**	**-6.0%**	**5.2%**	**8.8%**
ចំណាយចរន្ត	0.0%	1.1%	1.1%	2.4%	2.3%
ចំណាយមូលធន	0.8%	3.2%	-8.1%	6.1%	10.8%
ចំណាយផ្សេងៗ	**-7.8%**	**31.4%**	**-18.2%**	**-0.4%**	**6.9%**
ចំណាយចរន្ត	0.0%	23.6%	9.4%	-2.3%	9.5%
ចំណាយមូលធន	-14.3%	38.9%	-41.9%	2.7%	3.0%

គ៣. ជាភាគរយនៃ ផ.ស.ស.

សូចនាករ	2025ច្ប.	2026ច្ប.	2027ព្យ.	2028ព្យ.	2029ព្យ.
ចំណាយសរុបថ្នាក់ជាតិ	**17.20%**	**17.48%**	**15.89%**	**15.54%**	**15.27%**
វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	**1.68%**	**1.55%**	**1.59%**	**1.61%**	**1.57%**
ចំណាយចរន្ត	1.57%	1.45%	1.49%	1.52%	1.48%
ចំណាយមូលធន	0.10%	0.10%	0.09%	0.09%	0.09%
វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**2.74%**	**2.61%**	**2.71%**	**2.62%**	**2.52%**
ចំណាយចរន្ត	2.73%	2.59%	2.71%	2.61%	2.51%
ចំណាយមូលធន	0.01%	0.02%	0.01%	0.01%	0.02%
វិស័យសង្គមកិច្ច	**5.16%**	**5.00%**	**4.82%**	**4.85%**	**4.73%**
ចំណាយចរន្ត	4.58%	4.48%	4.34%	4.37%	4.22%
ចំណាយមូលធន	0.57%	0.52%	0.48%	0.48%	0.51%
វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**3.90%**	**3.74%**	**3.28%**	**3.21%**	**3.24%**
ចំណាយចរន្ត	0.89%	0.84%	0.80%	0.76%	0.72%
ចំណាយមូលធន	3.00%	2.90%	2.48%	2.45%	2.52%
ចំណាយផ្សេងៗ	**3.73%**	**4.58%**	**3.50%**	**3.24%**	**3.21%**
ចំណាយចរន្ត	1.83%	2.12%	2.16%	1.96%	1.99%
ចំណាយមូលធន	1.90%	2.47%	1.34%	1.28%	1.22%